

vergadering **23**
zittingsjaar 2023-2024

Woordelijk Verslag

Plenaire Vergadering

van 13 maart 2024

**Vlaams
Parlement**

INHOUD

OPENING VAN DE VERGADERING	7
VERONTSCHULDIGINGEN	7
MOTIE VAN ORDE	
Opheldering over de stand van zaken	7
ACTUALITEITSDEBAT over de herstructurering bij busbouwer Van Hool – 6 (2023-2024)	8
REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN	37
ACTUELE VRAAG van Sihame El Kaouakibi aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de preventieve aanpak van de mentale gezondheid en zelfdoding per sector	37
ACTUELE VRAAG van Johan Danen aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de stijging van de schoolfactuur als gevolg van het niet verlengen van de Digisprong	
ACTUELE VRAAG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de toekomst van de Digisprong	
ACTUELE VRAAG van Hannelore Goeman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de toekomst van het Digisprongproject	
ACTUELE VRAAG van Kim De Witte aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de oplopende kosten van het digitaliseringsbeleid in het onderwijs	42
ACTUELE VRAAG van Adeline Blancquaert aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de aanval vanuit Franstalig België tegen de Vlaamse bevoegdheidsuitbreiding van het Handhavingscollege en de Raad voor Vergunningsbetwistingen	
ACTUELE VRAAG van Maaïke De Vreese aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de Waalse procedure bij het Grondwettelijk Hof tegen de uitbreiding van de bevoegdheden van Vlaamse bestuursrechtscolleges	50
ACTUELE VRAAG van Mieke Schauvliege aan Lydia Peeters, Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken, en aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het waterbeleid in Vlaanderen en de arbeidsomstandigheden op de stuwen van de Dender	
ACTUELE VRAAG van Bruno Tobback aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het verlenen van vergunningen in overstromingsgevoelig gebied	
ACTUELE VRAAG van Marius Meremans aan Lydia Peeters, Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken, over de toestand van de stuwen en sluizen op de Dender	
ACTUELE VRAAG van Steven Coenegrachts aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de nieuwe planschaderegeling en het bouwen in gebieden gelegen in overstromingsgevoelig gebied	56

ACTUELE VRAAG van Stefaan Sintobin aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de aangekondigde nieuwe landbouwprotesten en de vraag naar overleg met de Vlaamse Regering

ACTUELE VRAAG van Els Ampe aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, en aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het nieuwe boerenprotest tegen het Stikstofdecreet⁶⁶

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

72

ONTWERP VAN DECREET over het stimuleren van een veilig sportklimaat – 1975 (2023-2024) – Nrs. 1 en 2

Algemene bespreking 73

Artikelsgewijze bespreking 73

ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met het samenwerkingsakkoord van 22 december 2023 tussen de Federale Staat, de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap, de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, het Waalse Gewest en de Franse Gemeenschapscommissie strekkende tot wijziging van het samenwerkingsakkoord van 12 maart 2021 tussen de Federale Staat, de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap, de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, het Waalse Gewest en de Franse Gemeenschapscommissie betreffende de verwerking van gegevens met betrekking tot vaccinaties tegen COVID-19

– 1976 (2023-2024) – Nrs. 1 en 2

Algemene bespreking 73

Artikelsgewijze bespreking 73

ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met het samenwerkingsakkoord van 22 december 2023 tussen de Federale Staat, de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap, de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, het Waalse Gewest en de Franse Gemeenschapscommissie betreffende de verwerking van gegevens met betrekking tot CoBRHA+

– 1977 (2023-2024) – Nrs. 1 en 2

Algemene bespreking 74

Artikelsgewijze bespreking 74

ONTWERP VAN DECREET tot wijziging van de Vlaamse Codex Fiscaliteit van 13 december 2013, wat betreft aanpassingen aan het nieuw Burgerlijk Wetboek

– 1980 (2023-2024) – Nrs. 1 en 2

Algemene bespreking 74

Artikelsgewijze bespreking 74

VOORSTEL VAN DECREET van Marino Keulen, Paul Van Miert, Sofie Mertens, Rita Moors, Martine Fournier en Bert Maertens over het professionele rijonderricht

– 1739 (2022-2023) – Nrs. 1 tot en met 6

Algemene bespreking 75

Artikelsgewijze bespreking 81

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Els Ampe over een audit van de dienst voor de bouwvergunningen van de provincie Oost-Vlaanderen, naar aanleiding van de bouwvergunning voor de onderneming van een Vlaams volksvertegenwoordiger

– 2098 (2023-2024) – Nr. 1

Voorstel tot spoedbehandeling 82

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Veerle Geerinckx, Katrien Schryvers, Freya Saeys, Koen Daniëls, Maaïke De Rudder en Tine van der Vloet over de invoering van een betaalbaarheidsmonitor in de Vlaamse woonzorgcentra

– 1971 (2023-2024) – Nrs. 1 en 2

Bespreking 82

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Katrien Schryvers, Veerle Geerinckx, Freya Saeys, Katja Verheyen, Maaïke De Rudder en Elke Sleurs over de aanpak van ouderenmis(be)handeling

– 1972 (2023-2024) – Nrs. 1 en 2

Bespreking 85

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Els Ampe over een audit van de dienst voor de bouwvergunningen van de provincie Oost-Vlaanderen, naar aanleiding van de bouwvergunning voor de onderneming van een Vlaams volksvertegenwoordiger

– 2098 (2023-2024) – Nr. 1

Voorstel tot spoedbehandeling 87

ONTWERP VAN DECREET over het stimuleren van een veilig sportklimaat – 1975 (2023-2024) – Nrs. 1 en 2

Hoofdelijke stemming 88

ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met het samenwerkingsakkoord van 22 december 2023 tussen de Federale Staat, de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap, de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, het Waalse Gewest en de Franse Gemeenschapscommissie strekkende tot wijziging van het samenwerkingsakkoord van 12 maart 2021 tussen de Federale Staat, de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap, de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, het Waalse Gewest en de Franse Gemeenschapscommissie betreffende de verwerking van gegevens met betrekking tot vaccinaties tegen COVID-19

– 1976 (2023-2024) – Nrs. 1 en 2

Hoofdelijke stemming 89

ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met het samenwerkingsakkoord van 22 december 2023 tussen de Federale Staat, de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap, de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, het Waalse Gewest en de Franse Gemeenschapscommissie betreffende de verwerking van gegevens met betrekking tot CoBRHA+

– 1977 (2023-2024) – Nrs. 1 en 2

Hoofdelijke stemming 89

ONTWERP VAN DECREET tot wijziging van de Vlaamse Codex Fiscaliteit van 13 december 2013, wat betreft aanpassingen aan het nieuw Burgerlijk Wetboek

– 1980 (2023-2024) – Nrs. 1 en 2

Hoofdelijke stemming 90

VOORSTEL VAN DECREET van Marino Keulen, Paul Van Miert, Sofie Mertens, Rita Moors, Martine Fournier en Bert Maertens over het professionele rijonderricht

– 1739 (2022-2023) – Nrs. 1 tot en met 6

Aangehouden stemmingen 90

Hoofdelijke stemming 91

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Veerle Geerinckx, Katrien Schryvers, Freya Saeys, Koen Daniëls, Maaïke De Rudder en Tine van der Vloet over de invoering van een betaalbaarheidsmonitor in de Vlaamse woonzorgcentra

– 1971 (2023-2024) – Nrs. 1 en 2

Hoofdelijke stemming 91

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Katrien Schryvers, Veerle Geerinckx, Freya Saeys, Katja Verheyen, Maaïke De Rudder en Elke Sleurs over de aanpak van ouderenmis(be)handeling

– 1972 (2023-2024) – Nrs. 1 en 2

Hoofdelijke stemming 91

MOTIE van Els Robeyns tot besluit van de op 22 februari 2024 in commissie gehouden interpellatie door Els Robeyns aan minister Lydia Peeters over de aanhoudende problemen bij de uitrol van de nieuwe vervoersplannen van De Lijn en de Hoppincentrale

– 2049 (2023-2024) – Nr. 1

Hoofdelijke stemming 92

MOTIE van Thijs Verbeurgt, Staf Aerts, Jos D'Haese, Els Robeyns, Mieke Schauvliege en Lise Vandecasteele tot besluit van het op 13 maart 2024 in plenaire vergadering gehouden actualiteitsdebat over de herstructurering bij busbouwer Van Hool

– 2096 (2023-2024) – Nr. 1

Hoofdelijke stemming 93

MOTIE van Wim Verheyden, Bart Claes, Carmen Ryheul en Chris Janssens tot besluit van het op 13 maart 2024 in plenaire vergadering gehouden actualiteitsdebat over de herstructurering bij busbouwer Van Hool

– 2097 (2023-2024) – Nr. 1

Hoofdelijke stemming 93

REGLING VAN DE WERKZAAMHEDEN

93

BIJLAGEN

Aanwezigheden 95

Individuele stemmingen Vlaamse Volksvertegenwoordigers 95

OPENING VAN DE VERGADERING

Voorzitter: mevrouw Liesbeth Homans

– De vergadering wordt geopend om 14.02 uur.

De voorzitter: Dames en heren, de vergadering is geopend.

VERONTSCHULDIGINGEN

De voorzitter: Ik deel aan de vergadering mee dat er verontschuldiging zijn ingekomen van de volgende leden:

Robrecht Bothuyne, Annick De Ridder, Leo Pieters, Kurt Vanryckeghem: ambtsverplichtingen;

Cathy Coudyser, Emine Gül Isci: familieverplichtingen;

Roosmarijn Beckers, Tine Van den Brande: gezondheidsredenen;

Martine Fournier: verlof voor palliatieve zorgen.

De ministers Gwendolyn Rutten en Zuhair Demir zijn eveneens verontschuldigd.

MOTIE VAN ORDE**Opheldering over de stand van zaken**

De voorzitter: De heer D’Haese heeft het woord.

Jos D’Haese (PVDA): Voorzitter, ik wil bij motie van orde opheldering vragen. Ik heb gezien dat minister Demir heeft gevraagd dat de Deontologische Commissie samenkomt over de zaak die gisteravond in Pano belicht is. Ik vroeg me af of u van plan bent om de Deontologische Commissie effectief samen te roepen, want het lijkt me hier wel te gaan over een redelijk verregaand geval van belangenvermenging.

De voorzitter: Collega D’Haese, u bent blijkbaar niet op de hoogte van de laatste mediaberichten. U weet – of u weet het niet – dat ik dat alleen kan doen op basis van een klacht die binnenkomt. Ik heb om 13.10 uur van twee afzonderlijke burgers een klacht binnengekregen, op basis van artikel 5 van de deontologische code, tegen collega Bothuyne. Ik zal de Deontologische Commissie onverwijld samenroepen.

Is dat een antwoord op uw vraag? (*Instemming van Jos D’Haese*)

Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Ik voeg daar graag aan toe dat ook wij op basis van dat artikel 5 net een verzoekschrift hebben ingediend, dus ook vanuit het parlement zelf, namens de Vooruitfractie.

De voorzitter: Maar zo werkt dat niet, collega Goeman. U weet blijkbaar niet hoe het reglement van orde van de Deontologische Commissie werkt.

Of bedoelt u dat u zelf een klacht hebt ingediend? (*Opmerkingen van Hannelore Goeman*)

Maar niet bij mij? (*Opmerkingen van Hannelore Goeman*)

Oké, excuus. Ik dacht dat u bedoelde dat u ook nog eens een verzoekschrift wou indienen.

Die klacht heb ik nog niet gezien, maar dan hebben we dus drie klachten.

Het incident is gesloten.

ACTUALITEITSDEBAT over de herstructurering bij busbouwer Van Hool – 6 (2023-2024)

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het actualiteitsdebat over de herstructurering bij busbouwer Van Hool.

Het debat is geopend.

Ik heb begrepen dat de minister-president eerst een openingsverklaring zou willen doen. Ik zal hem dan ook zo meteen het woord geven.

Daarna heeft iedere fractie vier minuten spreektijd, zonder onderbrekingen. Dan heeft de regering collectief twaalf minuten om te repliceren. Daarna heeft elke fractie vier minuten, met onderbrekingen. Er is ook afgesproken dat tussenkomsten vanop de banken beperkt blijven tot één minuut.

Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Voorzitter, collega's, vandaag leven we natuurlijk allemaal erg mee met de werknemers van het bedrijf Van Hool in Koningshooikt en hun families. Het collectieve ontslag dat maandag werd aangekondigd, is eerst en vooral een drama voor de grote groep werknemers die de voorbije jaren – soms al tientallen jaren lang – het beste van zichzelf gaven en daarbij steeds bijzonder kwalitatief werk leverden. Deze arbeid was de basis van en droeg bij aan de wereldwijde en zeer stevige kwalitatieve reputatie van Van Hool. De meer dan duizend getroffen werknemers zijn dus geenszins verantwoordelijk voor de tragedie die zich daar vandaag afspeelt. Hun treft absoluut geen schuld voor de fouten die ongetwijfeld gemaakt werden de voorbije jaren.

Laat ik nu bij de start van dit debat voor eens en altijd de misvatting uit de wereld helpen dat de economische rampspoed die zich vandaag afspeelt bij Van Hool, het gevolg zou zijn van een recent misgelopen busbestelling van De Lijn voor de komende jaren. De problemen van vandaag zijn het directe gevolg van de grote verliezen van de voorbije jaren. De populistische en partijpolitieke profilering hierrond mag nu eigenlijk wel stoppen. Het is geenszins een gebrek aan bestellingen van De Lijn dat de problemen bij Van Hool veroorzaakt. Integendeel zelfs, vandaag nog loopt er een raamovereenkomst bij De Lijn voor de levering van honderden bussen door Van Hool. Het bedrijf mag nog altijd honderden bussen leveren. De crisismanager heeft echter zelf verklaard dat het bedrijf dit niet meer wil doen omdat het die bussen niet kan leveren aan de contractuele voorwaarden die ze zelf overeengekomen zijn met De Lijn.

Collega's, er moet natuurlijk wel een debat gevoerd worden over hoe Europa zich beter kan wapenen tegen door de Chinese staat gesubsidieerde sectoren. Niet alleen wat elektrische voertuigen betreft, maar ook in de sectoren van zonnepanelen, windmolens, batterijen enzovoort. Maar maak de mensen daarover niets wijs: Vlaanderen alleen kan geen dam opwerpen tegen China; ook de automotive sector in Duitsland en Frankrijk heeft het bijzonder lastig hiermee. Er is dringend nood aan een kordate aanpak op Europees niveau en dat debat moeten we samen voeren.

De Vlaamse overheid is de voorbije jaren altijd een loyale partner geweest van Van Hool. Ik denk hierbij aan de beslissing uit 2021 om vanuit Gigarant een waarborg te verlenen van 80 procent voor in totaal 85 miljoen euro aan nieuwe bankkredieten. Dat is een Vlaamse waarborg waarvan de helft op onze beurt wordt afgedekt door de Europese Investeringsbank (EIB). Deze overheidswaarborg werd inmiddels, op vraag van Van Hool, al twee keer verlengd door Gigarant, in april en december vorig jaar.

Collega's, maandag heeft de crisismanager zijn crisisplan aan de ondernemingsraad toegelicht en uiteraard zijn wij bereid om welwillend te onderzoeken wat we nu kunnen doen. We hebben hierover afgelopen maandag ook samengezeten met de banken en we zetten dit overleg de komende dagen intensief verder.

Het spreekt voor zich dat we een helder zicht moeten krijgen op het voorgestelde herstructureringsplan van Van Hool, om te zien of Van Hool met dat herstructureringsplan ook effectief levensvatbaar is. We hebben daarvoor via Gigarant een extern zakenkantoor aangesteld om dat plan grondig te onderzoeken. Deze externe en onafhankelijke analyse zal zo spoedig mogelijk worden opgeleverd.

Op basis van die analyse en op basis van het verdere overleg met de banken zullen we in de schoot van de Vlaamse Regering bepalen wat van onze kant nog mogelijk is om een doorstart van Van Hool mogelijk te maken.

Het is echter geen optie om als Vlaamse overheid alleen in het kapitaal te stappen en dus een zuiver overheidsbedrijf te maken van Van Hool. Los van ideologische overwegingen die daarmee gepaard gaan, zijn we immers gebonden aan Europese staatssteunregels. Daar kunnen we niet omheen. Het is ook niet toegelaten om een nieuwe waarborg te verlenen voor een extra lening aan een bedrijf dat aangemerkt wordt als een onderneming in moeilijkheden. En dat is vandaag, helaas, het geval bij Van Hool. Dat betekent dat er nood is aan private bedrijven, industrieel en of bancaire, die mee in het kapitaal stappen om een doorstart voor Van Hool mogelijk te maken.

De crisismanager heeft ons duidelijk gemaakt dat de tijd dringt. Tegen eind deze maand moet duidelijk zijn of een doorstart mogelijk is. In elk geval zullen we er vanuit de Vlaamse overheid alles aan doen om de getroffen werknemers intensief te begeleiden naar nieuw werk via VDAB en andere partners. De situatie op de Vlaamse arbeidsmarkt is vandaag gelukkig zo dat er veel openstaande vacatures in de regio zijn. Veel technisch geschoolde en ervaren werknemers van Van Hool zijn ongetwijfeld geschikt om een deel van deze vele openstaande jobs in te vullen. We zullen daarom ook vanuit de Vlaamse Regering opdracht geven aan VDAB om een tewerkstellingscel op te richten om een maximaal aanbod van outplacement, opleiding en arbeidsbemiddeling in stelling te brengen. We zijn daarbij gebonden door de wettelijke termijnen in het kader van de Wet-Renault. Zodra het wettelijk mogelijk is, zal VDAB daarvoor concreet op het terrein gaan.

Ik roep iedereen die van ver of dichtbij betrokken is bij deze rampzalige toestand op om constructief te werken aan oplossingen die de vrouwen en mannen die bij Van Hool hun brood verdienen, vooruithelpen.

Ik dank u. (*Applaus*)

De voorzitter: De heer Van Rompuy heeft het woord.

Peter Van Rompuy (cd&v): Collega's, de aankondiging dat 1100 medewerkers van Van Hool hun job verliezen, is maandag bijzonder hard aangekomen. Van Hool stond voor velen van hen niet enkel garant voor een degelijk inkomen, maar ook voor een hecht sociaal netwerk. Er ligt nu een plan op tafel om 1400 jobs alsnog te redden. Om dat mogelijk te maken, is een aanzienlijke financiële injectie nodig,

zowel van de banken als vanwege de Vlaamse overheid. Om het bedrijf echt een nieuwe doorstart te kunnen geven, is er ook nood aan een industriële partner.

De komende twee weken worden een echte race tegen de klok. De acute geldnood waarin het bedrijf verzeild is geraakt, valt niet toe te wijzen aan één enkele oorzaak. Meerdere problemen hebben zich de voorbije jaren opgestapeld en elkaar versterkt. Na de corona- en de energiecrisis is er ook veel kostbare tijd verloren gegaan om tijdig in te grijpen in de interne organisatie. Ook de waterstoftechnologie is op korte tijd ingehaald door de batterijtechnologie. Maar we mogen ook het aanbestedingsbeleid van de eigen Vlaamse overheid best met wat meer economisch chauvinisme schoeien.

Laten we ook niemand een rad voor de ogen draaien: het zal niet volstaan om Van Hool te redden door snel meer bussen te laten leveren. Het onderliggende probleem is dat, ook voor de eigen elektrische bussen, men batterijen vanuit China nodig heeft. Wereldwijd is Van Hool een eerder kleine speler, en heeft het dus weinig impact op de prijs en de leveringstijd. Daarom moet er op Europees niveau een versnelling hoger geschakeld worden om te komen tot een eigen productie van batterijen, in Europa zelf. Een regio of een land kan dat niet alleen.

Collega's, we beseffen pas echt wat iets waard is op het moment dat we het dreigen te verliezen. Dat geldt jammer genoeg niet enkel voor Van Hool. Ook andere industriële spelers kwamen de voorbije weken in de media met berichten over desinvesteringen. Het drama bij Van Hool moet dan ook een wake-upcall zijn over de toekomst van onze Vlaamse industrie.

Gelukkig zijn er ook hoopgevende signalen. Zowel de werkgelegenheid als investeringen in innovatie zitten op een recordpeil. Deze week is er ook een technologiebeurs Flanders Technology & Innovation voorzien, maar die mag niet blijven bij een beurs. Dat moet ook uitmonden in een concreet actieplan om onze Vlaamse industrie te versterken. Het stemt in ieder geval hoopvol dat ik in de media heb kunnen lezen dat nu ook alle partijen in dit parlement het onmisbare belang inzien van onze strategische sectoren. De voorbije jaren was het voor sommigen nochtans zo dat elke euro die naar de industrie ging er een te veel was. Nu hoor ik diezelfde mensen pleiten voor onvoorwaardelijke steun.

Maar de komende weken moeten wij vooral het hoofd koel houden. De komende twee weken moet de regering alles op alles zetten om de rendabele delen van Van Hool te redden, in het belang van alle werknemers van Van Hool, van hun toeleveranciers, en van de hele Vlaamse economie. *(Applaus bij de meerderheid)*

De voorzitter: De heer Verbeurgt heeft het woord.

Thijs Verbeurgt (Vooruit): Je hebt je leven lang je nikkel afgedraaid. Je werkt al tien, twintig, soms dertig of veertig jaar bij Van Hool, elke dag, dag in dag uit. Je bouwt er bussen, bussen die je vervolgens op straat ziet rijden, die kinderen naar school brengen of grootouders bij hun kleinkinderen. Je bent trots op wat je doet, want je werkt voor Van Hool. Je bent trots, want je bouwt onze bussen. En vandaag leef je in totale onzekerheid. Vandaag weet je niet of er morgen nog een job voor jou zal zijn. Dat is wat de medewerkers van Van Hool vandaag meemaken.

Wat zij de voorbije jaren voor Vlaanderen hebben gedaan, verdient onze dankbaarheid. Zij hebben de welvaart van Vlaanderen mee opgebouwd. Maar nu, nu het water hun aan de lippen staat, verdienen zij meer. Vandaag hebben zij nood aan onze steun. Zij hebben nood aan een overheid die hen beschermt. Laat ons vandaag, collega's, hier het debat voeren hoe we de werknemers van Van Hool beter kunnen beschermen, vandaag en in de toekomst. Laat ons zoeken naar oplossingen, maar wanneer we zoeken naar oplossingen, moeten we ook kijken naar de oorzaken van de problemen van vandaag, om daar lessen uit te trekken.

Want het drama van Van Hool is er een van gemiste kansen en foute beslissingen op verschillende niveaus. We moeten die benoemen.

In september 2018 zei toenmalig minister-president Geert Bourgeois dat De Lijn tegen 2025 puur elektrisch zou rijden. Dat is een belofte die de Vlaamse Regering bij de start van deze legislatuur herhaalde. Wie vandaag in onze stadskernen rondloopt, ziet dat die belofte niet gerealiseerd zal worden, omdat de middelen simpelweg niet volgden. Waarom is het belangrijk om dat te benoemen, collega's? Als we willen dat in Vlaanderen iedereen vooruit kan gaan, dat mensen op hun job of school geraken, en als we dat op een sociale en gezonde manier willen doen, dan zal dat met elektrische bussen moeten. Als we Vlaanderen hadden willen voorbereiden op die toekomst, hadden de vorige en huidige Vlaamse Regering volmondig de keuze voor elektrische bussen moeten maken. Die keuze van de Vlaamse Regering had ook Van Hool en het management tot betere keuzes kunnen aanzetten, want ook zij hebben fouten gemaakt. Er zijn – mijn collega heeft er al naar verwezen – verkeerde keuzes gemaakt.

Wat we vandaag moeten doen, is de juiste keuzes maken, die werkzekerheid creëren op korte en lange termijn. Wat we nodig hebben, is ten eerste maximaal inzetten op jobbehoud. We moeten het personeel van Van Hool beschermen. We hebben hun kennis en expertise nodig en gaan die in de toekomst nog meer nodig hebben om de bussen die al rijden te onderhouden, en de bussen van morgen te ontwikkelen.

Maar er is een tweede uitdaging. Er is nood aan een toekomstplan voor Van Hool en de busbouwsector in Vlaanderen. Een toekomstplan dat inzet op onze sterktes: technologische kennis, goede opleiding, centraal gelegen in Europa. Een toekomstplan dat past in een industriebeleid dat we in Vlaanderen zo hard nodig hebben, dat keuzes maakt. Voor Vooruit is die keuze glashelder: investeren in milieubewuste en gezondere mobiliteit, en dus in elektrische bussen, in Vlaanderen bedacht en ontwikkeld. Dat is zo'n strategische keuze. Want als we die keuzes niet maken, blijven we afhankelijk van China, Rusland en Saoedi-Arabië.

Wie vandaag beweert dat we in Vlaanderen vooruit kunnen gaan maar niet inzet op elektrificatie, bedreigt de welvaart van morgen. Zij organiseren de achteruitgang. En dus moeten we die strategische keuze maken en doorvoeren, en de middelen die we ter beschikking hebben, vol inzetten op die toekomstgerichte keuzes, iets wat in het verleden te vaak niet is gebeurd. Het kan niet zo zijn dat Vlaanderen wel investeert in een oldtimerrace, maar niet in de bussen van morgen. Dat krijg je aan het personeel van De Lijn niet uitgelegd.

Ik rond af. Leden van de Vlaamse Regering, het personeel van Vooruit, het personeel van Van Hool, excuseer, en Vooruit ... (*Opmerkingen bij het Vlaams Belang*)

Ik denk eerlijk gezegd niet dat dit het moment is om te lachen, collega's. Wij kijken naar u, leden van de Vlaamse Regering, om met private partners en een duidelijk toekomstplan, het personeel zekerheid te bieden, duidelijkheid voor hun toekomst, om hun te tonen dat na jaren van hard werken er een overheid staat die het voor hen opneemt. Dat bent u hen verschuldigd. (*Applaus bij Vooruit*)

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Beste minister, beste collega's, dat ze bij Van Hool 1100 mensen willen ontslaan, is ingekomen als een mokerslag bij de werknemers van Van Hool, de families van al die mensen, en in de streken rond Koningshooikt. Niemand begrijpt hoe dat mogelijk is op een moment dat we zoveel elektrische bussen nodig hebben. En wij leggen ons met de PVDA niet neer bij die aankondiging, zoals ik andere partijen hier vandaag heb horen doen. Wij willen vechten voor die jobs en de toekomst van dat bedrijf.

Wij moeten de komende jaren bij De Lijn tweeduizend vervuilende dieselmotoren vervangen door emissievrije bussen. Dat gaat ons 1 miljard euro belastinggeld kosten. Gaan we dat geld investeren in onze eigen economie, of gaan we dat laten wegvloeien naar het buitenland? Gaan we dat geld gebruiken als een hefboom om die industrie van de toekomst hier te verankeren, of gaan we die industrie doen verdwijnen? Dat is het debat hier vandaag. En het antwoord van de PVDA op die vraag is glashelder: wij staan aan de kant van de werknemers van Van Hool, aan de kant van de industrie van de toekomst. We staan vandaag op een kantelpunt. De hele wereld heeft elektrische bussen nodig, en wij willen dat Van Hool die bussen kan bouwen. *(Applaus bij de PVDA)*

Want bij Van Hool hebben ze fantastische vakmensen, geweldige ingenieurs, maar een management dat heeft geblunderd. In plaats van te investeren in Koningshooikt, waar de knowhow en de vakkennis aanwezig is, hebben ze een nieuwe fabriek neergezet in Macedonië, een fabriek die daar nu tien jaar staat, maar die nog altijd nog geen rijklare bussen kan opleveren.

Een arbeider stuurde mij gisteren: "Hier komen bussen aan uit Macedonië met deuren die niet dichtgaan, sloten die niet werken, stuurinrichtingen die niet goed geplaatst zijn, vloeren van bussen die scheuren. Bij de laatste bestelling hebben wij bij zo goed als alle wagens het dak moeten openslijpen om het te repareren en ervoor te zorgen dat het niet binnenregent."

Terwijl de investeringen naar het buitenland gingen, is de fabriek hier jarenlang verwaarloosd. Wat stelt de crisismanager bij Van Hool nu voor? Om die knowhow en die vakkennis hier ook kapot te maken en alles te delokaliseren naar Macedonië, maar dat plan is voor iedereen die dat bedrijf een klein beetje kent, totaal absurd. Dat gaat gewoon leiden tot het faillissement, volledig, op korte termijn.

Om Van Hool te redden zijn er geen ontslagen nodig. Daar hebben we investeringen voor nodig. Beste ministers, ik lees in de krant dat die ontslagvergoedingen voor het plan dat is aangekondigd, tot 80 miljoen euro zouden kosten; 80 miljoen euro aan ontslagvergoedingen. Wel, die gloednieuwe fabriek in Macedonië hebben ze gebouwd voor 40 miljoen euro. Laat ons daarin investeren, in een gloednieuwe fabriek hier die we kunnen combineren met de knowhow hier en met de vakkennis van de mensen hier. Dan heb je hier een productie die wel rendabel is.

Deze regering staat vandaag dus voor de keuze. Gaan jullie investeren in ontslagvergoedingen of gaan jullie investeren in de industrie van de toekomst? Als je het ons vraagt, is de keuze duidelijk. Eén, participeer in dat bedrijf, om de financiële problemen op korte termijn op te lossen. Twee, zo kun je ook tussenkomen om de productie van bussen hier te houden en om die te moderniseren. En drie, zorg dan ook voor bestellingen waarbij rekening kan worden gehouden met lokale tewerkstelling. Ik hoor dat daar eindelijk een beetje opening voor komt hier. Bestellingen in plaats van aankondigingen, want het is alleen in dat laatste dat de Vlaamse Regering tot nu toe sterk is geweest. *(Applaus bij de PVDA)*

Er wordt dan gedaan alsof dat onmogelijk is, dat de politiek niet mag ingrijpen als banken niet willen investeren. Beste collega's, dan vraag ik mij af of dat is waarvoor jullie in de politiek zijn gestapt? Om aan de zijlijn te gaan staan en te kijken hoe de banken – die wij met ons belastinggeld gered hebben – onze economie kapotmaken, is dat waarvoor wij hier aan politiek doen? Of is dat om het verschil te maken voor al die mensen? Want bij de banken ging het wel, investeren. Herinner u 2008: op één weekend tijd zijn er miljarden gevonden, ook bij de Vlaamse Regering toen.

Bij andere bedrijven gaat dat ook. Miljoenen aan participaties of bankgaranties in Barco, in DAF, in INEOS, in ArcelorMittal – 270 miljoen euro per jaar voor de meest

vervuilende multinationals, 60 miljoen euro de afgelopen jaren in de bodemloze putten van de verlieslatende luchthaven van Deurne. Als het is voor privéjets, dan gaat het blijkbaar wel, maar als het gaat over de jobs van de toekomst, dan niet. *(Applaus bij de PVDA)*

Onze oproep is duidelijk: beste regering, stop met die passiviteit, stop met aan de kant te blijven staan en neem nu eindelijk actie om die jobs en die industrie van de toekomst hier te verankeren en om die te redden. *(Applaus bij de PVDA)*

De voorzitter: De heer Aerts heeft het woord.

Staf Aerts (Groen): Collega's, aan het eind van de straat waar ik opgroeide, begint de grens van Koningshooikt. Ik kan jullie dus verzekeren dat Van Hool niet alleen een naam als een klok is bij de busbouwers, maar ook een begrip is in de regio. Het is daar waar vaders en hun zonen samen hun eerste werkdag beleefden, waar vaders collega's worden van hun zoon. Het is daar waar partners heel vaak ook samen in het bedrijf aan de slag zijn. Niet voor een paar jaar, neen, bij Van Hool werken mensen voor een heel lange tijd. Het is dus een heel belangrijke werkgever in de ruime omgeving, echt ingebed in het sociaal weefsel van die hele omgeving van Koningshooikt en de gemeentes eromheen.

Dat is niet moeilijk, want ondertussen is Van Hool daar al 77 jaar aan het werk. Dat gaat zelfs niet alleen maar over werknemers, neen, dat gaat ook over de werknemers van morgen. Ons eigen gemeentelijk technisch onderwijs, in Duffel, kan genieten van heel wat stageplaatsen bij Van Hool, stagiairs die leren lassen op de werkvloer. Dat is enorm veel waard en dat doen heel veel technische scholen uit de omgeving – middelbare technische scholen, maar evengoed het hoger onderwijs.

Dat dreigt nu verloren te gaan. Ik heb de afgelopen dagen heel wat gesprekken gevoerd met Van Hool-medewerkers. Ik vond het mooi: zij willen eigenlijk allemaal anoniem blijven, om de sereniteit in het bedrijf te bewaren. Waarom? Omdat zij hopen op een toekomst voor hun bedrijf. Het is ook duidelijk dat iedereen er anders mee omgaat. In sommige teams is er nog een positieve vibe en steunen ze elkaar. In andere teams is het moeilijker en zijn er mensen boos – boos op de politiek, boos op de familie-Van Hool, boos op de Chinese subsidies.

Maar wat iedereen bindt, is de angst voor het einde van de maand, angst voor de toekomst van Van Hool. Want ze dragen het nog altijd een warm hart toe. Het maakt niet uit als er vandaag 1100 mensen ontslagen worden, want velen weten daarmee nog niet of het over hen gaat. Daar is nog geen duidelijkheid over, maar het gaat mogelijk over nog veel meer werknemers, namelijk over alle medewerkers van Van Hool.

Het is die onzekerheid die ongelofelijk hard knaagt. Niemand weet eigenlijk wat ze moeten verwachten, met als gevolg dat er vragen oppoppen: of mensen nog moeten komen werken, of ze op het einde van de maand betaald zullen worden, of er nog een Van Hool bestaat na 31 maart. Wordt er eigenlijk nog moeite gedaan, of is het allemaal al beslist en wordt er een rad voor hun ogen gedraaid? Die vragen, die onzekerheid, is wat vandaag het meeste knaagt bij de mensen op de werkvloer bij Van Hool.

Dan verspreide Voka een bericht dat een lichtpuntje is voor een aantal werknemers, namelijk dat er nog heel wat vacatures zijn in de regio. Maar voor heel wat andere werknemers maakt dat vooral plaats voor nieuwe vragen. Gaat dat wel iets voor hen zijn? Want ze gaan met velen uitstromen. Komen ze ergens in de rij terecht? Waar gaan ze staan in de rij? Moeten ze zich nog omscholen? Dat zijn allemaal vragen waarop heel uiteenlopende antwoorden komen. Het is die onzekerheid die zeer problematisch is.

Hoe is het nu zo ver kunnen komen? Heeft Van Hool foute keuzes gemaakt in het verleden? Ja. Was het slim om alles in te zetten op waterstofbussen? Neen, dat is wel duidelijk. Maar deze Vlaamse Regering heeft ook haar verantwoordelijkheid, deze en de vorige Vlaamse Regering.

Dan verwijs ik niet naar de bestelling van bussen van de afgelopen maanden, waarover er hier debat is geweest. Neen, dan gaat het over vijf of acht jaar geleden. Toen had De Lijn volop moeten inzetten op de elektrificatie. Toen had de Vlaamse overheid volop moeten inzetten op een transitiebeleid dat werk maakt van een groene transitie voor onze bedrijven. Dan hadden we situaties zoals vandaag niet gehad. Dan had Van Hool die trein niet hoeven te missen. Er is nood aan een transitiebeleid, anders gaan we nog heel veel moeten discussiëren over cases zoals Van Hool, zoals we vandaag moeten doen.

Dan hebben we nog de uitspraken van minister Weyts. Hij was in de vorige regering nota bene voogdijminister van De Lijn. Hij spreekt nu over een bodemloze put bij Van Hool. Daar is nu geen werknemer mee geholpen. Dat brengt de investeringskansen van dat bedrijf niet naar omhoog. Daar heeft niemand wat aan, en dat voor iemand die vijf jaar geleden een verpletterende verantwoordelijkheid droeg in dit opzicht.

Minister-president, ik heb u horen zeggen dat jullie hier volop mee aan het werk zijn. Ik hoop echt dat heel de regering – en echt heel de regering – de komende weken nog alles op alles zet om Van Hool de redding te geven die het verdient. *(Applaus bij de oppositie)*

De voorzitter: De heer Muyters heeft het woord.

Philippe Muyters (N-VA): Goeiemiddag, collega's, bij één punt van wat elke fractie al naar voren heeft gebracht, willen wij ons met onze fractie zeker ook aansluiten: met medeleven te tonen aan de medewerkers van Van Hool en de toeleveranciers. Zij zijn vandaag in het ongewisse. Het zijn mensen met een gezin, mensen met kinderen, mensen met een lening die ze moeten afbetalen, mensen met een droom, die vandaag in onzekerheid leven.

Als ik dan gisterenmorgen op Radio 1 een zeer sereen interview hoor met Ronny, die al 33 jaar werkt bij Van Hool, kan ik alleen maar zeggen: respect voor die mensen. Die werknemers hebben, zoals u ook al hebt gezegd, minister-president, geen schuld aan wat hen treft. Ik heb begrepen dat voor hen alleen vandaag telt, maar wij als overheid kunnen op korte termijn toch al vooruitkijken, en ervoor zorgen dat de mensen die hun job verliezen, opgevangen worden door VDAB, begeleid en opgeleid worden naar openstaande vacatures. Ik ben heel blij, leden van de regering, om te horen dat jullie al bezig zijn met de voorbereidingen van een tewerkstellingscel.

Maar laat me het probleem toch wat breder opentrekken. We hebben Sappi. We hebben Barry Callebaut. We hebben Audi. We hebben investeringen van Umicore en ArcelorMittal. De vraag is dan hoe we proactief kunnen nadenken en handelen om dit in de toekomst te vermijden?

Als ik dan de analisten lees, zie ik een aantal punten terugkomen. Ten eerste is er een te hoge loonkost. Niet het loon van wie werkt, is te hoog, wel het overheidsbeslag dat daar bovenop komt. Ik zie een te hoge energieprijz. Hetzelfde, niet de kost van energie is te hoog, maar wat er als overheidsbeslag, van Vlaanderen en het federaal niveau, bovenop komt, is te groot. Vlaanderen heeft ook op dat vlak, met deze regering, een heel grote stap gezet, een goed voorbeeld gegeven, door 40 procent van die loonkost te schrappen. Ik denk dat dat een voorbeeld is om na te volgen.

Het derde punt is: blijven investeren in onderzoek en ontwikkeling, en in excellent onderwijs. Ook daar is deze regering mee bezig.

Ook op Europees vlak zie ik een aantal problemen. Zweden heeft dat, samen met een aantal lidstaten, recent nog heel goed verwoord in een brief aan de Europese Commissie. Zij zijn van mening dat er een strenger beleid nodig is inzake staatssteun, om een gelijk speelveld binnen Europa te krijgen. Want ja, er zijn vandaag lidstaten met diepere zakken. Ze tasten in die zakken om steun te geven aan bedrijven die komen investeren in hun land. Mijn stelling is daar heel duidelijk: je moet de bedrijven laten concurreren, niet de overheden. Zweden wijst ook op problemen buiten Europa. Bedrijven van buiten Europa komen ons beconcurreren op onze eigen markt in Europa, gesubsidieerd door hun overheden. Ook daar is het Europa dat moet optreden.

Ik rond af, voorzitter en collega's. Ik denk dat we een oproep moeten doen aan alle politici, hier in Vlaanderen, maar ook federaal en Europees, om proactief na te denken en zeer snel maatregelen te nemen die een kader scheppen waarin de industrie in Europa en zeker ook in Vlaanderen niet alleen blijft, maar ook kan bloeien en groeien, om Vlaamse welvaart vandaag en morgen te garanderen. *(Applaus bij de meerderheid)*

De voorzitter: De heer Verheyden heeft het woord.

Wim Verheyden (Vlaams Belang): Collega's, ministers, onze fractie wil in de eerste plaats alle getroffen werknemers, ook de werknemers van de toeleveringsbedrijven die ongetwijfeld ook de gevolgen zullen ondervinden van deze beslissing, van dit sociaal drama, veel sterkte en moed toewensen.

Ik wil meteen duidelijk maken dat, wat het Vlaams Belang betreft, Van Hool een strategisch bedrijf is dat nog steeds toekomst heeft in Vlaanderen. Wij zullen hen dan ook niet in de steek laten. Ik verwijs daarbij naar minister Brouns, die zegt dat de Vlaamse Regering zelf geen bussen zal bouwen. Wij gaan ervan uit dat een Vlaamse busbouwer in Vlaanderen niet teloor mag gaan.

Collega's, de krokodillentranchen die ik hier vandaag hoor, zijn goedkoop. Het beleid kan zich perfect uitputten in excuses om toch maar aan te tonen dat het niet verantwoordelijk is voor de miserie en de ontslagen bij Van Hool: "Van Hool was niet geïnteresseerd in deze aanbesteding", "Het is de schuld van het beleid bij Van Hool", "De massale elektrificatie van de busvloot is dringend" enzovoort, enzovoort; we kennen inmiddels de excuses wel. Mag ik er toch nog eens aan herinneren dat het niet de eerste keer is dat een grote bestelling door de openbare vervoersmaatschappij het voorwerp is van controverse? Ik verwijs naar 2017, toen liever werd gekozen voor buitenlandse trams dan voor die van de eigen constructeur Bombardier en de werkgelegenheid in Brugge. Maar uit dat verhaal zijn blijkbaar nog steeds geen lessen getrokken. Elk land zorgt voor de eigen economie. Dat kan binnen de Europese context perfect, met enige creativiteit, behalve hier.

Collega's, ministers, het past hier ook om het proces te maken van het hele industriële beleid van zowel de Vlaamse Regering als de Federale Regering, die nu trouwens geen sikkepit geïnteresseerd is in het lot van de getroffen personeelsleden. Dat is een regelrechte schande, als u het mij vraagt.

Er is ook het beleid van de groenlinkse ivoren toren van de Europese Unie. Wat er nu gebeurt bij Van Hool staat symbool voor het gebrek aan respect dat de maakindustrie hier krijgt.

Voor u met scherp begint te schieten op mij: niet enkel het Vlaams Belang maar ook de sector zelf en tal van experts en economen waarschuwen dat donkere

onweerswolken zich samenvakken boven onze industrie, en dat dit inderdaad voor een groot deel het gevolg is van het op diverse niveaus gevoerde beleid. Je moet maar de moed hebben om, ondanks het huidige waanzinnige beleid, nog te willen investeren in productie, in de industrie in dit land. Terwijl elders de maakindustrie de waardering krijgt die ze verdient, wordt ze hier de afgrond in gedreven door groenlinks, met de bereidwillige collaboratie van de centrumpartijen.

Collega's, je moet blind zijn om niet te zien dat het in sneltempo aan het mislopen is. Er is de oneerlijke concurrentie van de Verenigde Staten en China, die hun industrie wel ondersteunen. Er zijn de energieprijzen die hier, met dank aan groenlinks, een veelvoud bedragen van in pakweg de Verenigde Staten. Er is de cumulatie van regels, milieuregels die er inmiddels voor zorgen dat de kans dat je in Vlaanderen de lotto wint, stilaan groter is dan dat je aan een vergunning geraakt. Ik verwijs daarbij naar de miserie die INEOS meemaakt. Ik verwijs ook naar de loonhandicap van onze bedrijven en het feit dat het Belgische overheidsbeslag het hoogste is van heel de ontwikkelde wereld. Maar bepaalde partijen zullen dat blijkbaar wel oplossen na de verkiezingen, zo heb ik het toch begrepen. En als we dat niet geloven, dan maken ze ons wel iets anders wijs.

Collega's, we moeten niet alleen Van Hool proberen te redden en de jobzekerheid van de getroffen werknemers maximaal redden, het wordt tijd om de dogma's van groenlinks die Europa naar de afgrond brengen, overboord te gooien en werk te maken van een beleid dat toekomst schept voor onze maakindustrie. Daarvoor hebben wij een aantal punten: de Green Deal afvoeren, opnieuw zekerheid bieden inzake vergunningen, de concurrentievervalsing uit China aanpakken, inzetten op het behoud en zelfs de terugkeer van onze strategische industrieën en een drastische verlaging van de lasten op arbeid.

Collega's, in een onafhankelijk Vlaanderen is dat perfect mogelijk. De keuze is dus eenvoudig: ofwel verder de huidige rampzalige koers blijven volgen, ofwel het geweer radicaal van schouder veranderen. We moeten niet alleen Van Hool redden, we moeten onze hele industrie als geheel redden. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Collega's, empathie, ik denk dat we in de eerste plaats empathie moeten tonen voor meer dan duizend werknemers van wie de kans reëel is dat ze hun job in de huidige vorm misschien in de toekomst niet kunnen voortzetten. Er zijn mensen die daar al decennialang werken, sommigen al meer dan dertig jaar. Dat slaat natuurlijk in als een bom. Dat is vreselijk. En er zijn veel vacatures in de buurt, maar mensen zijn geen bloempotten. Je kunt die niet zomaar van de ene job in de andere planten. Daar zijn empathie en begeleiding voor nodig.

Maar collega's, empathie betekent ook dat je eerlijk moet zijn, dat je de mensen geen blaasjes moet wijsmaken. Ik heb me geweldig geërgerd aan de politieke recuperatie van de PVDA en het Vlaams Belang, economische buddy's op kop, die de afgelopen week heeft plaatsgevonden. Wat heb ik allemaal gehoord? Het zal de overheid zijn die het wel moet redden, die gaat er 100 miljoen euro tegenaan smijten. Er zal wel een wilde weldoener opduiken die de boel komt redden. En als De Lijn en de Vlaamse Regering nu extra bussen bestellen, dan zal het allemaal wel in orde komen. Dat is zo een grotesk fakenieuws geweest dat zelfs Van Hool de nood voelde om dat tegen te spreken. *(Applaus bij Open Vld)*

Collega D' Haese van de PVDA, sta me toe om het bijzonder cynisch te vinden dat u hier vandaag komt roepen dat het allemaal de schuld is van de overheid en dat wij onze verantwoordelijkheid moeten nemen, terwijl u enige tijd geleden in uw blaadje nog aankondigde dat u supertrots bent dat er drie weken stakingen was bij Van Hool. *(Applaus bij Open Vld)*

Dat is het soort rechtsonzekerheid dat het vertrouwen van ondernemers ondermijnt.

Collega's, is er dan niks dat de Vlaamse overheid kan doen? Jawel, begeleiden naar jobs voor de rendabele onderdelen die er zijn bij Van Hool. Met name voor de touringcars en de truckafdeling kan er gekeken worden hoe een doorstart mogelijk is. Dat zal niet gebeuren zoals jullie dat voorstellen, dat de overheid dat allemaal in handen neemt. Maar er zijn mogelijkheden – en ik ben blij dat de Vlaamse Regering die onderzoekt – om daar eventueel werknemers te behouden. Langs de andere kant zijn er ook zeventuizend vacatures in de buurt, waar werknemers naar een job kunnen worden geleid. Ik ben al blij dat VDAB daar actie genomen heeft om werknemers daar snel duidelijkheid over te geven.

Collega's, dan kom ik tot mijn laatste punt. We gaan Van Hool en ook andere bedrijven enkel in Vlaanderen kunnen houden als we werken aan een ondernemersklimaat. Het sentiment in ons land, ook in dit huis, is te vaak antiondernemers. Ondernemers hebben geen nood aan enkel beleidsplannen. We hebben er de voorbije jaren al veel gehad: Flanders Make, Vlaanderen in Actie, nu Flanders Technology & Innovation (FTI). Dat heeft allemaal zijn waarde, maar voor ondernemers tellen er een paar dingen: concurrentiële kosten, mensen die willen werken en rechtszekerheid.

Als ik dan bijvoorbeeld zie dat er in dit huis enkele weken geleden ook gewoon vertragingsmanoeuvres werden gedaan op het stikstofakkoord en dat diezelfde partijen nu allemaal zeggen dat de industrie behouden moet blijven, dan stel ik mij daar toch vragen bij. (*Applaus bij Open Vld. Opmerkingen bij het Vlaams Belang*)

De enige manier waarop wij ondernemers in Vlaanderen kunnen houden, is door rechtszekerheid te bieden. Laat ons daaraan werken voor de werknemers van Van Hool en om alle toekomstige industrie in Vlaanderen te kunnen houden. (*Applaus bij de meerderheid*)

De voorzitter: Dan zou het nu de beurt zijn aan de twee onafhankelijken: Els Ampe en Sihame El Kaouakibi, maar geen van beide is aanwezig.

Collega D'Haese, alstublieft, gedraag u. Dat is echt niet moeilijk. Mijnheer D'Haese, u hebt het woord niet, de regering heeft het woord. Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Voorzitter, ik denk dat ik geen nieuwe elementen heb gehoord in plaats van wat ik daarstraks al gezegd heb. Ik denk dat de collega's nu kunnen tussenkomen.

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Ik ga misschien eerst ook algemeen reageren. Op de eerste plaats, collega's: ondernemen is vallen en opstaan. Dat is strategische keuzes maken, ooit de juiste, maar ooit kunnen dat verkeerde keuzes zijn. Maar bovenal verdienen mensen die in Vlaanderen ondernemen, respect. Het is helaas vaker zo dat, wanneer je buiten Vlaanderen komt, er heel veel waardering en respect wordt getoond voor dat goed en sterk Vlaams ondernemerschap. Ondernemers creëren kansen voor mensen. Ook op momenten dat het moeilijk gaat, ook op momenten dat het tegenzit, vind ik dat we dat moeten tonen.

Hier is terecht door iedereen, door alle fracties heel wat begrip getoond en heel wat medeleven en empathie bij wat bij Van Hool te gebeuren staat, bij die getroffen werknemers, waarvoor we uiteraard klaarstaan. Ik wil nu ook alle kansen geven aan het sociaal overleg, ook al vindt dat in bijzonder moeilijke omstandigheden

plaats – laten we daar eerlijk in zijn –, als we kijken naar de tijd die daarvoor geboden wordt.

Als er één constante is die ik de voorbije dagen heb gevoeld, zowel bij de vakbonden, de banken als bij ons en bij iedereen die hier praat, dan is dat heel veel geloof en vertrouwen in de co-CEO die daar al een tijdje aan de slag is, de heer Zwaaneveld. Ook hij verdient alle kansen om die doorstart mogelijk te maken. Want het is voor ons inderdaad cruciaal dat zowel de banken als die private partner geloof hechten aan het plan dat daar op tafel ligt. Dat is een plan dat die doorstart mogelijk moet maken en dat nu voorstelt dat het inderdaad nog kan gaan om drieduizend jobs, iets waarvan ik vind dat we er inderdaad voor moeten vechten om ze hier in Vlaanderen te kunnen houden.

Maar ja, wij zijn als Vlaamse overheid geen bussenbouwers. Dat is dus geconditioneerd en voorwaardelijk. Op de eerste plaats is dat een heel sterk plan, betekent dat de verankering van personeel hier in Vlaanderen – vanzelfsprekend – en zijn dat de banken die mee moeten overstappen, is dat de private partner en zijn het de staatssteunregels. Dat zijn allemaal voorwaarden waarbinnen wij die steun kunnen blijven toezeggen.

De realiteit, collega's, is er een die ons confronteert met de maakindustrie en de uitdagingen waarmee wij in Vlaanderen geconfronteerd worden, maar ook in de landen rondom ons. De conjunctuur in Nederland en Duitsland is niet beter. Wij moeten en wij zullen maatregelen nemen. Wij moeten de kans grijpen die we nu hebben als voorzitter van de Raad voor Industrie en Competitiviteit, om dat ambitieus plan – wat mij betreft – voor die maakindustrie in Europa op tafel te leggen.

Dat gaat op de eerste plaats over betaalbare energie. Ten tweede gaat dat over een realistisch en haalbaar pad naar milieu- en klimaatdoelstellingen. Ten derde gaat dat over die interne markt die we moeten versterken. Meer inzetten op samenwerking rond innovatie, daar hebben we het hier vorige week nog over gehad. Vier, stop die subsidiewedloop binnen Europa. We gaan daaraan tenonder als kleine, open regio. En ja, voor mij betekent dat geen protectionisme, maar wel meer economisch chauvinisme in Europa.

Vandaag stellen we vast dat de strategische keuze die werd gemaakt bij Van Hool, ertoe heeft geleid dat ze minder dan 1 procent van de markt van de elektrische bussen bezitten – minder dan 1 procent. Bovendien zijn ze daarbij afhankelijk van Chinese batterijen. Daarom moeten we veel meer inzetten op de strategische autonomie voor dit soort zaken, voor onze eigen grondstoffen, onze schone technologie. We moeten die in Europa veel meer zelf in handen nemen. We moeten onafhankelijk worden van de rest van de wereld. Zo voorkomen we dit soort van accidenten en kunnen we de maakindustrie in Vlaanderen en Europa versterken. *(Applaus bij de meerderheid)*

De voorzitter: Minister Peeters heeft het woord.

Minister Lydia Peeters: Voorzitter, op mijn beurt wil ik ook mijn medeleven betuigen aan alle werknemers van het bedrijf Van Hool. We weten allemaal dat Van Hool een begrip is in Vlaanderen en zeker ook voor De Lijn. Als voogdijminister van De Lijn wil ik dat eens te meer onderstrepen. De Lijn heeft een vloot van ongeveer 2200 bussen, waarvan ruim achthonderd bussen van het bedrijf Van Hool. Van Hool is dus zeker een partner van de openbaarvervoersmaatschappij De Lijn.

Ik hoor sommige mensen zeggen dat het door De Lijn is dat er nu problemen zijn bij Van Hool. Ik ben blij dat dat hier vandaag ook al door heel wat mensen is tegengesproken. Het is niet zo dat één gemiste bestelling de problemen bij Van

Hool heeft veroorzaakt. Integendeel, we weten allemaal dat het sinds de covid-pandemie minder goed gaat bij Van Hool.

Die laatste bestelling die de raad van bestuur van De Lijn in december heeft gedaan, heeft niets te maken met de problemen waarmee het bedrijf Van Hool vandaag kampt. Ik ben blij dat een aantal collega's dit vandaag ook al bevestigen. Ik weet dat een aantal erop blijven hameren dat het er wél aan zou liggen, hoewel iedereen weet dat dat absoluut niet het geval is.

Ik hoor hier ook een aantal verwijten aan het adres van vervoersmaatschappij De Lijn, dat we de transitie naar zero-emissie, naar elektrische bussen zouden hebben gemist. Collega's, ik verwijs daarvoor naar het regeerakkoord, waarin duidelijk ambitieuze doelstellingen werden opgenomen over de vergroening van de vloot van De Lijn. In navolging van dat regeerakkoord hebben wij onmiddellijk het nodige gedaan. We hebben een openbaredienstencontract gesloten met De Lijn. Daarbij kreeg De Lijn de verplichting opgelegd om haar vloot volop te vergroenen. In navolging daarvan zijn er meerdere bestekken in de markt geplaatst om over te gaan tot de aankoop van zero-emissiebussen, om af te stappen van dieselbussen en hybridebussen en omwille van de klimaatdoelstellingen te kiezen voor zero-emissiebussen.

En ja, in november 2021 werd er een eerste raamcontract in de markt geplaatst voor een bestelling van 350 zero-emissiebussen. 60 procent van die bestelling kon worden gegund aan Van Hool en 40 procent aan VDL. Het ging om zero-emissiebussen, te leveren binnen ongeveer twaalf à dertien maanden. De leveringen zouden dus moeten gebeuren tegen januari 2023.

We weten wat er vervolgens is gebeurd. Er waren heel wat problemen met de 'supply chain' en de batterijen en die hebben ervoor gezorgd dat noch Van Hool, noch VDL tijdig kon leveren.

De Lijn heeft nog meerdere contracten in de markt geplaatst. Ik denk aan de midibussen, de gelede bussen en de HOV-bussen (hoogwaardig openbaar vervoer). Recentelijk was er opnieuw een contract voor de standaardbussen bij De Lijn.

Tegelijkertijd heeft men volop ingezet op de vergroening door mee de exploitanten en de pachters aan te moedigen en te stimuleren om zero-emissiebussen, elektrische bussen te kopen. We zien dat zowel bij De Lijn als bij de partners de vergroening volop is ingezet.

Ik hoor sommigen zeggen dat men daarvoor bespaard heeft. In het kader van het openbaredienstencontract werd 120 miljoen euro extra aan De Lijn gegeven om in te zetten op die vergroenings- en verduurzaamheidsoperatie. Kom hier dus niet vertellen dat de problemen van Van Hool te maken zouden hebben met bestekken in de markt rond zero-emissiebussen of met financiële middelen voor de lening. We trekken volop de kaart van die vergroening. We hopen uiteraard dat al die bussen zo snel mogelijk geleverd kunnen worden.

Opnieuw, we kijken in de toekomst wat mogelijk is. We hebben het raamcontract van november 2021 dat openstaat. De resterende bussen van de eerste bestelling kunnen nog geleverd worden door Van Hool. Ik hoop dat dat ook snel gebeurt, want we hebben die bussen bij De Lijn absoluut nodig. In die zin hoop ik alleszins dat er snel meer duidelijkheid komt en dat we kunnen zien hoe toekomstgericht – hopelijk – het partnership met Van Hool kan blijven. Maar het is, denk ik, niet aan ons om vandaag te beslissen. Ik denk dat daarvoor meer moet gebeuren. We moeten kijken naar andere partners, naar de banken en eventuele andere partijen.

Ik wil nogmaals benadrukken dat Van Hool altijd een zeer goede partner is geweest bij De Lijn: er rijden vandaag achthonderd bussen van Van Hool bij De Lijn en bij

heel wat pachters. Ik hoop dat er zeker nog een toekomst is weggelegd voor Van Hool. *(Applaus bij de meerderheid)*

De voorzitter: De heer Van Rompuy heeft het woord.

U mag onderbreken vanop de banken, maar maximum één minuut, zoals u weet.

Peter Van Rompuy (cd&v): Collega's, de vraag die zich de volgende twee weken aandient, is onder welke voorwaarden de Vlaamse overheid kan bijsprijngen om de rendabele delen van Van Hool te redden. Laat het duidelijk zijn dat er nog rendabele delen van Van Hool zijn. Er liggen direct en indirect maar liefst drieduizend jobs in de weegschaal.

Vier voorwaarden zijn cruciaal om te kunnen komen tot een succesvolle doorstart. Vooreerst moet er natuurlijk een solide businessplan zijn. De komende twee weken zal een extern bureau het herstructureringsplan hierop analyseren. Ten tweede moeten ook de banken meestappen in dat plan. Zij zijn immers de belangrijkste schuldeisers van Van Hool. Zonder hun medewerking is er geen doorstart mogelijk. Ten derde moet er ook een industriële partner gevonden worden. Die moet ervoor zorgen dat de rendabele delen van Van Hool ook een echte toekomst en een groeipotentieel kunnen hebben. Ten vierde moet er voor ons ook een verankering zijn van de werkgelegenheid in Vlaanderen.

De komende weken moet de regering dan ook alles op alles zetten om aan die vier voorwaarden te kunnen voldoen en de rendabele delen van Van Hool te redden. Die vier voorwaarden zijn een delicate evenwichtsoefening. Aan de ene kant willen we voorkomen dat we vervallen in etatisme, waarbij we zonder enige voorwaarde steun geven, de structurele problemen niet opgelost worden en er geen echte doorstart mogelijk is om het bedrijf opnieuw rendabel te maken. We willen ook niet vervallen in het andere uiterste, met name neoliberalisme, waarbij men op voorhand zegt dat men geen steun wil geven. Daar zijn we niet mee akkoord. Dat geldt des te meer in een periode waarin onze bedrijven moeten concurreren met bedrijven uit de VS of China, waar men wel massale staatssteun toekent.

Die oneerlijke concurrentie die op dit ogenblik speelt, kunnen we niet alleen als Vlaanderen te lijf gaan. Daarvoor heb je het gewicht van de Europese Unie nodig en op dit ogenblik zijn wij met ons land voorzitter van de Europese Raad.

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Mijnheer Van Rompuy, als ik u hoor, dan denk ik: "Als Van Hool een bank was, was het al gered." Waar waren jullie voorwaarden om de banken te redden, de voorwaarden van participatie van private bedrijven, de voorwaarden dat de andere banken mee moesten doen, enzovoort en zo verder? Waar waren de voorwaarden toen?

Hoe is het mogelijk dat er voor andere sectoren, voor banken, voor andere bedrijven – ik heb ze daarnet genoemd – voor de 60 miljoen euro voor de luchthaven van Deurne, geen voorwaarden zijn, geen participatie moet zijn van andere private bedrijven, dat je daar niet op de banken wacht, dat de Vlaamse overheid daar wel haar ding kan doen? Maar, als het gaat over 1100 jobs, – en laat ons eerlijk zijn, in de realiteit gaat het over 2500 jobs, want met dit plan gaat dat bedrijf er helemaal aan – wanneer het gaat over een industrie van de toekomst – dat is geen industrie van het verleden of zo, dit is een industrie van de toekomst: heel de wereld heeft die bussen nodig –, waarom worden dan ineens alle mogelijke obstakels opgeworpen om er toch maar voor te zorgen dat men als overheid niet gaat participeren? Waar wachten jullie nu nog op om tussen te komen, om ervoor te zorgen dat we die banen en die industrie van de toekomst kunnen redden? *(Applaus van Lise Vandecasteele)*

De voorzitter: De heer Van Rompuy heeft het woord.

Peter Van Rompuy (cd&v): Ja, collega D’Haese, waar was u de afgelopen jaren? Bij elk industrieel project dat we hier besproken hebben in dit parlement de afgelopen jaren, was u de eerste om te fulmineren tegen elke vorm van steun die we zouden geven. *(Applaus bij de meerderheid)*

We hebben het debat hier gehad over Audi Brussel drie weken geleden. Het was exact hetzelfde debat als het debat dat we hier nu voeren. Exact hetzelfde. En vandaag komt u zeggen dat er onvoorwaardelijke steun moet zijn. Wel, het is het een of het andere en wij willen geen valse beloftes geven. *(Opmerkingen van de voorzitter)*

Ik heb het geluk van meer dan één minuut te krijgen. Als we willen komen tot een doorstart van de rendabele delen van Van Hool, dan zijn de voorwaarden die ik net genoemd heb, onmisbaar, onmisbaar. Als een van die voorwaarden niet vervuld is, dan kun je niet komen tot een doorstart die een succes kan zijn en dan kunnen we die 1400 à 3000 jobs die nodig zijn, alsnog redden. Dat is waar het over gaat.

De voorzitter: De heer Keulen heeft het woord.

Marino Keulen (Open Vld): Ik houd het heel kort. Collega D’Haese, wat hebben wij gedaan? Wij hebben geen banken gered, wij hebben de spaarcenten van de mensen gered. *(Applaus bij de meerderheid)*

Als er vandaag 270 miljard euro op spaarboekjes staat, is dat geen geld van de banken. Dat is geld van de gezinnen en de bedrijven. Daar hebben mensen voor gewerkt. Dat is respect voor eigendom, iets wat u absoluut niet kent, respect voor eigendom, voor geld van de mensen. *(Applaus bij de meerderheid)*

De voorzitter: De heer Muyters heeft het woord.

Philippe Muyters (N-VA): Ik moet mij echt aansluiten bij collega Van Rompuy. Ik begrijp niet wat er hier vandaag gebeurt. Als we steun geven om bedrijven een level playing field te geven, een gelijk speelveld binnen Europa, bijvoorbeeld voor de compensatie van indirecte emissiekosten, dan hoorde ik altijd roepen van daaruit, van mijnheer D’Haese: “Dit kan niet, dit mag niet, steun aan de bedrijven is alleen maar om de winst omhoog te krijgen.” En vandaag is alle steun welkom, alle steun moet vandaag onvoorwaardelijk naar een bedrijf gaan. Mijnheer D’Haese, ik kan het maar op een manier benoemen: dit is plat populisme. *(Applaus bij de meerderheid)*

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Ik houd het ook kort. We moeten het eventjes bij de feiten houden. Er is de afgelopen jaren ook wel serieuze steun gegeven aan Van Hool. In 2022 is er een waarborg afgesloten van 60 miljoen euro voor een kredietlijn van 85 miljoen. Dat is een van de grootste waarborgen die de Vlaamse overheid heeft gegeven aan bedrijven. Op dat moment – en die risico’s zijn onderzocht door Gigarant en PMV – was dat een beslissing om een bedrijf in moeilijkheden te helpen met een toekomstperspectief. Daar is dus serieuze steun gegeven, die tot op de dag van vandaag trouwens nog een serieus risico legt op de Vlaamse belastingbetaler. Als u zegt dat we niets hebben gedaan, dat we het bedrijf aan zijn lot overlaten, dat weet ik niet wat een waarborg van 60 miljoen betekent.

De keuze die we vandaag moeten maken, tussenkomen of niet, is er ook een naar de Vlaamse belastingbetaler toe, in de eerste plaats, en naar alle andere ondernemers. We moeten een beetje serieus blijven. Niet alle ondernemers die in

de problemen zitten, kunnen zomaar aankloppen bij de Vlaamse overheid. Die risico's moeten worden onderzocht. Er moet worden onderzocht wat er mogelijk is. Als er rendabele onderdelen zijn met toekomstperspectief, kunnen we steunen, maar anders moeten we onze verantwoordelijkheid nemen, ook ten opzichte van de Vlaamse belastingbetalers en alle ondernemers in dit land. *(Applaus bij Open Vld)*

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Mijnheer Van Rompuy, waar was u de afgelopen jaren toen wij hier voorstel na voorstel hebben neergelegd om ervoor te zorgen dat we Van Hool konden ondersteunen? Waar was u toen? Cd&v heeft altijd tegen gestemd. Waar was cd&v toen de heer Weyts aankondigde dat er 925 elektrische bussen zouden worden gekocht en er geen enkele werd aangekocht? Waar was cd&v toen om ervoor te zorgen dat die investeringen zouden gebeuren?

U moet nu niet afkomen met leugens, zo laat op een legislatuur! Dertien waren er! Dertien van de 925 aangekondigde bussen met cd&v in de regering. Als u vandaag zegt dat u de spaarcenten hebt gered, dan zeg ik: goed gedaan. Ik vraag u vandaag om jobs te redden zodat mensen nog spaarcenten kunnen hebben, verdorie! Dat is wat wij vragen. Ik vind het onbegrijpelijk dat daar zo'n totale weigering voor is. *(Applaus bij Lise Vandecasteele)*

Wij vragen u om onvoorwaardelijk te investeren, en wij vragen u om in alle bedrijven te investeren. Wij vragen niet zoals u, mijnheer Muyters, om geld met sloten te verhuizen naar winstgevende bedrijven. Dat vragen wij niet.

Wij vragen net ... *(Rumoer)*

Voorzitter, ik heb het woord, denk ik.

Wij vragen voorwaarden. Wij vragen dat de overheid mee inzage neemt, zoals ze dat heeft gedaan bij de banken, zoals is gebeurd bij Ethias en andere bedrijven. Dat moet niet onvoorwaardelijk: de overheid moet erop toezien dat het geld hier wordt geïnvesteerd, in moderne fabrieken, in die knowhow en vakkennis.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Ik hoor hier zeggen dat Van Hool in het verleden al heel veel gesteund is door onder andere Gigarant. Een van de problemen bij Van Hool is dat Vlaanderen eigenlijk te weinig stimulerend beleid heeft gevoerd om hen te duwen richting transitie. Er wordt verwezen naar een contract voor bussen van 2021, maar in het verleden is dat nauwelijks gebeurd.

Gigarant heeft inderdaad subsidies gegeven, maar welke voorwaarden waren daaraan gekoppeld om die bedrijven voort te duwen in die duurzame transitie? Ik heb die discussie gehoord rond INEOS: toen waren er nul voorwaarden richting duurzame transitie. Wat is er in het verleden aan voorwaarden gesteld bij Van Hool?

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Ik stel vast dat we hier nu met twee communistische partijen in het parlement zitten. Ik hoor Groen zeggen dat de Vlaamse Regering moet beslissen op welke manier Van Hool zijn bedrijf moet leiden. We zitten met twee communistische partijen. Goed, dat hadden we al eerder vastgesteld.

De collega's hebben hier geduid hoe hypocriet collega D'Haese is over eerdere steundossiers waar hij tegen was. Ik wil hier toch meegeven hoe dom het ook is wat hij zegt. Eigenlijk heeft de minister-president hier aangekondigd dat er een

onderzoek komt of het geoorloofd is, en als zou blijken dat Vlaamse waarborgen of steun zouden kunnen leiden tot het redden van jobs, dat de deur opengehouden wordt. U, mijnheer D'Haese, hebt daar kritiek op. U zegt dat de Vlaamse Regering gewoon blind een blanco cheque moet geven en geld moet pompen in Van Hool, zonder dat u weet of dat ook maar één job zal redden. Eigenlijk zegt u dat de Vlaamse Regering in elk bedrijf waar het vandaag moeilijk gaat met de blinddoek aan geld moet pompen. Wel, op die manier gaan we recht naar toestanden zoals in Venezuela. *(Applaus bij de N-VA)*

De voorzitter: De heer Verheyden heeft het woord.

Wim Verheyden (Vlaams Belang): Voorzitter, toch even duidelijk stellen: het Vlaams Belang heeft nooit gezegd dat de Vlaamse Regering een blanco cheque moet geven aan Van Hool, integendeel. Ook wij zeggen dat er een duidelijk plan moet zijn, een plan dat inderdaad duidelijk aangeeft dat er verankering van arbeid en van productie komt.

Waarom pleiten wij ervoor om Van Hool zoveel mogelijk te steunen, om er zoveel mogelijk voor te zorgen dat ze kunnen doorstarten? Om hun technologie te ontwikkelen, zowel hun elektrische technologie als die voor waterstof, want het is een droom om te geloven dat we over enkele jaren alles zullen kunnen elektrificeren. Ik ben ervan overtuigd dat die waterstoftechnologie nog volop van pas kan komen. Op korte termijn was dat misschien een verkeerde beslissing, maar op langere termijn kan het zeker en vast een oplossing zijn om in transitie te gaan.

We hebben bij Van Hool perfect geschoolde mensen, men levert er kwaliteit af. Uit de aanbesteding van De Lijn bleek duidelijk dat Van Hool kwalitatief veel beter scoorde dan de Chinese bussen; ze zijn alleen afgerekend op de prijs.

De voorzitter: De heer Muyters heeft het woord.

Philippe Muyters (N-VA): Collega D'Haese, ik wil even naar voren brengen dat winst maken een noodzaak is in een bedrijf, geen viezigheid. Winst maken is nodig om investeringen naar de toekomst te kunnen doen, om ook eens een verkeerde investering te kunnen doen en om reserves te hebben. Als Van Hool in het verleden meer winst had kunnen maken, dan zaten we vandaag niet in de problemen. U roept heel de tijd "alleen maar om meer winst te maken!", maar winst is niet iets vies en is nodig in elk bedrijf. *(Applaus bij de meerderheid)*

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Opnieuw puur feitelijk, want ik heb de indruk dat de dossierkennis bij sommigen toch wel ondermaats is.

Mevrouw Schauvliege, Van Hool heeft geen subsidies gekregen, Van Hool heeft een waarborg gekregen. Een waarborg geeft een zekerheid aan banken om een lening te geven en is geen instrument om een bedrijf over te nemen vanuit de overheid.

Ik ben blij dat u INEOS aanhaalt. Als er een voorbeeld is waaruit blijkt dat u eigenlijk alle industrieën weg wilt in Vlaanderen, dan is het wel INEOS. *(Applaus bij de meerderheid)*

Zelfs de meest groene fabriek, de meest groene installaties ter wereld blijven voor u altijd een vervuilende fabriek. Dat is het soort antiondernemersklimaat dat de industrieën wegjaagt en zegt om niet naar hier te komen en met hun geld ergens anders heen te gaan. Dat is de houding die we in dit parlement moeten veranderen. *(Applaus bij de meerderheid)*

De voorzitter: De heer Verbeurgt heeft het woord.

Thijs Verbeurgt (Vooruit): Collega's, eerlijk gezegd denk ik dat de medewerkers van Van Hool niet veel hebben aan een debat over Venezuela of INEOS. (*Applaus bij de oppositie*)

Wat zij willen horen, is wat wij als beleidsmakers, wat deze Vlaamse Regering en wij als parlement voor hen kunnen betekenen. Ik wil dus teruggaan naar de essentie. Er is nood aan een toekomstplan. Daar zijn we het over eens. Vlaanderen heeft steuninstrumenten.

Minister Brouns, zijn er voor u bepaalde taboes wat betreft die steuninstrumenten of ligt alles daar op tafel? We hebben de participatie van PMV, de waarborgen van Gigarant en bedrijfssubsidies. We hebben een breed palet. Zijn daar voor u taboes?

Welke garanties zou u daarin inbouwen zodat we die structurele werkgelegenheid kunnen garanderen en dat we vanuit die participatie door de Vlaamse belastingbetaler kunnen wegen op het beleid en de toekomst van Van Hool? Ik denk dat dat belangrijk is. Ik denk dat de medewerkers Van Hool dat van u willen horen en ik kijk uit naar uw antwoord daaromtrent.

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Collega's, ik had eigenlijk gehoopt dat we het populisme uit dit debat over een toch wel dramatisch gegeven zouden kunnen houden. Dat had de geloofwaardigheid van een aantal partijen in dit parlement doen toenemen. Ik vind het spijtig dat we deze gelegenheid missen.

Ik wil een aantal punten overlopen. Wat de banken betreft, daar was ik destijds zeer nauw bij betrokken vanuit het Federaal Parlement. Als wij die banken toen niet hadden ondersteund ... ik moet mijn zin niet afmaken, zeker? Als wij die banken toen niet hadden ondersteund, dan zouden de dramatische gevolgen voor de sector met massa's geld van individuen op de bankrekeningen en massa's investeringen in bedrijven die mensen tewerkstellen, tot op de dag vandaag onoverkomelijk zijn. Dat is populisme van de hoogste soort. (*Applaus bij de meerderheid*)

Aan INEOS geven we strategische informatiesteun. Mensen die hier zeggen dat we niets opleggen aan bedrijven ... bedrijven komen met een plan. Wij moeten niet ondernemen in bedrijven hun plaats. Bedrijven komen met een plan, zeggen welke strategische transformatie ze in hun bedrijf willen doorvoeren, en dan kijken wij of dat past binnen het duurzaamheidsgegeven, het digitaliseringsgegeven en ga zo maar door. Dan worden al dan niet subsidies toegekend.

We hebben het hier al tot in den treure herhaald, maar ik wil het toch nog eens zeggen. INEOS gaat de properste kraker in Europa bouwen: 50 procent properder dan de gemiddelde kraker van de veertig die in Europa staan. Als wij zo'n investering niet zouden ondersteunen, dan zouden wij onze verantwoordelijkheid ontlopen hebben. Daar pas ik voor. Dergelijke investeringen moeten in Vlaanderen gebeuren, bij INEOS, maar ook bij de rest van de petrochemie, als we die hier in dit land willen houden. Dus ik zou zeggen: INEOS, meer van dat.

Er wordt hier altijd verwezen naar die meer dan 200 miljoen euro energiesteun. Bedrijven hebben natuurlijk een aantal parameters om te beslissen of ze wel of niet in een land blijven. Wanneer de energieprijzen zo hard verschillen met die in andere regio's in de wereld, dan is de verleiding voor die bedrijven natuurlijk zeer groot om hun activiteiten uit Vlaanderen en zelfs uit Europa weg te halen, en die ergens anders neer te planten. Denk je dat de plasticconsumptie zal afnemen wanneer INEOS zijn fabriek ergens anders zou zetten? Als INEOS niet in Antwerpen investeert, dan zal het natuurlijk ergens anders investeren, waar de normen veel lager liggen.

Denk je dat, als we die elektriciteitsprijzen en energieprijzen niet een beetje in evenwicht brengen – niet het gat volledig dichtrijden, want dat kunnen we niet –, we niet massa's jobs in Vlaanderen zouden verliezen? Denk je niet dat we dan massa's kmo's in de problemen zouden brengen, omdat ze allemaal toeleveranciers zijn van die grote bedrijven? Het is onze plicht om dat te doen.

Dat is onze plicht, maar dat is niet het geval als je natuurlijk voor degrowth pleit. Dat is niet het geval als je pleit voor een decarbonisatie in Vlaanderen, want dat betekent een de-industrialisatie. We verschillen dan van mening met elkaar. We moeten elkaar niet trachten te overtuigen, maar ik hoop dat Vlaanderen nog lang geregeerd wordt door partijen die die waanzin niet verdedigen. *(Applaus bij de meerderheid)*

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Ik wil even antwoorden op de vraag van collega Verbeurgt.

Wat mij betreft zijn er geen taboes rond de vraag naar de inzet van de Vlaamse steuninstrumenten. Ik wil u ook heel duidelijk meegeven – want de vraag is al heel vaak gesteld hoe het nu zit met de steun die in het verleden al is gegeven – dat er inderdaad een waarborg van 80 procent is op 85 miljoen euro vanaf 2025, in het kader van de problemen die ontstaan zijn tijdens de coronacrisis.

Om u even mee te geven wat de kracht is van de Gigarant-waarborgvennootschap, collega's: dat is 4,6 miljard euro. 4,6 miljard euro aan kredieten die wij hebben gewaarborgd voor bijna 170 dossiers. Dat heeft de belastingbetaler geld opgebracht, want er zijn marktconforme premies voor betaald.

Er zijn dus geen taboes op de inzet van de steuninstrumenten die Vlaanderen heeft, maar er zijn wel voorwaarden. Dat spreekt voor zich, want we zijn onder andere verbonden aan staatssteunregels. Die voorwaarden houden op de eerste plaats – er is vandaag al naar verwezen – een sterk plan in, een sterk plan dat nu getoetst wordt door de experts ter zake in het kader van zo'n due diligence, door de banken die daarin geloven en ook samen mee oversteken. Uiteraard investeren wij in jobs in Vlaanderen. Wij gaan geen jobs in Noord-Macedonië steunen, laat dat duidelijk zijn. Dat moet hier een sterke verankering hebben.

Als wij vandaag dat plan zien, en men zegt dat we met dit plan naar drieduizend jobs gaan, 1400 direct en de rest indirect, dan is dat natuurlijk de moeite om voor te vechten, maar dan zijn wij gebonden aan de regels rond die staatssteun. Wij moeten finaal een private partner vinden. Dat is ook een belangrijke voorwaarde, want wij zijn geen busbouwers. *(Applaus bij de meerderheid)*

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister-president, niet kiezen voor vergroening, dát is pas kiezen voor degrowth. *(Applaus bij Groen)*

Dat is waar wij voor pleiten. Wij kiezen voor investeren in vergroening. *(Opmerkingen)*

Dat is waar wij voor kiezen. Jullie kiezen voor degrowth. Kijk maar naar wat er vandaag gebeurt bij Van Hool. Men heeft veel te laat ingegrepen, men heeft veel te laat gekozen voor echte vergroening, en dit is het resultaat. Ik denk dus dat dat duidelijk is.

De voorzitter: De heer Van Rompuy heeft het woord.

Peter Van Rompuy (cd&v): Ik denk dat men uit het oog verliest dat het grote probleem bij Van Hool om de omslag te maken naar elektrificatie het gebrek aan

beschikbaarheid van batterijen is. Dat is zo omdat zij wereldwijd een relatief kleine speler zijn, en moeten kopen bij voornamelijk megagrote fabrieken uit China die de batterijtechnologie maken. De bussen zijn dus klaar bij Van Hool, maar de batterijen zijn er niet, of ze worden later afgeleverd dan afgesproken, of de prijzen worden onverwacht verdubbeld of verdriedubbeld. Dat is de problematiek waar men mee zit. Dat is ook het punt waar ik hier nu net toe wilde komen, namelijk dat wij dat niet kunnen oplossen als Vlaanderen alleen. Op ons eentje krijgen we dit niet rechtgetrokken; dit is bij uitstek een Europese uitdaging.

Ik heb drie concrete punten op het Europese vlak die essentieel zijn, ook voor onze eigen industrie en de Europese industrie. Ik denk dat men pas vorige week een vooronderzoek heeft afgerond over staatssteun met betrekking tot elektrische wagens uit China. Al die wagens worden nu geregistreerd. Als het onderzoek afgerond is, zullen zij een importtaks moeten betalen als er sprake is van overmatige staatssteun. Ik denk dat we eenzelfde regeling nodig hebben voor elektrische bussen, of hun onderdelen. Dat is een eerste punt.

Ten tweede moet de EU al haar gewicht – want als Vlaanderen zijn wij te klein – in de schaal gooien, om wat de minister een subsidiewetloop genoemd heeft, een halt toe te roepen. Zowel tussen Europa, de VS en China, als binnen de Europese lidstaten onderling. Laat ons niet vergeten dat die Europese staatsteunregels waar het hier over gaat, ook in ons voordeel zijn. Als ze er niet waren, zouden we pas helemaal verpletterd worden door de grote economische machten die er zijn. Laat ons dat dus vooral niet uit het oog verliezen. Wij zijn het die vandaag vragen om die regels toe te passen om te voorkomen dat men in het buitenland met subsidies kan zwaaien zonder dat er regels zouden zijn. En we willen dat absoluut niet. Dat is het nadeel van een kleine, open economie als de onze.

Ten slotte, we kunnen niet zonder Europese productie van batterijen: voor Europese bedrijven, door Europese bedrijven. Zonder dat sluitstuk zal het nooit lukken. Je mag zoveel regeltjes maken als je wilt, zonder eigen batterijproductie zullen we niet vooruit geraken.

Een open, kleine, Vlaamse economie als die van ons werkt in een Europees kader. De oplossingen zullen moeten komen van zowel het Vlaams als het Europees niveau. Alleen dan kunnen we Van Hool en een groot deel van de rest van onze Vlaamse industrie, die het ook moeilijk heeft, opnieuw zuurstof geven. *(Applaus bij de meerderheid)*

De voorzitter: De heer Verbeurgt heeft het woord.

Thijs Verbeurgt (Vooruit): Collega's, ik moet eerlijk zeggen dat ik wel wat ontgoocheld ben over het debat dat we tot nu toe hebben gekend. Ik denk, en dat meen ik oprecht, dat de werknemers van Van Hool vandaag van ons verwachten dat we allemaal boven onszelf uitstijgen, niet vervallen in platitudes, in populisme en simpele oplossingen, dat we analyses durven te maken van het verleden op alle niveaus, en dat we ook antwoorden en duidelijkheid bieden over waar wij als overheid voor staan, wat we kunnen doen. Ja, daarin moeten we eerlijk zijn: wij kunnen als overheid niet alles alleen oplossen. Daar ben ik het mee eens. Er is nood aan een toekomstplan waarbij we met de sector, private partners, het onderwijsveld, met alle mogelijke betrokkenen gaan samenzitten en kijken hoe we die busbouwsector in Vlaanderen toekomst kunnen bieden. Ik denk dat we dat nu nodig hebben. En daar moeten we als Vlaamse Regering duidelijkheid bieden. Ik ben blij dat de minister gezegd heeft dat er geen taboes zijn. Wanneer dat plan er is, wanneer er dat engagement is, die visie over waar we naartoe gaan, dan staat de Vlaamse Regering er. Minister Brouns, ik reken op u om dat engagement ook te vervullen. Het personeel rekent op u om, als dat plan er ligt, er ook echt volop voor te gaan.

Daarnaast moeten we nu kort op de bal spelen en het personeel duidelijkheid geven. We kunnen ons niet voorstellen hoe het voelt om niet te weten of je morgen nog een job hebt nadat je veertig jaar lang het beste van jezelf hebt gegeven. We moeten dus snel gaan. We moeten hun ook duidelijk maken dat, wat er ook gebeurt, we hun expertise in Vlaanderen nodig gaan hebben. Wij hebben die expertise. De minister heeft het gezegd, er rijden vandaag bussen van Van Hool. Als die bussen in panne vallen en hersteld moeten worden, hebben we die expertise nodig. Dus ja, wij gaan hen in de toekomst nog nodig hebben en gaan hen niet loslaten. En dus moeten we ook klaarstaan om daarop in te zetten, om die expertise te behouden. En we moeten ervoor zorgen dat VDAB klaarstaat voor wie helaas een andere oplossing gezocht moet worden.

Minister, het is er vandaag nog niet heel vaak over gegaan, maar ik reken er ook op dat u VDAB ten volle aan het voorbereiden bent, dat de cel klaarstaat, dat er voldoende personeel klaarstaat. Dit is potentieel een grote uitdaging voor VDAB. We hebben gezien dat de uitdagingen voor VDAB al niet min zijn. Ik reken er dus ook op dat VDAB klaarstaat om die mensen te helpen.

Collega's, mijn oproep aan jullie is dus: wij kunnen elkaar hier een hele middag verwijten naar het hoofd slingeren, maar dat helpt de mensen van Van Hool niet vooruit. Wat zij van ons nu verwachten, is duidelijkheid. Met politici die hun verantwoordelijkheid nemen en die hun geen rad voor de ogen draaien, die niet beloven dat de oude bussen van weleer de oplossing zijn, politici die niet zeggen dat alles met één vingervuurbal opgelost kan worden, die niet zeggen dat de overheid alleen alles kan oplossen, maar die wel zeggen: "Kijk, wij staan er voor jullie en wij gaan als overheid alle middelen die we hebben – in een toekomstgericht plan, in een strategie en ook in een visie bij De Lijn – inzetten om jullie werkgelegenheid te garanderen."

Collega's, daar reken ik echt op, dat we daar de komende maanden vol op kunnen inzetten en dat de Vlaamse Regering haar verantwoordelijkheid neemt. Ik heb het al gezegd: dat zijn we aan het personeel van Van Hool meer dan ooit verschuldigd. *(Applaus bij Vooruit)*

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Beste minister, beste collega's, zoals ik daarnet zei: vandaag is een debat over wie onze bussen gaat bouwen in de toekomst. Willen we die industrie hier, in Vlaanderen, in België, houden of niet? Het antwoord op die vraag van al die mensen die zeggen dat ze zich neerleggen bij het plan van de crisismanager, is neen. Want met het plan van die crisismanager verdwijnt de busproductie uit Vlaanderen, zal Van Hool geen openbaarvervoerbussen meer maken, duwen we naar andere producenten, naar het buitenland, en verliezen we een sector met ongelooflijk veel toekomst. Ik begrijp de economische visie niet om dat als overheid te laten begaan. Ik begrijp die niet. Ik moet zeggen dat het mij stoort hoe weinig kennis er is van het dossier van Van Hool hier in het parlement. *(Opmerkingen)*

Ik moet zeggen dat dat mij stoort. Al diegenen, zoals de heer Brouns, die zeggen dat dit een sterk plan is, kennen alleen het papierwerk. Dit is geen sterk plan. Neen, dit is geen sterk plan, dit is een slecht plan, want men wil de productie van luxebussen gaan uitbesteden in Macedonië, waar men er vandaag nog niet in slaagt om lijnbussen deftig op te leveren. Dat is het plan vandaag, en dat gaat niet werken. Dat gaat gewoon leiden tot het faillissement, ook van de toerbusafdeling. Dat is geen goed plan, dat is gewoon de begrafenis van Van Hool organiseren.

Er wordt gezegd dat de loonlast het probleem is. Maar jongens toch. Weet je wat ze verdienen bij Van Hool? 2000, 2100 euro, en niet als starter, maar na 25 jaar dienst. Ik ben benieuwd wie hier voor dat loon wil gaan werken. Het probleem is

niet de loonkost, het probleem is dat wij hier zitten met een verouderde fabriek die totaal inefficiënt is. Het probleem is dat wij tientallen jaren geen investeringen meer hebben gehad in die fabriek hier, in de knowhow hier en in de vakkennis hier. Dat is het probleem voor iedereen die ook maar een beetje van dat bedrijf kent. *(Opmerkingen)*

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Mijnheer D’Haese, u bent begonnen met te zeggen dat wij er allemaal niks van kennen en en dat u het licht bent dat hier schijnt over ons allen. Dat hebt u juist gezegd. Ik ga twee elementen noemen, maar ik denk dat u zich gewoon hebt vergist.

Het verschil tussen verdienen en loonkost is één element. U praat over wat mensen verdienen, wij hebben de hele tijd over loonkost gesproken, maar dat zal een lapsus van u zijn, ik neem u dat niet kwalijk.

U hebt ook gezegd dat de minister gezegd heeft dat dat plan een goed plan is. Ik heb de minister horen zeggen: “Er ligt een plan en wij gaan dat plan bekijken. We gaan kijken of het een sterk plan is.” Een van de voorwaarden voor de minister is dat we gaan kijken of er een privépartner is en wat de positie van de banken is. Maar ook daar zult u zich vergist hebben, want u weet het allemaal en wij hier – heel de rest van deze tent – weet niks. *(Applaus bij de meerderheid)*

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Mijnheer D’Haese, u zegt dat het u verbaast met hoe weinig economische kennis van zaken hier wordt gesproken. Een zin later zegt u dat het probleem niet de loonkosten zijn. Ik heb net nog eens gekeken. De Europese Centrale Bank heeft berekend dat de loonkosten, in vergelijking met onze buurlanden – dan heb ik het over Frankrijk, Nederland, Duitsland – hier gemiddeld 1,7 procent hoger zijn. Beeldt u zich eens in wat het verschil is met de loonkosten in Oost-Europese landen, laat staan met landen buiten de Europese Unie waar we nu mee moeten concurreren.

Wat gaat een ondernemer doen als die moet produceren? Die gaat kijken naar de kosten. Die moet op aanbestedingen intekenen, in heel veel landen, met heel veel klanten, en die moet kosten-batenefficiënt zijn. U zegt hier dat het probleem niet de loonkosten zijn. Wat bedoelt u daar eigenlijk mee, als we zoveel hoger zitten? Snapt u dan niets, maar dan werkelijk niets, van economische basis?

De voorzitter: De heer Muyters heeft het woord.

Philippe Muyters (N-VA): Minister-president, ik denk dat u nog te bescheiden was. U zegt dat jullie dat plan gaan bekijken. U hebt daarstraks heel duidelijk gezegd dat jullie via Gigarant zelfs een externe zakenpartner hebben ingehuurd om dat te bekijken. Ik moet alleen vaststellen dat u dat allemaal niet nodig hebt. De Heer D’Haese weet het allemaal. Hij kent het allemaal. Alleen geloof ik het niet.

De voorzitter: De heer D’Haese heeft het woord.

Jos D’Haese (PVDA): Het verschil, mijnheer Muyters en beste andere collega’s, is dat ik dit dossier vandaag niet ontdek, maar al jaren babbel met de mensen die op de vloer werken bij Van Hool. Al jaren babbel ik met de mensen die op de vloer werken bij Van Hool. De problemen die we vandaag zien, zijn niet nieuw. Het probleem dat men heeft geïnvesteerd in het buitenland, en de fabriek hier heeft verwaarloosd, is niet nieuw. Het probleem dat die bussen niet op een goede manier terugkomen, is niet nieuw. Daar houdt die nieuwe crisismanager vandaag allemaal geen rekening mee, omdat die dat bedrijf uiteraard helemaal niet kent.

Als jullie willen concurreren met de Oost-Europese lonen: veel succes, veel succes. Dat is niet mijn model. Maar wat we hier de afgelopen jaren hebben voorgesteld, is om te stoppen met enkel, of bijna enkel, rekening te houden met de prijs. 70 procent van die aanbestedingen wordt bepaald door de prijs. Maar wat houdt jullie tegen om dat aantal naar beneden te halen, om de kwaliteit meer te waarderen, om de lokale tewerkstelling daarin mee op te nemen? Keer op keer hebben we dat hier voorgelegd. Keer op keer is dat hier weggestemd door deze meerderheid. Op die manier kun je er absoluut wel voor zorgen dat die bestellingen naar Van Hool gaan. *(Applaus bij de PVDA)*

Het tweede wat we nodig hebben om die kost te verlagen, zijn in de eerste plaats investeringen in die fabriek, zodat die efficiënter kan werken, zoals die vandaag in Noord-Macedonië werkt.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Mijnheer D'Haese, u zegt dat u Van Hool zo goed kent. Kunt u mij eens meegeven hoeveel procent van de omzet puur naar Vlaamse of Belgische klanten gaat? Onze Vlaamse economie is een exportgedreven economie. Dat betekent dat de meeste klanten van de Vlaamse bedrijven, zeker productiebedrijven, klanten zijn van over heel de wereld, die onze bedrijven vergelijken met leveranciers van over heel de wereld.

Als ik u zeg dat de loonkosten hier al duurder zijn dan de landen met de duurste loonkosten, 1,7 procent duurder, dan zitten we hier met een dik probleem. Niet met het probleem dat we netto te veel zouden verdienen, want mensen verdienen hier netto te weinig, alle werknemers verdienen netto te weinig, maar omdat de overheid veel te gulzig is. 54 van de 100 euro die mensen verdienen, gaat naar de overheid. U en uw partij pleiten voor een nog hoger overheidsbeslag. Ik blijf erbij, met u aan het roer gaan we naar een compleet economisch kerkhof. *(Applaus bij de meerderheid)*

De voorzitter: De heer Keulen heeft het woord.

Marino Keulen (Open Vld): Collega D'Haese, u maakt iedereen de rekening, en u doet dat onverbiddelijk. Waar u zedig over zwijgt, zijn de Chinezen. U zegt daar niets over. Dat zijn uw geestesgenoten. Niemand staat korter bij China en de Chinese Communistische Partij dan u, dan de Partij van de Arbeid. Die maken hier in Europa het hele industriële bestel kapot, dankzij de Chinese subsidies komen die hier binnen onder een dekmantel: BYD. U zegt daar niets over. Dat maakt uw hele optreden eigenlijk ongeloofwaardig, want niemand staat korter bij China dan u, en die maken Van Hool hier kapot. *(Applaus bij de meerderheid)*

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Kort over die aanbestedingsregels, puur inhoudelijk hoor. Die aanbestedingsregels zijn er ook wel voor een reden. Die zijn Europees geregeld. Die zijn er om de beste prijs-kwaliteit te garanderen, zonder dat je daar politieke willekeur kunt invoeren. Ik heb daar een aantal voorstellen over gehoord deze week. Als het van Groen afhangt, kun je enkel nog meedoen als je om de hoek woont en met de fiets levert. Dat zijn zaken waarmee je echt teruggaat naar de overheid van de jaren 60, waar de politiek beslist hoe het moet, los van prijs, los van kwaliteit. Dat is niet de 'way to go'.

Met de aanbestedingsregels is er op zich niets mis, maar uit het pleidooi van collega Van Rompuy zijn wel een aantal verstandige dingen te halen. Bij de partijen en de landen die hun economie en hun economische spelers onrechtmatig doperen met staatssteun, niet alleen China, maar ook steeds meer Europese landen en Amerika, moeten we kijken hoe we een penalty kunnen invoeren bij de Europese

aanbestedingsregels. We moeten het op die manier hervormen, niet door alle regels overboord te gooien en door te zeggen dat de politiek mag beslissen wie we aanduiden.

De voorzitter: De heer Bex heeft het woord.

Stijn Bex (Groen): Het is al gezegd door collega Verbeurgt, maar ik denk, als je als werknemer bij Van Hool naar dit debat zit te kijken, dat je je echt afvraagt in welke mate men hier in dit halfroond begaan is met wat nu bij die mensen leeft. Ik denk, eerlijk gezegd, dat dit opgaat zowel voor partijen uit de oppositie als voor partijen uit de meerderheid. Er zijn partijen uit de meerderheid die het blijkbaar interessant vinden om nu op collega D'Haese te schieten om het vooral niet te moeten hebben over hun eigen verantwoordelijkheid. Tegelijkertijd denk ik ook dat een aantal wonderoplossingen uit die hoek ook niet meteen de noodzakelijke oplossing zijn. Maar ik zou vandaag van de collega's van de meerderheid toch wat meer introspectie verwachten, dat ze een beetje meer zouden bekijken hoe zij de afgelopen tien jaren stappen hadden kunnen zetten. Nu wordt gezegd dat we op Europees vlak moeten zorgen dat we meer binnen Europa kunnen produceren, en dat we ervoor moeten zorgen dat we het probleem van de dure batterijen aanpakken voor onze sector. Maar waar zaten jullie de afgelopen tien jaren om dat beleid voor te bereiden? Daar moeten we snel werk van maken.

Ik zou voorstellen, voorzitter, dat het debat eerder daarover gaat dan over het feit of de partij van collega D'Haese de juiste ideologie heeft om onze economie te hervormen. Daar zijn we het, denk ik, allemaal over eens. *(Applaus bij Groen)*

De voorzitter: Collega Bex, ik beslis niet wat men hier zegt. Er is nog altijd vrijheid van meningsuiting.

De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Ik pretendeer in geen enkel opzicht wonderoplossingen te hebben. Ik sta geheel open voor alle voorstellen om de productie van bussen hier te houden, maar ik heb nog geen enkel voorstel gehoord. Het gaat allemaal over het plan van Van Hool om de productie van bussen volledig te delokaliseren en om geen lijnbussen meer te maken. Ik sta open voor alle voorstellen om de productie van bussen hier te houden. Ik heb één voorstel gehoord, of één bijsturing: bij cd&v. Heel blij om te horen dat er toch een openheid is om te bekijken hoe we in die aanbestedingen meer rekening kunnen houden met lokale tewerkstelling. Ik ben daar blij mee. Dat is een bijsturing. We hebben dat vorige week ook bij Vooruit gehoord. Dat wil zeggen dat de druk werkt en dat we zien dat er ook in dit parlement op dat vlak geesten rijpen. *(Applaus bij de PVDA)*

Het is duidelijk dat we de N-VA en Open Vld nog moeten overtuigen, maar de geesten rijpen, en dat is een goede zaak. En alle andere voorstellen om de productie van bussen hier te houden zijn wat mij betreft meer dan welkom.

De idee dat de Vlaamse overheid zelf bussen zou moeten bouwen is uiteraard niet wat wij voorstellen. Net zoals de Vlaamse Regering ook geen videoprojectoren maakt, en net zoals de Vlaamse Regering ook geen vrachtwagens produceert. Maar de Vlaamse Regering heeft wel geparticipeerd in Barco, de producent van videoprojectoren, en de Vlaamse Regering heeft wel geparticipeerd in DAF, in de productie van vrachtwagens. Dat waren goede zaken. De balans daarvan is positief. Wij hebben die bedrijven kunnen redden. Dat zijn vandaag winstgevendende bedrijven die de overheid een serieuze cent hebben opgeleverd. De simpele vraag is: onderzoek om hier hetzelfde te doen, om als overheid een investering te doen in dat bedrijf, niet om ontslagen te betalen maar wel om de toekomst te garanderen. Bij al die vorige participaties was het concept hetzelfde: je investeert geld, en vervolgens heb je als overheid ook iets te zeggen daarin. Je bent geen

eigenaar van dat bedrijf, maar je zit mee aan tafel. Er zijn heel wat directies vervangen nadat de overheid participaties had gedaan, of het nu in banken of in andere bedrijven was. Het is volgens mij een ongelooflijk gemiste kans dat deze Vlaamse Regering niet van plan is om dat hier te doen, maar om in plaats daarvan het plan van de crisismanager achterna te lopen.

Neen, het is niet met één gemiste bestelling dat Van Hool in de problemen is gekomen. Niemand beweert dat. *(Opmerkingen van minister Lydia Peeters)*

Neen, minister, ik heb dat nooit beweerd. Ik zal dat ook nooit beweren. *(Opmerkingen)*

Niet met één gemiste bestelling, maar het is de nekslag geweest. Het is natuurlijk het beleid van deze regering, van de afgelopen tien of vijftien jaar al. We hebben daarnet de cijfers al genoemd. Deze regering heeft tijdens de coronacrisis stickers met 'Vlaamse Veerkracht' op de bussen gehangen. Die bussen waren niet om aan te zien – die sticker ook niet, trouwens. Er zijn de afgelopen jaren gewoon veel te weinig investeringen in de vergroening van de busvloot geweest. U spreekt nu over een plan, maar de realiteit is dat Vlaanderen mijlenver achterloopt op onze buurlanden als het gaat over de elektrificatie van de busvloot. Mijlenver! En de daarvoor verantwoordelijke partijen zitten hier aan tafel. Het zou een eerste beweging zijn om de hand in eigen boezem te steken en te zeggen: "Verdorie, we hadden het beter moeten aanpakken." Er moet een turbo op die investeringen worden gezet. De Lijn geeft vandaag zelf aan dat zij door de stijgende kosten en door de versnelling die nodig is voor de vergroening door de verstrenging van de regels voor de lage-emissiezones, met het huidige budget niet toekomt.

Minister, u hebt vorige week in de commissie gezegd dat u openstaat voor een groter budget voor de vergroening, maar dat is niets voor de volgende legislatuur, dat is iets wat we vandaag nodig hebben. We hebben jaren inactie gezien, jaren passiviteit. Nu is het tijd dat de Vlaamse Regering ingrijpt. *(Applaus bij de PVDA)*

De voorzitter: Minister Peeters heeft het woord.

Minister Lydia Peeters: Mijnheer D'Haese, ik vraag toch misschien een klein beetje eerlijkheid. U hebt mij een paar keer verweten dat de laatste bestelling die De Lijn, de raad van bestuur, plaatste, naar Build Your Dreams ging. Dat hebt u mij verweten. Ik heb heel duidelijk gezegd dat ik geen bussen bestel, het is de raad van bestuur van De Lijn die dat in alle autonomie doet, maar die uiteraard ook de wet op de overheidsopdrachten heeft te volgen. Ik wil toch heel duidelijk stellen dat u dat altijd gezegd hebt. Nu zegt iedereen – ik ben blij dat u het eindelijk ook inziet – dat die ene gunning niet het probleem is vandaag bij Van Hool. Dat moet toch heel duidelijk gesteld worden.

Twee, als het gaat over de vergroening, zal ik nog maar eens herhalen dat wij de transitie deze legislatuur hebben ingezet, dat we 120 miljoen euro extra als investeringsmiddelen binnen het beleidsdomein Mobiliteit en Openbare Werken hebben vrijgemaakt voor De Lijn om effectief de vergroening in te zetten. We doen dat op twee sporen. Enerzijds is er de vergroening bij De Lijn zelf, zero-emissiebussen kopen. Er lopen op dit ogenblik vijf contracten. We kopen dus zero-emissiebussen, we vergroenen de stelplaatsen en we zorgen voor laadinfrastructuur. Tegelijk ondersteunen we de pachters om mee in te tekenen op die vergroening. Stop dus met te zeggen dat we niet vergroenen, dat we niet verduurzamen bij De Lijn. Dat is een van de pijlers in heel het openbaredienstencontract. De Lijn heeft die opdracht en de raad van bestuur zal die opdracht moeten honoreren en respecteren.

De voorzitter: De heer Bex heeft het woord.

Stijn Bex (Groen): Minister, soms zou het u sieren om wat minder hoog van de toren te blazen. Deze Vlaamse Regering heeft kleine stapjes gezet in de vergroening van De Lijn, 'too little too late', nadat de vorige minister – niet van uw partij, maar wel van de partij van de minister-president – tig persberichten heeft verstuurd dat er elektrische bussen zouden worden gekocht. Ik zeg niet dat daar de oorzaak ligt van dit probleem, maar het is wel zo dat de Vlaamse Regering keer op keer haar beloftes rond vergroening niet is nagekomen. En dat u daar een klein beetje vooruitgang in gebracht hebt, daarmee zou ik in dit debat niet hoog van de toren blazen.

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Laat ons vandaag toch eens eerlijk zijn: zou Van Hool vandaag zo in de miserie zitten mocht deze Vlaamse Regering niet obsessief en dwangmatig hebben ingezet op decarbonisatie en elektrificatie? *(Opmerkingen)*

Het eerlijke antwoord, en dat blijkt uit dit debat, is 'neen'. Want het is de te grote afhankelijkheid van grondstoffen uit het buitenland – van China – dat de kern van het probleem is. Dat heb ik in deze legislatuur bij herhaling gezegd. Als deze Vlaamse Regering niet de groenen was achternagehold in de CO₂-hysterie en in de razendsnelle en dwangmatige decarbonisatie en elektrificatie, dan produceerde Van Hool vandaag nog gewoon vrolijk traditionele brandstofbussen. En dat is de ongemakkelijke waarheid. Deze regering zet de CO₂-waanzin op de eerste plaats, en niet onze bedrijven, niet onze werknemers en niet onze eigen arbeiders. Dat zal op 9 juni worden afgestraft.

De voorzitter: Minister Peeters heeft het woord.

Minister Lydia Peeters: Het is wel moeilijk te volgen hier. De ene partij zegt dat we veel te veel hebben ingezet op de elektrificatie, op de vergroening van onze vloot. De andere partij zegt dat we veel te weinig hebben ingezet op de vergroening. Wat is het nu, collega's? Ik kan alleen maar zeggen dat we een aantal elementen hebben opgenomen in het openbaredienstencontract, een contract dat de Vlaamse Regering gesloten heeft met de raad van bestuur van De Lijn. Daarin zijn een aantal doelstellingen opgenomen om de vloot van De Lijn te vergroenen om tegen 2025 in onze stadskernen zero emissie te rijden. Wel, ik kan u vandaag zeggen dat we met 263 zero-emissiebussen kunnen gaan rijden in onze stadskernen. En ja, we hadden liever nog wat meer puur elektrische bussen zien rijden vandaag, maar dat heeft te maken met de 'supply chain' van onder andere de bussen zowel door Van Hool als VDL.

Misschien moet ik daar ook iets bij vertellen, want hier wordt continu gesproken over de loutere afhankelijkheid van de batterijen uit China. De batterijen van Van Hool komen uit Duitsland. Ook daar zijn problemen met de leveringen. Door het feit dat er overal problemen zijn met de leveringen, hebben wij bij De Lijn ietwat een vertraging in de vergroening. Maar als men nu zo snel mogelijk volop al die bestelde bussen kan leveren, dan ben ik er zeker van dat wij die vergroening wel kunnen doorzetten. Ik weet dat het Vlaams Belang dat niet belangrijk vindt. Ik vind dat wel belangrijk.

Met al die klimaatuitdagingen die in ijtempo op ons afkomen – die luchtkwaliteit waar iedereen over klaagt, mensen die sterven aan longkanker en dergelijke meer – denk ik dat we volop moeten inzetten op zero emissie en een betere luchtkwaliteit in al onze stadskernen.

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Collega Van Rooy, ik moet toch wel even opmerken dat u iedereen die groene waanzin, zoals u dat noemt, – de decarbonisatie en de evolutie naar elektrisch rijden – verwijt, maar dat stond in uw eigen partijprogramma. Toen iemand dat ontdekte, hebt u dat snel van de website gehaald. Hoe schizofreen kun je zijn? Dat gaat hier niet over ... *(Opmerkingen van Sam Van Rooy)*

De voorzitter: Nee, collega Van Rooy, u hebt het woord niet, dus zet uw micro uit. Collega Van ...! Zeg, alstublieft. Ja, sorry, alle micro's staan even uit totdat collega Van Rooy het niveau van volwassenheid opnieuw heeft bereikt. Ja? *(Opmerkingen van Sam Van Rooy)*

Nee. Dat ga ik u ook niet laten doen.

De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Elektrisch rijden, dat is niet om de groenste te zijn. Dat gaat ook over concurrentiële voordelen. Als je niet meegaat met die evolutie, verlies je ook je concurrentiële positie. Dan verlies je ook jobs, inderdaad. En dan verlies je uiteindelijk ook de positie van je bedrijf in het hele economische bestel. Wij doen dat dus niet om het groenst te zijn. Je doet dat gewoon om concurrentieel te blijven.

Die evolutie is de laatste jaren duidelijk geworden. Er werd ooit gedacht dat je met waterstof een en ander kon doen voor bussen. Die gedachte is nu niet waar gebleken. Dat elektrisch rijden nu de voornaamste technologische evolutie is op dat vlak, is voor iedereen zonneklaar. U blijft dat waanzin noemen, terwijl dat in uw eigen partijprogramma staat. Ik vind dat redelijk hypocriet, eerlijk gezegd.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Ik vind dat de werknemers van Van Hool meer respect verdienen. Collega Van Rooy, wat u nu zegt, dat tart alle verbeelding en mist elke vorm van respect ten aanzien van de werknemers van Van Hool. U zegt hier in een parlement, publiek, dat het door de groene waanzin van de Vlaamse Regering is dat Van Hool nu in moeilijkheden is.

Voordat u spreekt over Van Hool, doe toch eens de moeite om hun jaarverslagen te lezen en hun financiële informatie. De problematiek bij Van Hool is aan twee zaken te wijten: een, de pandemie, die gezorgd heeft voor een dalende vraag naar touringcars en een hele sterke verstoring in de 'supply chain', en twee, de Oekraïne-crisis, die de 'cost of product', namelijk energie, enorm de hoogte in heeft gejaagd, en opnieuw, door geopolitieke instabiliteit, heeft geleid tot minder vraag. Er staat daar niets, maar dan ook geen letter in over elektrificatie.

Nogmaals, bekijk de omzet van dat bedrijf. Dat is een exportgebonden bedrijf. Vlaanderen heeft maar een klein aandeel in die omzet. Dus alsjeblieft, collega's, laat ons toch met wat meer kennis van zaken en respect spreken ten aanzien van die werknemers. *(Applaus bij de meerderheid)*

De voorzitter: De heer Aerts heeft het woord.

Staf Aerts (Groen): Mijnheer Van Rooy, u zei daarnet dat we vandaag niet in het verleden leven, maar als ik u hoor en u nog altijd voor fossielaangedreven bussen hoor pleiten, dan hoor ik alleen maar het verleden. Dat Van Hool die bus gemist heeft om in te zetten of elektrificatie, dat is net het probleem. Maar daarvoor hadden we Van Hool tien jaar geleden veel meer moeten begeleiden en moeten sturen richting het juiste middel, in plaats van hen verkeerd te laten gokken. Het

is niet 'meer fossiele brandstoffen' dat de toekomst zal zijn van Van Hool, integendeel.

Dus, mevrouw Peeters, als u aan ons vraagt wat het nu is, minder of meer vergroening: voor ons is het heel duidelijk dat we nood hebben aan meer vergroening van onze busvloot. *(Applaus bij Groen)*

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Mijnheer Ronse, het een sluit het ander natuurlijk niet uit. Er zijn meerdere oorzaken, maar als u blijft ontkennen dat de toenemende afhankelijkheid van een land als China voor grondstoffen, voor die batterijen, er mee toe heeft geleid dat een bedrijf als Van Hool nu zo in de problemen zit, dan ontkent u gewoon het licht van de zon. Het is een gekend probleem. Het is hier al meerdere malen aangehaald dat wij door die razendsnelle, dwangmatige elektrificatie veel te afhankelijk worden van dure grondstoffen, van batterijen uit het buitenland. Punt.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Daarna zal ik erover zwijgen, maar dit is te belachelijk voor woorden. Van Hool heeft wereldwijd heel wat klanten. U verwijt de Vlaamse Regering nu dat die klanten bepaalde aanbestedingen doen richting Van Hool en dat ze daar zelf op inspelen rond elektrificatie. Met alle respect, maar u overschat de macht en de kracht van de Vlaamse Regering. Net alsof de Vlaamse Regering elk bedrijf in de wereld dat touringcars of bussen nodig heeft, zal zeggen dat ze die of die bus moeten bestellen. Laten we alstublieft een klein beetje serieus blijven in dit debat, met respect voor die werknemers.

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Voorzitter, over de vergroening zeg ik graag kort nog dit: als er één bedrijf is dat zelf heeft ingezet op de vergroening, op de ontwikkeling van emissievrije bussen, dan is het Van Hool wel. Het is een wereldwijde voorloper in waterstofbussen, een technologie waarvoor men hier dan niet heeft gekozen, en vandaag ook in spits technologie voor elektrische bussen. Voor alle duidelijkheid, beste collega's: het verschil tussen een waterstofbus en een elektrische bus is hoe je de energie opslaat. Voor de rest zijn die bussen identiek.

Het is op dat vlak dus altijd een wereldwijde voorloper geweest. Vandaag hebben ze zelfs beslist dat ze alleen nog naar emissievrije bussen willen. Ik begrijp de kritiek dus niet goed dat we daar dan niet mee volgen.

Minister, ik kom tot de bestellingen van bussen. Hoeveel elektrische bussen rijden er vandaag rond in Vlaanderen? Een honderdtal? Dat is waarschijnlijk een overschatting. *(Opmerkingen van minister Lydia Peeters)*

Nee, nee, u hebt gezegd hoeveel er besteld zijn. Hoeveel rijden er rond? Ik denk een honderdtal. Hoeveel rijden er rond in Nederland? Zoek het even op, en dan weet u zelf hoe ongeloofwaardig deze regering is. *(Applaus bij de PVDA)*

De voorzitter: Dan is het weer aan de Groenfractie.

De heer Aerts heeft het woord.

Staf Aerts (Groen): Ja, collega's, als we vandaag worden geconfronteerd met de problemen van Van Hool, dan heeft dat te maken met het industriebeleid van vijf tot tien jaar geleden. Die laatste bestelling van de bussen zal het niet meer hebben gemaakt. Dat heeft Van Hool zelf aangekondigd, en dat is ook zo. Het gaat over waar we de bal vijf tot tien jaar geleden hebben misgeslagen. We kunnen niet op

diezelfde route blijven varen en moeten dus echt werk maken van een industriebeleid dat bedrijven meeneemt in die transitie, want die zal noodzakelijk zijn voor onze industrie.

Dat is ook niet in een-twee-drie gebeurd, dat vraagt een grote investering van bedrijven en dus een langetermijnvisie. Als we daar vandaag geen werk van beginnen te maken en onze bedrijven daarin beginnen te steunen, dan zijn we hier binnen tien à vijftien jaar over nog tal van andere cases op net dezelfde manier aan het discussiëren. Dan hebben we het over reddingen op korte termijn, maar het gaat over vooruitkijken en denken op lange termijn.

Dat betekent dat we dringend werk moeten maken van dat gelijke speelveld. Dat is zo. Dat is ook al een aantal keren aangehaald. Tegelijkertijd moeten we ondertussen ook met klimaatcontracten werken, zodat bedrijven die de stap naar vergroening willen nemen, die die investeringen willen doen, maar nog even met de concurrentiële nadelen zitten ten opzichte van het vervuilende, extra worden ondersteund. Zo worden die bedrijven mee begeleid naar die transitie en kunnen ze daar mee de voordelen van plukken en mee koploper zijn in Europa en het liefst ook in de wereld.

Dat vraagt meer inspanningen dan we vandaag aan het doen zijn en daar is nog heel wat werk aan de winkel. Dat vraagt ook een duurzaam aankoopbeleid, waarbij er rekening wordt gehouden met wat er lokaal wordt geproduceerd, wat er duurzaam en circulair wordt geproduceerd. Ook daar moet veel meer aandacht naartoe gaan. Dat is wat we vandaag missen.

Dat zal ook geen oplossing meer zijn voor het einde van de maand voor Van Hool, maar het is wel een oplossing voor al die bedrijven die in het andere geval nog voor heel wat problemen zullen komen te staan de komende tiental jaren.

Collega's, er is al heel veel gezegd, dus ik zal het hierbij laten. *(Applaus bij Groen)*

De voorzitter: De heer Muyters heeft het woord.

Philippe Muyters (N-VA): Ik ga ook heel kort zijn. Ik denk dat zo goed als alles is gezegd. Ik denk dat het voor bijna iedereen duidelijk is dat we moeten wachten hoe het plan van de crisismanager zal worden beoordeeld door de banken, de industriële partners en de Vlaamse Regering, die zich laat bijstaan door specialisten.

Wat het ruimere perspectief betreft, denk ik dat de meeste mensen de problemen hier en in Europa wel zien. Het komt erop aan op alle niveaus actie te ondernemen om een kader te creëren om ondernemers te laten ondernemen en onze industrie te laten groeien en bloeien.

De voorzitter: De heer Verheyden heeft het woord.

Wim Verheyden (Vlaams Belang): Collega's, ministers, laten we beginnen met een nieuwsbericht dat ik juist heb gezien en waaruit blijkt dat het kabinet van minister Jo Brouns blijkbaar bevestigd heeft dat er zich al private partners hebben aangemeld om deel te nemen aan de kapitaalinjectie voor Van Hool. Blijkbaar zou volgens de crisismanagers, en ook volgens het kabinet, het plan dat momenteel op tafel ligt, een sterk plan zijn. Ik hoop dat het inderdaad klopt, minister, want dan denk ik dat het onze visie sterkt, namelijk dat Van Hool in Vlaanderen nog altijd een toekomst heeft.

Zijn er in het verleden fouten gemaakt door de directie van Van Hool? Ongetwijfeld. Hebben zij te snel ingezet op waterstof? Waarschijnlijk wel, maar wij blijven erbij dat waterstof in de toekomst een deel van de oplossing zal zijn. We moeten die

technologie in Vlaanderen houden en we mogen die niet laten verloren gaan. Hebben de regeringen een verantwoordelijkheid in wat er nu gebeurt? Ja, zowel op federaal niveau als op Vlaams niveau.

Ik wil verwijzen naar een artikel van Pascal Paepen, de econoom. Hij zegt duidelijk dat men al twintig jaar waarschuwt voor wat er nu is gebeurd. Dat wat bij Van Hool gebeurt, is een voorbode voor nog meer onheil. De voorbije twintig jaar zijn er gemiddeld zeventuizend jobs per jaar verdwenen uit onze industrie. Tegelijkertijd moeten we ook aan onze burgers duidelijk maken dat we anders tegen industrie aan moeten kijken. Industrie is nodig: 15 procent van het bruto binnenlands product (bbp) wordt door onze industrie op tafel gebracht. Ze zorgt voor 13,1 procent van de werkgelegenheid. Ze zorgt voor welvaart, ze zorgt ook voor innovatie en ze zorgt ervoor dat er ook in andere sectoren wordt geïnvesteerd.

Zoals ik daarstraks zei, moeten we niet alleen proberen om Van Hool te redden. We moeten proberen een plan op te stellen waardoor we onze hele industrie kunnen veiligstellen. Ik heb daarstraks een aantal punten vernoemd: de Green Deal moet minstens serieus aangepast worden, of zelfs afgevoerd worden. De Green Deal zorgt nu voor onrealistische milieu- en klimaatdoelstellingen en regelgeving. We moeten naar een gezond afwegingskader tussen economie en milieu, waarbij bedrijven de vrijheid hebben om naar eigen inzichten milieuwinsten te boeken. We moeten ook zorgen dat er opnieuw zekerheid komt inzake de vergunningen. We moeten ervoor zorgen dat bepaalde extremistische clubjes die ervoor zorgen dat vergunningen met belastinggeld betwist worden – vaak groenlinkse clubjes –, dat niet langer kunnen doen.

De concurrentievervalsing uit China is hier veel te weinig aangehaald. We moeten China counteren op Europees niveau – inderdaad op Europees niveau – met gecoördineerde invoerheffingen, zodat er een gelijk speelveld wordt gecreëerd en onze bedrijven niet het slachtoffer worden van slechte arbeidsvoorwaarden, een povere milieuwetgeving en staatssteun in andere delen van de wereld.

We moeten inzetten op het behoud, of zelfs de terugkeer, van onze strategische industrieën. Deze zomer, bijvoorbeeld, sloot butylrubberfabrikant Arlanxeo in Zwijndrecht de deuren als gevolg van dumping, ook uit China en India. Het bedrijf was nochtans de enige producent van butylrubber in heel de Europese Unie. Opnieuw creëren we meer afhankelijkheid van andere continenten.

We hebben het gehad over de drastische verlaging op arbeid, waarvoor we vooral naar het federale niveau kijken. Collega's, het is schrijnend om vast te stellen dat we van dat federale niveau niets maar dan ook niets horen. Mocht dit een Waals bedrijf geweest zijn, was het anders geweest. Toen bijvoorbeeld in 2016 Caterpillar uit Gosselies in Wallonië vertrok, stond die federale overheid in rep en roer. Nu horen we niets. Premier Alexander De Croo heeft wel tijd om naar iftarfeestjes te gaan, maar heeft zich nog helemaal niet laten zien bij de arbeiders van Van Hool.

Het is dus inderdaad tijd dat we de koe bij de horens vatten en eindelijk zorgen voor een ander beleid. We gaan misschien wel in een walhalla leven wat betreft natuur en milieu, maar dat zal gefundeerd zijn op een sociaal-economisch kerkhof en daar passen wij voor. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Collega's, er is nog weinig gras om af te maaien, dus ga ik mijn slotreplik ook op deze banken doen. Ik zou willen afsluiten met te zeggen dat wij in Vlaanderen vanuit de Vlaamse overheid enorm veel doen om ons economisch weefsel te versterken. We geven meer dan 3 miljard euro aan onderzoek en ontwikkeling en zitten daarbij in de kopgroep van Europa. We geven 1,6 miljard aan economische waarborgen. PMV investeert in meer dan tweeduizend

bedrijven en je hebt ook nog een hoop economische subsidies, waarvan het nut mij soms ook ontgaat, om eerlijk te zijn, maar goed. We doen dat allemaal en we doen dat niet om chauvinistisch te zijn, maar we doen dat omdat we weten dat een maatschappij een sterke economie nodig heeft en dat je enkel een sterke economie kunt bouwen op een weefsel waarop ondernemerschap kan bloeien. Daarom doen wij dat.

Ik heb hier een aantal pleidooien gehoord om weer meer op onszelf terug te plooiën. Ik snap diegenen die zeggen dat je de 'cheaters', diegene die de economie onrechtmatig doperen, op een of andere manier moet bestraffen of voor hen je markt selectiever moet maken. Maar ik zou wel hier in dit parlement willen oproepen om daarmee op te passen. Wij zijn een kleine economie die leeft van export. Onze welvaart is te danken aan het fenomeen van comparatieve voordelen. Dat wil zeggen dat je bepaalde dingen beter in Vlaanderen kunt produceren, andere beter uit het buitenland kunt halen. We mogen dat niet allemaal overboord gooien, simpelweg omdat er een paar landen zijn die onrechtmatige subsidies geven aan hun industrie. Voor dezelfde reden – daar heb ik al op gehamerd – vind ik ook niet dat we onze aanbestedingsregels helemaal in het teken moeten schrijven van wat wij als politiek misschien het liefste hebben, maar dat we daarmee de meeste welvaart voor iedereen moeten blijven garanderen.

Ik denk dat we, als we een toekomst willen geven voor de industrie in Vlaanderen, een sterk ondernemerschapsklimaat nodig hebben. Ik denk dat er wel een aantal elementen tussen de populistische kretes geweest zijn vandaag die daartoe kunnen bijdragen. Ik hoop dat we daar allemaal samen werk van kunnen maken de komende maanden en jaren.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? (*Neen*)

Wenst iemand tot besluit van dit actualiteitsdebat een motie of een motie van wantrouwen in te dienen?

– Groen, Vooruit en de PVDA samen en het Vlaams Belang kondigen aan een motie te zullen indienen.

Die twee moties moeten uiterlijk om 16.30 uur zijn ingediend.

Het parlement zal zich daarover straks uitspreken.

Het debat is gesloten.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Collega's, ik schors de plenaire vergadering gedurende tien minuten.

– De vergadering wordt geschorst om 15.58 uur.

– De vergadering wordt hervat om 16.12 uur.

ACTUELE VRAAG van Sihame El Kaouakibi aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de preventieve aanpak van de mentale gezondheid en zelfdoding per sector

De voorzitter: Mevrouw El Kaouakibi heeft het woord.

Sihame El Kaouakibi (Onafhankelijke): Voorzitter, minister, collega's, er gaat de afgelopen dagen een golf van immens en intens verdriet door Antwerpen. We hebben veel te vroeg een jongeman verloren, een bijzonder persoon, een parel

van een man, bijzonder op heel veel vlakken. Als zoiets gebeurt, blijven er altijd heel veel vragen. Ondanks zoveel veerkracht, toch. We verliezen te veel jongeren aan een strijd die in stilte wordt gevochten.

Zelfdoding blijft doodsoorzaak nummer 1 onder onze jongeren. En dan is het ook altijd actueel, acuut en goed om zaken in kaart te brengen. Zoek het vandaag niet alleen bij mentale gezondheid bij jongeren, maar ook in verschillende sectoren. Ik neem de creatieve sector als een van de voorbeelden, omdat meer en meer jongeren daarvoor kiezen: influencers, mode, gaming. We weten dat creativiteit de mentale gezondheid kan bevorderen. Maar wat met professionele creators, wat met mensen die onder hoge druk elke dag creatief moeten presteren? Het zijn hoogpresteerders, die onder druk staan van zichzelf, omgeving, klanten, sociale media. Het zijn mensen die hun creatieve geest moeten vrijhouden van negativiteit, twijfel en angst.

Als ik dat doortrek naar verschillende sectoren, verwijs ik in eerste instantie naar het Vlaams Actieplan Suïcidepreventie, minister Crevits, dat een bijzonder goed, sterk en nodig plan is. Alle credits aan de volksvertegenwoordigers en aan medewerkers die daaraan hebben meegewerkt en dat dag in dag uit in de realiteit omzetten. Meten is belangrijk om zaken in kaart te brengen. Mijn vraag is dus of u zicht hebt op cijfers en maatregelen inzake preventie van zelfdoding per sector.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u voor de vraag. Het doet mensen heel veel pijn als iemand die ze graag zien, waarmee ze erg vertrouwd zijn, sterft door zelfdoding. Dat moeten we absoluut proberen te vermijden, vandaar dat er een Actieplan Suïcidepreventie is. Ik ben daar heel blij mee. Een paar instrumenten helpen om aan preventie te doen.

Een eerste – en het is daarom belangrijk dat u de vraag stelt – als je onder emotionele of psychologische druk staat, is een klankbord, praten met iemand. Dat is onafhankelijk van de sector waarin je werkt, onafhankelijk van je leeftijd: iemand met problemen moet geholpen kunnen worden. U hebt absoluut een punt dat de cijfers bij jongeren slecht zijn. Het laatste rapport laat zien dat de groep van jonge meisjes het het moeilijkst heeft vandaag. Ik heb deze ochtend toevallig – het ene had niets met het andere te maken – het 'back on track'-project gelanceerd. De Vlaamse Regering gaat daarmee 3 miljoen euro investeren in het weer op de rails krijgen van het leven van jonge mensen die van alles hebben meegemaakt, dakloos of thuisloos zijn. De resultaten zijn heel goed als mensen een dak boven het hoofd krijgen. Door intensieve begeleiding kunnen we echt een verschil maken, mensen gaan weer een toekomst zien. Dat is de 'way to go', los van de theoretische plannen, om nauw contact te houden en laagdrempelige hulp voorzien.

Suïdecijfers per sector hebben we niet. Dat is volgens mij minder relevant, omdat het heel persoonlijke kwesties zijn. Ik durf niet de uitspraak te doen dat de creatieve sector bijvoorbeeld een groter risico loopt dan iemand die onder grote druk werkt in een bank. Dat is moeilijk. We zien wel dat bepaalde gender- en leeftijdsgroepen een groter risico vormen. Daar horen jonge mensen spijtig genoeg absoluut bij. Er is vandaag heel veel werk aan de winkel. De cijfers worden iets beter, maar het is echt van belang dat we ons plan verder uitrollen, en vooral heel intensief blijven investeren in die preventie.

De voorzitter: Mevrouw El Kaouakibi heeft het woord.

Sihame El Kaouakibi (Onafhankelijke): U hebt gelijk. We weten vandaag niet of het per sector al dan niet hoger of lager is. Het is in dat opzicht misschien minder relevant, maar dingen in kaart brengen om preventief aan te pakken vind ik toch niet onbelangrijk. Mentale gezondheidsproblemen en zelfdoding heeft een effect

op familie, vrienden, collega's, de gemeenschap en maatschappij in het algemeen. Als je denkt dat het goed gaat met iemand, dan weet je meestal natuurlijk niet wat er achter die façade gebeurt en de omgeving heeft vaak ook niet de tools om de mensen te ondersteunen. Het is daarover dat ik het wil hebben, want actief luisteren, de juiste vragen stellen, regelmatig inchecken ... hoe doe je dat? Dat zijn geen dingen die we zomaar aangeleerd krijgen en het zijn geen vaardigheden die we op school, thuis of via de media meekrijgen.

Minister, hebt u een idee hoe u kunt inzetten op de nodige ondersteunde tools voor de omgeving van mensen die worstelen met mentale gezondheid?

De voorzitter: Mevrouw Perdaens heeft het woord.

Freya Perdaens (N-VA): Minister, het 'Vlaams Actieplan Suïcidepreventie' is eentje dat aan de zoveelste druk bezig is en telkens bijgestuurd wordt op basis van de noden die boven komen drijven wanneer er onderzoek naar wordt gedaan. Het is fantastisch dat er zoveel onderzoek naar gebeurt, dat we dat in kaart brengen en dat u dat telkens ook op de voet volgt.

Ik heb nog kort een bijkomende vraag. Als het gaat over influencers en content-creators hebben we de influencerFAQ, waarin ook aangegeven wordt op welke manier men het best communiceert over suïcide. Ik vroeg mij af of er gemonitord wordt op welke manier contentcreators met deze informatie omgaan en of dat misschien nog een werkpunt is dat u met de minister van Media kunt opnemen.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (cd&v): Zelfdoding is een verschrikkelijk iets, voor de persoon zelf, want je vraagt je af hoe zwart alles moet zijn vooraleer je daartoe overgaat, maar ook voor de omgeving, die zich afvraagt waarom men dit niet heeft kunnen voorkomen.

Ik heb het jammer genoeg zelf van dichtbij meegemaakt. Ik kan u zeggen dat dat blijft spelen. Het is dan ook heel terecht dat Vlaanderen hier heel sterk op inzet en dat er al verschillende Vlaamse actieplannen zijn opgemaakt. In dat Vlaams actieplan, het derde, is ook settinggericht werken opgenomen. Zo is er binnen het domein Werk een pilootproject dat zou lopen. Dat vraagt natuurlijk ook een grote betrokkenheid van al die verschillende sectoren zelf.

Minister, hoe kunnen we ook buiten Welzijn die brug maken, die betrokkenheid van die verschillende sectoren creëren en daarin ook expertise vergaren?

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Ik denk dat we hier in het parlement niet genoeg vragen kunnen stellen als het gaat over ons beleid rond suïcide en hoe we als samenleving daarop antwoorden kunnen blijven zoeken.

We moeten er dan ook altijd bij zeggen dat er altijd iemand is om te luisteren, dat er altijd hulp is, ook als het aanvoelt alsof er nergens hulp is. Er zijn lijnen en plekken waar mensen terecht kunnen. Maar er is ook nog veel werk voor ons en we hebben het heel vaak in de commissie over de hulpverlening enzovoort. Dus ik wil daar vandaag niet te diep op ingaan. Ik wil het bij de cijfers houden.

Ik heb één frustratie opgebouwd de afgelopen jaren. Vorig jaar hebben we de cijfers van 2021 gekregen. We zijn maart 2024 en we baseren ons beleid op de cijfers van 2021. In Nederland worden de suïdecijfers halfjaarlijks opgevolgd en worden die ook meer opgesplitst in leeftijdscategorieën. Zo weten we dat bijvoorbeeld jonge vrouwen, maar ook oudere mannen een heel kwetsbare groep zijn als

het gaat over suïcide, maar we willen dus ook focus krijgen op de professionele activiteiten.

Minister, hoe kunt u ervoor zorgen dat er de komende jaren wel een jaarlijkse opvolging is van die cijfers en we veel korter op de bal kunnen gaan spelen als beleidsmakers?

De voorzitter: De heer D’Haese heeft het woord.

Jos D’Haese (PVDA): Minister, ik denk dat mentaal welzijn en zelfdoding heel belangrijke thema’s zijn. Ik moet zeggen dat ik ongelooflijk verbaasd ben dat uitgerekend mevrouw El Kaouakibi daarover hier een vraag komt stellen. Ik kan een boekje opendoen over het mentaal welzijn van jongeren en jeugdwerkers in Antwerpen die door u in het zak zijn gezet. *(Opmerkingen)*

Mevrouw El Kaouakibi, ik had gedacht dat er bij uw eerste vraag die u hier kwam stellen, een sorry van af zou kunnen wegens subsidiefraude en om maanden, jaren geld in het parlement op te strijken zonder een vinger uit te steken, maar dat is niet het geval. Dus ik stel voor dat u straks uw slotreplik gebruikt om uw ontslag hier aan te kondigen en eindelijk een einde te maken aan dit circus. *(Applaus bij het Vlaams Belang en de PVDA)*

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega’s, eerst en vooral wil ik zeggen dat het thema voor mij dermate gevoelig is, dat het voor mij belangrijk is om puur op de inhoud in te gaan. De andere zaken kunnen op een ander moment bekeken worden.

Ik ben als Vlaams minister van Welzijn niet gelukkig als ik de cijfers over suïcide in Vlaanderen zie. Het wordt een beetje beter, zeggen we soms, maar we zien nieuwe groepen die het heel moeilijk hebben. De collega’s wezen op de oudere mannen. We wisten dat al een tijdje. Jonge meisjes zijn erbij gekomen sinds we de cijfers kennen van 2021. Ik heb u gezegd dat het voor mij van belang is, collega Vaneeckhout, dat we die cijfers sneller kunnen zien. Daar wordt ook aan gewerkt, maar wat we zien, moet natuurlijk juist zijn. Zolang ik dat niet kan garanderen, heb ik liever dat ze wat ouder zijn, maar ook correct zijn.

Collega Schryvers, we zijn inderdaad settinggericht aan het werken. Er is eigenlijk best wel wat engagement vanuit de sectoren. Het kan nuttig zijn om de ene groep op een andere manier aan te pakken dan de andere, maar eigenlijk heeft het ook veel te maken met iemands persoonlijkheid. De werksetting kan natuurlijk een belangrijke setting zijn en daarom heb ik met collega Jo Brouns het project van de FitBonus uitgewerkt. U vroeg naar het engagement van de sectoren. Wel, ik heb gemerkt dat als wij naar bedrijven een aanbod doen om holistisch te werken – dat houdt dus in dat we niet alleen op het werk focussen, en dus ook kijken hoe men zich voelt en wat we daar samen aan kunnen doen –, bedrijven daarop springen. Er is enorm veel enthousiasme. Ik zie daar dus wel een taak in voor de overheid om die stimulans te geven. Ik denk dus dat we op dat vlak goede stappen aan het zetten zijn.

Collega Perdaens, de impact van influencers is enorm. Collega Benjamin Dalle heeft daar ook een goede FAQ voor. Die wordt ook geëvalueerd, er wordt samen met de influencers bekeken hoe die kan worden verbeterd. Natuurlijk gaat het hier over preventie, en dat is zo moeilijk in beeld te brengen. Je kunt moeilijk in beeld brengen hoeveel wanhoopsdaden je hebt vermeden door wat je hebt gedaan. Je kunt wel toetsen wat de respons is op de boodschap die je geeft, maar het is heel moeilijk om te bekijken wat je bent vergeten. We zien vaak de totale cijfers, maar als het globale sentiment bij een hele grote groep jongeren heel slecht is, zou het kunnen dat de suïdecijfers omhoog gaan, maar dat de influencers toch een

enorme positieve impact hebben gehad. Dat blijft dus een heel moeilijk gegeven. Maar ik denk dat u het er ook absoluut mee eens bent dat ze een impact hebben. Het is uiteraard zo dat we dat heel concreet moeten opvolgen. Ik ben het absoluut eens dat er veel werk aan de winkel is, en dat we ook goede projecten opzetten.

Collega El Kaouakibi, wat de aanpak betreft, worden er op dit ogenblik vormings-sessies gedaan bij het Centrum ter Preventie van Zelfdoding over hoe je met de mensen kunt omgaan en hoe je de juiste vragen kunt stellen. We subsidiëren dat ook. Maar wij hebben eigenlijk een heel brede campagne gevoerd, 'Kom uit je kop', een campagne die gericht was op mannen, die moeilijker over hun emoties gaan spreken dan vrouwen. We hebben die campagne gevoerd omdat de eerste stap naar preventie net is om te durven praten. Dat gaat inderdaad over durven praten met iemand uit je buurt, iemand die je vertrouwt, iemand die je graag hebt. Dat is de eerste stap naar professionele hulp.

Het tweede nieuwe, iets wat we heel hard aan het veranderen zijn, is de online hulpverlening. Ik was zelf geen believer van online hulp en ik heb dat al aan veel collega's gezegd. Ik kan mij zelf niet inbeelden dat ik online hulp zou zoeken, maar we zien dat dat bij jongeren zeer geliefd is. Het biedt een zeer lage drempel om hulp te zoeken. Daarom dat we de beslissing hebben genomen om daar extra miljoenen euro's in te investeren, om ervoor te zorgen dat de hulp via de computer kan helpen om de eerste stap te zetten, want die is zo belangrijk. We zijn eigenlijk permanent aan het aanpassen, en aan het werken aan nieuwe tools en nieuwe manieren om die suïcidepreventie sterker te maken.

De voorzitter: Mevrouw El Kaouakibi heeft het woord.

Sihame El Kaouakibi (Onafhankelijke): Dank u wel, ook aan alle bijkomende vraagstellers en de heel duidelijke antwoorden over de inspanningen.

Ik kan niet anders dan toch te reageren op collega D'Haese. Het verbaast mij niet, maar tegelijkertijd wel. Platgeslagen politieke spelletjes en retoriek in een proces dat in een gerechtelijk onderzoek zit, waar het geheim van het onderzoek telt, dat wil zeggen dat ik gebonden ben ... (*Opmerkingen van Jos D'Haese*)

... dat ik gebonden ben aan spreken over de zaak. De laatste persoon waar ik sorry tegen moet zeggen, bent u. De eerste waar ik dat tegen zal moeten zeggen, als het gaat over feiten, zijn de jongeren zelf. Dat zijn jongeren die ik vijftien jaar lang heb ondersteund, nog altijd ondersteun en morgen nog altijd zal blijven ondersteunen. Maar het ketst niet van mij af als water van een eend, en weet je waarom? Het gaat hier over mensen die struggelen, en over mensenlevens, mensen die net hun leven zijn verloren, en u begint met politieke spelletjes. Dat is erg, dat is zielig, dat is beschamend, zeker voor u als opkomend politiek talent, maar dat glijdt niet zomaar van mij af, gisteren niet, vandaag niet en nooit niet.

Minister Hilde Crevits: Ik heb hier nog nooit het woord afgenomen, maar ik ben gedegouteerd. We zijn hier aan het spreken over preventie van suïcide. (*Applaus bij de meerderheid*)

Sihame El Kaouakibi (Onafhankelijke): Klopt. Absoluut.

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Johan Danen aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de stijging van de schoolfactuur als gevolg van het niet verlengen van de Digisprong

ACTUELE VRAAG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de toekomst van de Digisprong

ACTUELE VRAAG van Hannelore Goeman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de toekomst van het Digisprongproject

ACTUELE VRAAG van Kim De Witte aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de oplopende kosten van het digitaliseringsbeleid in het onderwijs

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): We gaan proberen er een inhoudelijk debat van te maken over de Digisprong. Minister, dankzij de Digisprong heeft ons Vlaamse onderwijs ontegensprekelijk een inhaalbeweging gemaakt. Dat is natuurlijk dankzij de, vooral Europese, relancemiddelen van 375 miljoen euro die geïnjecteerd werden, om vooral op digitaal vlak sterker te staan. Dat staat in schril contrast met het feit dat er geen vervolgsценario klaarligt. En we hebben die discussie al vaker gevoerd, ik weet wat u gaat zeggen. U gaat zeggen dat jullie een spaarpot van 100 miljoen euro hebben gevuld en dat de volgende regering maar moet zien wat ze ermee doet. De geest is uit de fles, zult u wellicht ook zeggen, dus zal de volgende regering stappen moeten zetten om digitalisering verder te zetten. Dat weten we allemaal.

Maar, minister, ons onderwijs is vandaag niet echt geholpen met dat antwoord. Want vandaag zijn de scholen aan de slag met de werking van volgend schooljaar en de schooljaren erna. Met andere woorden: wat moeten ze doen om in hun digitale infrastructuur een investering te doen? Op welke middelen kunnen ze rekenen? Dat is vandaag een groot vraagteken. Wat vooral ook jammer is, is dat er heel wat kinderziektes waren. Dat weet u ook, minister. We hebben er vaak over gediscussieerd. Die zijn vandaag min of meer van de baan. Nu komen onze scholen op digitaal vlak op kruissnelheid, en stort u ze voor een stukje in de onzekerheid. Ook dat is jammer.

Mijn vraag is dus: wat gaat u ervoor doen om de scholen maximaal te ondersteunen? En vooral: wat gaat u doen om te vermijden dat de kosten van ICT-infrastructuur en laptops in de factuur van onze kinderen terechtkomen? (*Applaus bij Groen*)

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (cd&v): Collega's, de Digisprong was een belangrijke sprong vooruit op het vlak van digitalisering in ons onderwijs. Men zegt soms: 'Never waste a good crisis.' Dat hebben we gedaan. We hebben geld vrijgemaakt om vanaf het vijfde leerjaar voor elke leerling een laptop te voorzien. Dat was een sprong vooruit, maar met die 375 miljoen euro kwamen ook wel een aantal zorgen en vragen naar boven. De vraag is of we wel duurzaam beleid kunnen voeren met de 100 miljoen euro die als provisie voorzien zijn. Want, minister, ondertussen trok het katholiek onderwijs al aan de alarmbel om ook aan te kaarten dat er wel nood

is aan middelen om die laptops jaarlijks te onderhouden en ook vervanging te voorzien. Ik begrijp ze, minister. Ik heb twee zonen, een van 12 en een van 15 jaar, en ik moet zeggen dat die niet echt omgaan met een laptop zoals ik dat doe. De vraag is of laptops ook altijd puberproof zijn. Maar blijkbaar is het zo dat die vijf jaar – ik heb het genoteerd ... (*Lacht. Opmerkingen*)

Maar ik hoor het bij zoveel ouders, minister, dat het wellicht niet alleen bij mij zal zijn. Die vijf jaar wordt in sommige gevallen drie jaar. De vraag is hoe we daar een antwoord op kunnen bieden. De Tijd gaf ook al aan dat heel veel directies zich vragen stellen: wat nu? We kunnen die facturen absoluut niet doorsturen naar de ouders. Ook de scholen hebben ongelooflijk veel uitdagingen, waardoor ze die digitale factuur niet kunnen dragen. Belangrijk, minister, is dat de bestellingen van die nieuwe laptops nu moeten gebeuren. Scholen trekken aan de alarmbel. Zij zeggen dat ze eigenlijk niet weten met welk budget de overheid hen zal ondersteunen.

Vandaar, minister: die Digisprong mag geen sprong in het duister worden. Dat is heel belangrijk. Wat zult u er op korte termijn aan doen om die zorgen weg te nemen en om duidelijkheid te geven aan scholen? (*Applaus bij cd&v*)

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): De Digisprong: 375 miljoen euro aan investeringen voor een grote inhaaloperatie op het vlak van digitalisering in ons onderwijs. De lat lag hoog: elk kind vanaf het vijfde leerjaar een laptop, grootschalige investeringen in digitale infrastructuur. Dat was absoluut nodig. Brusselse, Vlaamse scholen hinkten hopeloos achterop als het ging over digitaal onderwijs, terwijl dat net – en daar zijn we het allemaal over eens, denk ik – een heel groot potentieel heeft, ook om gewoon tot beter leren te komen.

Een heel schoon verhaal dus, collega's, maar waar de valse noten toch steeds luider in doorklinken. Want de getuigenissen die we gisteren in De Tijd konden lezen, zijn ook de verhalen die ik al heel lang hoor als ik op schoolbezoek ga. Vandaag heerst er toch vooral onzekerheid en onduidelijkheid in veel scholen, als het gaat over de digitalisering en hoe dat nu verder moet.

Laptops gaan inderdaad kapot en moeten dan hersteld worden. Ze moeten sowieso ook onderhouden worden, er moet software worden geïnstalleerd en geüpdatet. Er komt natuurlijk ook telkens een nieuwe generatie van leerlingen bij die een laptop moet krijgen, of soms leerlingen die in een bepaalde richting een andere laptop moeten krijgen, om zwaardere programma's te draaien.

Dus ja, minister, de trein van de digitalisering is absoluut vertrokken, maar die gaat niet zomaar blijven bollen. Wij hopen daarom vooral dat dit niet een zoveelste voorbeeld wordt van beleid op z'n Weyts. Dus dat is veel communicatie en grote beloftes, maar daarna niet genoeg visie en langetermijndenken. Europees relancegeld uitgeven is immers gemakkelijk, maar er is vandaag natuurlijk geen plan hoe we ervoor gaan zorgen dat kinderen ook in de toekomst allemaal toegang hebben tot zo'n laptop.

U weet even goed als ik dat dat Digifonds dat u aanlegt, daarvoor niet zal volstaan. Het gevolg, vrezen wij, is dat de ongelijkheid in ons onderwijs weer groter zal worden. Want ik zie vandaag sommige scholen die laptops verhuren of een aanbod doen om te leasen, en andere zeggen gewoon dat men een laptop moet kopen. De factuur is voor de ouders. Dat is iets wat wij natuurlijk te allen prijze willen vermijden, zeker omdat we zien dat die factuur boven op de boekenfactuur komt. Wij vragen dus heel duidelijk hoe u ervoor gaat zorgen dat die factuur niet wordt doorgeschoven en dat elk kind toegang heeft tot een laptop. (*Applaus bij Vooruit*)

De voorzitter: De heer De Witte heeft het woord.

Kim De Witte (PVDA): Collega's, minister, 'duur, duurder, duurst': dat is de samenvatting van de ouders en de scholen als het gaat over de zogenaamde gratis laptops, de gratis laptops die Weyts ging geven aan elk kind.

Die gratis laptops, minister, die waren helemaal niet gratis om drie redenen. Ten eerste was de kostprijs van een laptop door de Vlaamse Regering serieus onderschat. Ten tweede was het aantal leerlingen onderschat dat recht had op een laptop – twintigduizend leerlingen te weinig ingeschat. Ten derde werden de kosten voor de ondersteuning van de leerkrachten gewoon niet in rekening genomen.

Het gevolg is dat de scholen met hun eigen werkingsmiddelen moesten bijpassen, om te zorgen dat die laptops konden functioneren en dat elke leerling vanaf het vijfde leerjaar een laptop zou krijgen. Het probleem daarbij is dat deze regering natuurlijk bespaart op die werkingsmiddelen. Hoeveel bespaart ze daarop? 300 miljoen euro, min of meer het bedrag dat u in die Digisprong steekt – broekzak-vestzak, denk er maar aan. Het gevolg is dat de factuur voor de ouders stijgt, boven op de boeken, boven op de schooluitstappen, boven op het schoolmateriaal nu ook nog eens een dure laptop.

Welnu, minister, wij zijn niet akkoord met dat beleid. Natuurlijk moet er een digitalisering zijn. Uiteraard, daarover gaat de discussie niet. Maar hoe gaat u ervoor zorgen dat die digitalisering de schoolfactuur niet verder laat ontsporen? *(Applaus bij de PVDA)*

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik merk uit de tussenkomsten – de laatste tussenkomst niet te na gesproken – wel een kamerbreed groot enthousiasme om het beleid dat we de afgelopen jaren hebben gevoerd, vooral voort te zetten. Dat noteer ik. De eenvoudigste oplossing om het beleid-Weyts voort te zetten, is natuurlijk door ervoor te zorgen dat dat na 9 juni ook nog het geval zal zijn, maar ik begrijp dat uw enthousiasme niet zover reikt of dat u dat alleszins niet publiek mag etaleren, in die zin. Daarom: wanneer u vreest dat een volgende regering dat beleid niet zou voortzetten, dan kunnen we het hier gewoon eens vragen. Is er iemand die bereid is om de klok terug te draaien? Is er iemand hier in de zaal – een fractie, een partij – die nu rechtstaat en zegt dat ze die klok willen terugdraaien en dat ze dat beleid niet willen continueren?

Ik zie niemand rechtstaan. *(Opmerkingen van de voorzitter)*

Ja, dat is al een goede oefening misschien. Confederalisme, iemand? *(Opmerkingen van de voorzitter)*

Maar dus, waar is men bang voor, tenzij voor zichzelf? Ik denk dat niemand de digitaliseringsgolf die we zijn gestart, tegenspreekt. Hier en daar wordt een puntje van kritiek gezocht, maar au fond is iedereen het erover eens, en gaat niemand de klok terugdraaien. Dat is ondertussen ingebed en verankerd in ons onderwijs. Ook een volgende regering zal daar werk van maken.

Ik ben niet zo onnipotent om te bepalen hoe de begroting en het budget van de volgende regering er zullen uitzien. Wat ik wel kan doen, is ervoor zorgen dat de eerstvolgende regering – zelfs in lopende zaken, of een nieuwe regering – dit jaar alvast middelen ter beschikking heeft, die oplopen tot 100 miljoen euro en in 2026 zelfs tot 150 miljoen euro. Dat is al beschikbaar.

U mag mij eens een voorbeeld geven van andere ministers die zo voorzienig zijn om de volgende regering al te voorzien van 150 miljoen euro aan middelen, die ik

evengoed nu zelf had kunnen uitgeven. Dat hebben we niet gedaan. We hebben inderdaad gekozen voor de voorzienigheid, en om dus een beetje rechtszekerheid te bieden, net omdat we wisten dat de vraag er zou komen.

Trouwens, dat budget van 100 miljoen euro is ook afdoende om bij onmiddellijke vervangingen tegemoet te komen. Weet je ook dat we nog 30 miljoen euro, dus iets minder dan 10 procent van de middelen die beschikbaar zijn, nog niet hebben besteed? Omdat we eenvoudigweg hadden voorzien dat elke school die middelen kan besteden aan het eigen investeringsritme en volgens het eigen ICT-beleidsplan. Daarvoor is de termijn zelfs opgekrikt tot het schooljaar 2024-2025. Er is dus zelfs nog restructuur. Los daarvan zijn we ook voorzienig geweest. We hebben voorzien in 100 miljoen euro die al onmiddellijk ter beschikking staat.

We zorgen er ook voor dat het een beleid is van verdieping, verbreding en verankering. Het gaat dus niet alleen over investeringen in hardware die worden herhaald; we hebben er ook voor gezorgd dat het Kenniscentrum Digisprong onmiddellijk werd verankerd en onmiddellijk middelen kreeg. Dat zorgt voor de begeleiding en de concrete uitrol van digitalisering, en de verdieping daarvan. We hebben ervoor gezorgd dat ook ICT-coördinatoren een mandaat hebben. Die kunnen nu ook vastbenoemd worden, en hun aantal uren is verhoogd met 75 procent. Er komt 22 miljoen euro bij, recurrent.

We hebben ervoor gezorgd dat de leerkrachten ook worden bijgeschoold op het vlak van ICT-vaardigheden, om om te gaan met digitale leermiddelen. We hebben bootcamps opgericht, maar er ook voor gezorgd dat ons volwassenonderwijs werd geëquipeerd om uiteindelijk ook ICT-bijbscholingscursussen te kunnen aanbieden.

We hebben vervolgens ook nog eens extra professionaliseringsmiddelen aan de scholen overgemaakt, ook dit jaar nog. Voor het basisonderwijs kwam er 100 procent bij, voor het secundair onderwijs 50 procent, om ervoor te zorgen dat het een continu proces van professionalisering en bijscholing blijft. Het is trouwens zo dat we voor de ICT-bootcamps, dus los van het aanbod van het volwassenonderwijs, dat we ook structureel hebben gemaakt, nog eens 1,5 miljoen euro hebben voorzien voor ICT-bootcamps, waarbij de tweede golf in september start.

Dat zijn dus allemaal voorbeelden van een structurele verankering van heel de digitaliseringsgolf. Die is er dus om nooit meer te verdwijnen. Ik kan u op dat vlak geruststellen. Als u mij niet gelooft, geloof dan in uzelf, omdat er namelijk geen enkele partij bereid is om die klok terug te draaien, en omdat de digitalisering er is om nooit meer te verdwijnen.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Inderdaad, minister, de geest is uit de fles. Er zijn heel wat stappen gezet. Leerkrachten hebben bijgeschoold, de infrastructuur is bijgewerkt, er zijn heel wat dingen gebeurd. Leermiddelen zijn aangekocht, men heeft zich geënt op de nieuwe realiteit. Maar ik stel vandaag toch vast dat heel wat scholen, onderwijsverstrekkers maar ook vakbonden, eigenlijk het hele onderwijsveld zich toch vragen stelt: wat nu? Vandaag moet een school beslissingen nemen over het aankopen van de laptops voor de eerstejaars die volgend jaar binnenkomen. Met welke middelen zal dat gebeuren? U zegt dat er geld is voorzien, meer dan eender wie dat zou hebben gedaan. Dat zou wel goed kunnen, maar de antwoorden op die vraag heb ik nog niet gekregen. Met andere woorden, als een grote school volgend jaar laptops wil aankopen voor de eerstejaars die zullen binnenkomen, met welke middelen moet die school dat doen? Via de schoolfactuur of op andere manieren? Op die vraag had ik wel graag een antwoord gehad. Hoe kunt u, met andere woorden, die scholen geruststellen?

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (cd&v): Minister, dank u wel voor uw antwoord. We stonden in Vlaanderen op het vlak van ICT eigenlijk nog niet ver. We hebben een sprong vooruit gemaakt. Minister, ik denk dat je een digitale klok niet kunt terugdraaien. We zullen dat dus niet doen. We zullen dat echt niet doen!

We hebben heel veel stappen vooruit gezet – de ICT-coördinatoren, de Digisprong, het Kenniscentrum Digisprong ... –, maar de vraag naar professionalisering blijft. We moeten verder blijven springen dan enkel het voorzien van een laptop. Mijn concrete vraag is: wat hebben we uit de eerste Digisprong eigenlijk geleerd? Zijn er zaken die moeten worden aangepast? Is er een evaluatie? Volgt er een remediëring? Is de regelgeving robuust genoeg? Moeten er misschien andere afspraken worden gemaakt? Dat is de vraag die ik u voorleg, maar vooral: wanneer brengt u zekerheid naar de scholen? (*Applaus bij cd&v*)

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Minister, ik blijf maar hopen dat u eindelijk eens gaat luisteren naar het terrein. Iedereen op het terrein zegt dat de middelen die u vandaag voorziet voor de toekomst, gewoon niet voldoende zijn, omdat laptops nu eenmaal na vier jaar moeten worden vervangen, omdat er ook in andere infrastructuur moet worden geïnvesteerd, omdat leerkrachten moeten worden opgeleid. Leerkrachten en directies vragen vandaag een stabiel investeringspad, zodat ze weten dat ze vandaag ook kunnen investeren met oog op de toekomst. Nu is er superveel onzekerheid.

Ik heb niet echt een antwoord gekregen op mijn vraag. Mijn belangrijkste vraag is hoe u ervoor zult zorgen dat elk kind, ook in de toekomst, toegang krijgt tot een laptop. We zijn naar een situatie aan het evolueren waarin sommige scholen werken met een formule die voor de ouders nog betaalbaar is, maar waarin andere scholen, zeker in een context waarbij werkingsmiddelen niet worden geïndexeerd, het in de schoolfactuur steken: "500 euro, want ge moet een laptop hebben." Sommige ouders kunnen dat betalen, maar ik kan u garanderen dat heel veel ouders dat niet kunnen. De betaalbaarheid van de digitalisering en van ons onderwijs is voor ons cruciaal. Wat gaat u daaraan doen?

De voorzitter: De heer De Witte heeft het woord.

Kim De Witte (PVDA): Minister, niemand pleit tegen een digisprong. Het probleem is natuurlijk dat je met één spurtje het probleem niet oplost. De koepels zeggen zelf dat er voor deze sprong 68 miljoen euro te weinig was. Voor de volgende sprong is er, zoals door mijn voorgangers al is gezegd, veel te weinig geld voorzien.

Wij pleiten voor een democratisch onderwijs waar de toegang tot het onderwijs niet afhangt van de portefeuille van de mama en de papa. 70 procent van de scholen zegt nu al dat zij met onbetaalde schoolfacturen zitten. In elke klas zitten leerlingen die zelfs de boeken niet kunnen betalen. Minister, wat gaat u daaraan doen?

Meer in het bijzonder rond die boeken. Digitalisering wil voor mij zeggen: meer digitaal en minder fysiek. Daar zit toch wel iets heel bizars. We moeten extra betalen voor de laptops, en de boeken blijven exact even duur. Gaat u op dat vlak ook maatregelen nemen, zodat ervoor wordt gezorgd dat er een digitalisering is en dat de kosten van die boeken tenminste naar beneden gaan? (*Applaus bij de PVDA*)

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): Ik heb geen glazen bol. De vraag zal zijn of de volgende Vlaamse Regering wel de nodige middelen zal kunnen voorzien om na 2026 het huidige, enorm gegroeide hardwarepark te blijven onderhouden en hernieuwen. Als ik de memoranda lees die nu op tafel worden gelegd, dan blijken de algemene noden zeer groot, zeker in het basisonderwijs en in het hoger onderwijs. Daar zal dus heel veel geld naartoe moeten gaan.

Binnenkort krijgen we de resultaten van de Monitor ICT-integratie in het Vlaams Onderwijs 4 (MICTIVO 4), maar in 2021-2022 is er ook onderzoek gedaan door de inspectie naar de effecten en attitudes rond Digisprong. Dat was toen een nulmeting. Zal die oefening worden herhaald? Zal daar ook in worden gepeild naar de behoeften van scholen op het vlak van digitalisering?

De voorzitter: De heer De Gucht heeft het woord.

Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Ik denk dat het de woorden van mevrouw Vandromme waren: 'Never waste a good crisis.' We hebben een ongelooflijke sprong gemaakt in de digitale omwenteling in ons onderwijs. Dat is een heel goede zaak.

Wat er te weinig gebeurd is – dat is daar ook aan gekoppeld – is dat het digitale de invulboeken en de boeken moest vervangen. Met andere woorden: we hadden de gelden die vandaag nog altijd gespendeerd worden aan de invulboeken en de boeken, beter aan het digitale uitgegeven. Ik denk dat het belangrijk is om met de scholen in contact te treden om echt dat stuk van de digitale omwenteling ook in te zetten.

Dan is mijn vraag, minister: bent u – want dat is iets dat vandaag nog kan – bereid om inderdaad met die verschillende schoolbesturen in contact te treden om gebruik te maken van die digitale omwenteling, juist om de factuur van de boeken en de invulboeken naar beneden te halen?

De voorzitter: Mevrouw Grosemans heeft het woord.

Karolien Grosemans (N-VA): Minister, collega's, onze fractie begrijpt de bekommernis van de scholen naar de toekomst toe, maar onze fractie zal in ieder geval de digitalisering de volgende legislatuur zeker steunen, en die 100 miljoen euro die nu al voorzien is, zullen we de volgende regeerperiode zeker optrekken. Dat is de logica zelve.

Collega's, er wordt een recordbedrag geïnvesteerd in onderwijs. Het minste wat we mogen verwachten, is dat scholen kostenbewust en kostenefficiënt te werk gaan. Ik vond het een heel interessant artikel in De Tijd, waar onderwijs econoom Kristof De Witte zei dat het te verantwoorden is dat de kosten voor een laptop gedeeld worden door de overheid, de school en de ouders. Scholen die meebetalen houden de kosten in het oog. Ouders deels mee laten betalen, maakt dat ze zich meer verantwoordelijk voelen voor het materiaal.

Ik bezoek regelmatig scholen, en ik merk dat meer en meer scholen een visie en een beleid opstellen en kiezen voor het leasen van die toestellen, zodat ook ouders hun verantwoordelijkheid opnemen. Ik denk dat dat een heel goede weg is. Het is uiteraard de autonomie van de scholen. Maar laptops gratis maken, maakt ze van minder waarde. *(Applaus van Annabel Tavernier)*

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik tracht enkele puntjes aan te halen.

Ten eerste, wat betreft de budgetten en de heer De Witte: we hebben elke school per leerling een bedrag bezorgd dat naar eigen inzichten kon worden besteed. Dat is bijvoorbeeld voor het secundair onderwijs geprikt op 510 euro – zeg ik even vanbuiten – op grond van een marktanalyse. En hadden we 600 euro gegeven, dan was ook 600 euro ongetwijfeld te weinig. Belastinggeld waarmee we omspringen, gaan we niet door ramen en deuren gooien, maar het is op grond van een gedegen marktanalyse dat dat bedrag uiteindelijk bepaald wordt. Als scholen vinden dat dat ICT-toestellen oplevert die niet beantwoorden aan hun vereisten, dan kunnen ze daar vanzelfsprekend zelf boven gaan. Dat is evident.

MICTIVO is inderdaad een grondige onafhankelijke doorlichting. Die tracht het een en ander ook te kaderen in een internationaal vergelijkend perspectief, om te bekijken hoe we staan ten opzichte van andere OESO-landen op het vlak van de digitalisering. Dat onderzoek komt eraan, in mei ongeveer. Dat heb ik zelf niet in de hand. Dan hebben we nog een meer gedegen analyse.

Maar de onderwijsinspectie heeft zelf al een bevraging georganiseerd voor 2023. Die wijst eigenlijk op een gedegen verankering van de digitalisering in ons onderwijs. Want daaruit bleek dat, in vergelijking met zelfs maar het jaar voordien, in 2022, ongeveer 74 procent van de leerlingen aangaf dat er in hun klas voldoende computers, chromebooks of tablets aanwezig waren. In 2023 was dat al voor 93 procent het geval. Op een jaar tijd ging het dus van 74 naar 93 procent.

Ten tweede bleek uit het onderzoek ook dat de investering voor het onderwijzend personeel rendert. Daar is ook 85 miljoen euro naartoe gegaan, om ervoor te zorgen dat ook zij middelen krijgen om digitaal geëquipt te zijn. In 2022 erkende 71 procent van de leerkrachten dat zij over een eigen ICT-toestel beschikten. Een jaar daarna, verleden jaar nog, was dat 94 procent. Dat is ook een ongelooflijke stap vooruit. Ook blijkt dat in het secundair onderwijs 94 procent van de ouders aangeeft dat hun kind om huiswerk te maken ook aan de slag gaat met een digitaal toestel.

Dat zijn sprekende cijfers, en dan heb ik het nog maar over een jaar tijd. Het referentiejaar 2022 werd inderdaad als nulpunt gebruikt. Ik ga niet nog verder in de tijd, want dat zou nog grotere verschuivingen aan het licht brengen. Die digitalisering is er dus, om nooit meer te verdwijnen.

Ook al heb ik, gezien de onderwijsvrijheid, niets te zeggen over het aankoopbeleid van scholen inzake leermiddelen, we maken wel van de gelegenheid gebruik om via de Kwaliteitsalliantie die ik in het leven heb geroepen, in samenspraak met de stakeholders – de uitgeverijen, de koepels, de scholen – te trachten iedereen ertoe te bewegen om die overgang te maken weg van de invulboeken, richting de digitalisering, om ook de factuur te drukken. Dat is een beweging die wij met veel enthousiasme ook hebben ondersteund.

Wat betreft vervolgens ook nog eens de discussie over de factuur: ja, er zijn bijna vierduizend scholen en bij de introductie van zo'n digitaliseringsgolf zijn er natuurlijk ongetwijfeld hier en daar kinderziekten en klachten. Dat is juist. Daarvoor hebben we een Commissie zorgvuldig bestuur. De Commissie zorgvuldig bestuur heeft ook duidelijke bakens uitgezet, een duidelijk kader bepaald.

Ik wil zeggen dat ouders verplichten om een laptop via de school aan te kopen, niet mag. Wel mag een school verplichten om een laptop mee naar school te brengen en kan men ook specifieke vereisten ter zake opleggen voor het type. Maar je hebt als ouder de keuze om dat type via de school aan te kopen, dan wel via een eigen weg.

Twee, over de ouderbijdrage moet verplicht overlegd zijn in de schoolraad, waarin ook de ouders vertegenwoordigd zijn. Drie, de ouderbijdrage moet natuurlijk ook

duidelijk transparant opgenomen zijn in het schoolreglement, zodoende dat je nooit voor verrassingen kunt komen te staan als ouder. Je weet dus van in den beginne wat je te wachten staat, welke de factuur zal zijn.

Finaal moet je vaststellen dat er daaromtrent in den beginne wel wat rumoer was. Verleden jaar is er op die totaliteit van 1,2 miljoen leerlingen in ons leerplichtonderwijs één klacht geweest, één klacht in de Commissie zorgvuldig bestuur, om een en ander te contextualiseren en de correcte ordegraad te duiden.

Tot slot denk ik dat we het er met z'n allen over eens zijn dat dit een fantastische operatie is. Er zijn nu al middelen voorradig, namelijk nog 30 miljoen euro aan middelen die voorzien waren in de eerste digitaliseringsgolf, die nog niet besteed zijn, en er staat al een pot van 100 miljoen euro klaar. Dat lijkt mij dus afdoende. Er is geen enkele aanleiding tot enige onrust, noch tot het zaaien van enige ongerustheid. Dit is een fantastische operatie, die we absoluut gaan herhalen. Iedereen kan er donder op zeggen: die digitaliseringsinvesteringsgolf zal worden herhaald door een volgende regering, met of zonder de N-VA. (*Applaus bij de meerderheid*)

De vraag is waarom je nu klapt. (*Gelach. Opmerkingen*)

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Dank u wel, minister, voor uw antwoord. Ik denk dat niemand hier echt onrust zaait. Wij zijn vertegenwoordigers van het volk, ook van scholen. Wij krijgen berichten dat scholen zich zorgen maken over het continueren van het project. En inderdaad, niemand zal de digitalisering terugdraaien. Daar hebt u gelijk in. De digitalisering is verankerd in heel veel scholen. Maar de vraag is natuurlijk: wie zal dat betalen?

En de uitdagingen vandaag blijven bijvoorbeeld de verdere professionalisering van ons onderwijskorps, maar ook van onze ICT-coördinatoren. Ook dat is een belangrijke uitdaging, waar vandaag de middelen wel wat zijn toegenomen, maar die blijven natuurlijk wel ontoereikend. Het mag niet zo zijn dat de schoolfactuur de komende tijd nog zal stijgen omdat daar ICT-middelen in terecht zullen komen. Dat moeten we koste wat het kost proberen te vermijden. Ik wil u oproepen om met alle relevante partners aan de tafel te zitten om dat te voorkomen. (*Applaus bij Groen*)

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (cd&v): Collega's, de school van de toekomst, dat is een school met in elke klas een leerkracht die voldoende vakken kennis heeft, die didactische competenties heeft en die ook goed aan de slag kan op het vlak van klasmanagement. Maar de school van de toekomst bezit ook voldoende didactisch materiaal, didactische tools zoals laptops voor leerkrachten en leerlingen, zodat men voor elke leerling de beste les kan voorzien. Ik hoop oprecht dat leerlingen ook nog een gewone balpen vasthouden om te leren schrijven. We hebben vandaag en de voorbije dagen geleerd dat dat zeer centraal moet staan in het basisonderwijs.

Er zijn grote stappen gezet, minister, dat heb ik al benoemd, maar we moeten ervoor zorgen dat die Digisprong geen stap in het duister wordt. Ik roep op om snel duidelijkheid te geven aan de scholen over hoeveel ze effectief mogen verwachten van de Vlaamse overheid om die nieuwe laptops aan te schaffen. Daarbij voorzien we verder dat elke leerling een laptop krijgt, maar durven we ook verder te springen dan enkel die laptop en voorzien we dat er voldoende professionaliteit gegarandeerd blijft voor elke leerkracht. Dank u wel. (*Applaus bij cd&v*)

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Minister, wij kijken vooruit. Zonder bijkomende investeringen, zonder een plan dat scholen helpt om te kiezen voor betaalbare scenario's om die laptops in te zetten en scholen helpt om een goed evenwicht te vinden tussen digitale leermiddelen en papieren leermiddelen, vrezen wij dat die laptops in de toekomst voor steeds meer leerlingen een verhaal van de happy few zullen worden. Dat is voor ons onaanvaardbaar.

Ik heb het gevoel dat u er gewoon niet genoeg van wakker ligt. De N-VA is natuurlijk weer content. De begroting is op orde, omdat er natuurlijk ook heel veel gewoon niet wordt begroot. Het is een volgende regering die het maar moet oplossen, 'après nous le déluge', maar onze kinderen zijn er vet mee. *(Applaus bij Vooruit)*

De voorzitter: De heer De Witte heeft het woord.

Kim De Witte (PVDA): Minister, niemand hier, niemand, pleit tegen digitalisering. Natuurlijk moeten we digitaliseren. Wie dat ontkent, leeft in het verleden. We hebben een onderwijs van de toekomst nodig. De discussie die er leeft, is hoe u dat doet terwijl het betaalbaar blijft. Hoe zorgt u ervoor dat het betaalbaar blijft? Er zijn al de dure bijlessen, daarover hebben we vele debatten gevoerd. Er zijn de dure invulboeken. En nu komen daar dure laptops bij. Wij zijn daar ongerust over. Ik weet dat de N-VA daar helemaal niet van wakker ligt, maar wij zijn ongerust over de toegankelijkheid. *(Opmerkingen bij de N-VA)*

Ja, dat kan u niets schelen, minister, en u ook niet. Dat is de hele discussie, altijd opnieuw. Wij zeggen dat er een maximumfactuur nodig is om ervoor te zorgen dat de digitalisering binnen een maximaal kader kan gebeuren en de toegang tot het onderwijs onafhankelijk blijft van de portefeuille van uw ouders. Dat is wat deze regering weigert. Dat is wat u weigert, minister. We gaan naar een 'elitarisering' van het onderwijs en daar zijn wij tegen. Ik dank u. *(Applaus bij de PVDA)*

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Adeline Blancquaert aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de aanval vanuit Franstalig België tegen de Vlaamse bevoegdheidsuitbreiding van het Handhavingscollege en de Raad voor Vergunningsbetwistingen

ACTUELE VRAAG van Maaïke De Vreese aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de Waalse procedure bij het Grondwettelijk Hof tegen de uitbreiding van de bevoegdheden van Vlaamse bestuursrechtscolleges

De voorzitter: De volgende twee samengevoegde actuele vragen zijn gericht aan minister Demir, maar zullen worden beantwoord door minister Weyts.

Mevrouw Blancquaert heeft het woord.

Adeline Blancquaert (Vlaams Belang): Voorzitter, minister, collega's, met het kaderbesluit Vlaamse Handhaving dat vorig jaar werd goedgekeurd in dit parlement wil de Vlaamse Regering tot een gestroomlijnde handhaving komen, met kader- en implementatietechnieken. Zo wil men dat het Vlaamse Handhavingscollege op termijn bevoegd zal worden tegen die uitgevaardigde bestuurlijke handhavingsbeslissingen op het vlak van sanctionering enerzijds en herstel anderzijds.

Maar wat blijkt? Zopas kwam er een aanval uit Franstalig België tegen Vlaanderen. Via verschillende annulatieberoepen vragen onze vrienden aan de overkant van de taalgrens aan het Grondwettelijk Hof om de uitbreiding van de rechtsmacht van enerzijds de Vlaamse Handhavingscolleges en anderzijds de Raad voor Vergunningsbetwistingen (RvVB) ongedaan te maken. Nog maar eens is het verschil van visie tussen Vlaamse en Waalse politici pijnlijk duidelijk. Wallonië wil voor stilstand gaan, Vlaanderen wil een moderne, snelle en efficiënte rechtsbedeling op het vlak van de bestuursrechtspraak.

Die procedures onder leiding van PS'er Elio Di Rupo zijn niet meer en niet minder dan een regelrechte oorlogsverklaring aan Vlaanderen. Als we de bevoegdheidsuitbreiding van de Raad voor Vergunningsbetwistingen ongedaan maken, gaan we opnieuw naar de stilstand die we gewend zijn van Wallonië. Als we de bevoegdheidsuitbreiding van het Vlaamse Handhavingscollege ongedaan maken, minister, dan dreigt die Vlaamse bestuurlijke handhaving via het kaderdecreet Bestuurlijke Handhaving op de helling te komen staan.

Vandaar dan ook mijn vraag aan u, minister: wat is het standpunt van de Vlaamse Regering betreffende de oorlogsverklaring uit Wallonië? Welke gevolgen zullen de annulatieberoepen hebben op de plannen van de regering? (*Applaus bij het Vlaams Belang*)

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaïke De Vreese (N-VA): De mensen zullen misschien denken dat het een getelefoneerde vraag is. Ik kreeg inderdaad een telefoontje van collega Kris Van Dijck, die me zei om het bewuste artikel eens te lezen. Hij zei dat het toch onvoorstelbaar is dat de Waalse Regering naar het Grondwettelijk Hof trekt tegen de bevoegdheden van twee Vlaamse bestuursrechtscolleges.

Collega's, een jaar geleden hebben we hier twee decreten goedgekeurd over de uitbreiding van de bevoegdheden van de Raad voor Vergunningsbetwistingen en het Handhavingscollege. We doen dat om een meer coherente en eenvormige rechtsbescherming te hebben, en ze te garanderen binnen de beleidsdomeinen waar het Vlaamse Gewest voor bevoegd is, bijvoorbeeld het omgevingsrecht. Bovendien, minister, gaan ook in Vlaanderen de procedures veel sneller. Bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen spreken we over een doorlooptijd van twaalf maanden. Als we kijken naar de Raad van State, dan gaat dat over twee jaar, met zelfs uitlopers tot 42 maanden, meer dan drie jaar.

Inderdaad, collega's, Vlaanderen heeft het heft in eigen handen genomen en heeft een aantal bevoegdheden van de Raad van State naar zich toe getrokken via impliciete bevoegdheden. Wallonië deed dat niet, en nu staan zij op hun achterste poten, de PS voorop. Elio Di Rupo zegt dat de Raad van State zijn bevoegdheden ingeperkt ziet door de wil van één deelstaat. Verder zegt hij dat, aangezien de Raad van State symmetrisch is georganiseerd met een Franstalige en een Nederlandstalige kamer, de Vlaamse beslissing de rechten schaadt van de Franstaligen. Dat is toch een ongelooflijk vreemde redenering, collega's? Het gaat over Vlaamse materie, Vlaamse regelgeving binnen Vlaanderen. Dat heeft toch niets te maken met Franstaligen of de rechten van Franstaligen?

Minister, hoe kijkt u naar de juridische procedure die is opgesteld door de Waalse Regering en die bedoeld is om de Vlaamse bevoegdheden te beknotten? (*Applaus bij de N-VA*)

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Dank je wel, mevrouw De Vreese, en zeker ook mevrouw Blancquaert, voor de hartstochtelijke verdediging van het beleid van deze Vlaamse

Regering. U hebt natuurlijk gelijk dat ook deze maatregel ongelooflijk doortastend en efficiënt is: kortere procedures, sneller, duidelijkheid en rechtszekerheid voor vergunningen. Je vraagt je af wie daartegen kan zijn. Ze hebben toch iemand gevonden, namelijk diegene voor wie dit beleid niet van toepassing is, tenzij men natuurlijk vanuit Franstalige zijde grote investeringen plant in Vlaanderen. Dat zou kunnen, dan is dat van toepassing. Maar ik denk het niet, ik denk dat iets anders speelt.

Het is inderdaad zo dat de voorgestelde regelgeving ertoe zou leiden dat we de gemiddelde doorlooptijd bij de federale Raad van State – die is nu 26 maanden – zouden kunnen terugbrengen tot twaalf maanden, een winst van veertien maanden. In Wallonië heeft men zulke kortere procedures niet, en blijkbaar heeft men ze ook niet in het verschiep. Sommigen vinden dat men in België enkel kan vooruitgaan aan het tempo van de traagste. Wie sneller wil vooruitgaan, moet worden teruggefloten. Dat vind ik wel duidelijk ... Een andere deelstaat stokken in de wielen steken omdat je zelf niet kunt volgen, dat noemt men afgunstfederalisme. Dat is afgunstfederalisme.

Ik heb natuurlijk wel vertrouwen in de procedure. We kennen de argumenten enkel via de media. Het Grondwettelijk Hof heeft nog maar net, vandaag, de ingediende verzoekschriften officieel betekend. Uit de verklaringen van de media, onder andere van de Waalse minister-president, kunnen we enkel afleiden dat men meent zich te moeten baseren op grondwettelijke bevoegdheidsverdelende regels die geschonden zouden zijn, en dat de belangen van de Franstaligen geschonden zouden zijn. Dat is natuurlijk onzin, omdat men dan ook verwijst naar de mogelijke impact op het werkvolume van de Raad van State. Het enige werkvolume dat zal worden geïmpacteerd, is het werkvolume van de Nederlandstalige kamer van de Raad van State, en helemaal niet van de Franstalige kamer van de Raad van State. Trouwens, het zou positief zijn voor de Nederlandstalige kamer van de Raad van State. Het zou zelfs een positieve impact kunnen hebben op de werking van de Franstalige kamer van de Raad van State.

Ik denk dat we daar sterk in onze schoenen staan. We gaan dat ook sterk verdedigen en erop vertrouwen dat het Grondwettelijk Hof de ratio laat zegevieren. Trouwens, dit is geen unicum. Er is ook een precedent, in die zin dat de bevoegdheid van de Vlaamse administratieve rechtscolleges al in vraag zijn gesteld. De rechtspraak van het Grondwettelijk Hof zag vijftien jaar geleden geen graten in de bevoegdheden die tot nu toe aan deze rechtscolleges, de Vlaamse rechtscolleges, zijn toegekend. Wij zijn dus vol vertrouwen dat het Grondwettelijk Hof die ratio ook zal handhaven.

De voorzitter: Mevrouw Blancquaert heeft het woord.

Adeline Blancquaert (Vlaams Belang): Minister, uw beleid hartstochtelijk verdedigen, daar ga ik mij niet schuldig aan maken, maar men moet met zijn handen afblijven van Vlaamse bevoegdheden, en zeker als het uit Wallonië komt.

Ik heb ook nog een extra vraag, minister. Toen mevrouw Demir kennis kreeg van die procedures was ze uiteraard verontwaardigd, en heeft ze daar ook een hele nota over geschreven. Dat ging enerzijds over de houding en handelswijze van de Waalse collega's, en anderzijds over het lef dat ze hebben om in te gaan tegen haar justitiebeleid. Minister-president Jan Jambon zou dat dan op het volgende Overlegcomité moeten brengen. Vandaar mijn bijkomende vraag: wanneer zal dit geschil op het Overlegcomité geagendeerd worden, en wat zult u doen indien men daar bot vangt? (*Applaus bij het Vlaams Belang*)

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaïke De Vreese (N-VA): Minister, we kunnen eigenlijk maar één ding concluderen, en dat is dat de Waalse Regering absoluut de Vlaamse welvaart tegenwerkt. Waarom ze dat doen, weet ik niet. Misschien omdat het dan zeer duidelijk wordt dat Vlaanderen het wel in handen neemt, en dat Wallonië de zaken gewoon laat slabakken.

Iedere week kom ik bij ondernemers, en het zijn net die heel lange vergunningsprocedures waar zij zich dood aan ergeren. Investerings blijven vastzitten. Het is nefast voor onze Vlaamse economie, nefast voor onze Vlaamse welvaart.

Minister, gaat u die doorlooptijden zeker en vast blijven monitoren, ook in Vlaanderen, en ze het liefst ook nog een stuk naar beneden krijgen? We zitten nu aan twaalf maanden, en ik denk dat de richtdatum negen maanden zou moeten zijn.

Ik heb nog even de tijd: mevrouw Blancquaert, ik vind het absoluut goed dat u de Vlaamse bevoegdheden zo verdedigt, maar misschien moet u in het vervolg dan ook die Vlaamse decreten goedkeuren die voor die uitbreiding staan. (*Applaus bij de N-VA*)

De voorzitter: De heer Coenegrachts heeft het woord.

Steven Coenegrachts (Open Vld): We hebben hier inderdaad een steentje in de rivier verlegd om sneller vergunningen te kunnen afleveren, of toch rechtszekerheid te kunnen afleveren, en de procedure af te ronden voor de Raad voor Vergunningsbetwistingen en niet voor de Raad van State. Ik denk dat er een onbegrijpelijke redenering gemaakt is aan de andere kant van de taalgrens, want als je tegen een vergunning in beroep gaat dan is dat in het Nederlands bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen, en als je tegen een ruimtelijk uitvoeringsplan (RUP) in beroep gaat dan zou het een probleem zijn dat dit bij diezelfde Raad voor Vergunningsbetwistingen gebeurt. Dat is toch wel wat van de pot gerukt, maar ja, we kunnen daar nu allemaal nog twee uur bij blijven stilstaan, maar ik denk dat het Grondwettelijk Hof dat in al zijn wijsheid wel zal oplossen. Ik zie niet goed in wat de argumenten daarvoor zijn.

Laat ons vooral op koers blijven. Laat ons vooral werken aan soepelere en snellere procedures. We hebben gisteren nog een 'Pano'-reportage gezien waaruit blijkt hoe nodig het is om sneller te gaan. Dus gewoon: hoofd koel, voeten warm en doordoen.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, wij zijn als Groen voor wetgeving die werkt, voor rechtszekerheid. Er is een heel duidelijk advies van de Raad van State, dat aangeeft dat de voorstellen die op tafel lagen, ongrondwettelijk waren. Jullie hebben dat gewoon genegeerd. Het is dan ook niet onlogisch dat daarmee problemen zullen komen wanneer dat bij het Grondwettelijk Hof komt. Naast het feit dat ze ongrondwettelijk waren, waarschuwde de Raad van State ook voor het onwaarschijnlijk complex maken van de zaken door die eenzijdige terugtrekking naar Vlaanderen, zonder overleg. We zullen zien wat de uitspraak zal zijn, maar het was alleszins zeer onverstandig om het advies van de Raad van State gewoon te negeren.

Aan mevrouw Blancquaert: uw 'kazakdraaijerij' is onwaarschijnlijk. Een week geleden was u nog vol vuur tegen het decreet aan het pleiten, en nu bent u het aan het afvallen. Ik begrijp er eerlijk gezegd niets van.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Voorzitter, minister, collega's, ik ga me zeker en vast niet mengen in dit bevoegdheidsconflict, maar ik wil nog eens herhalen dat Vooruit tegen dit decreet gestemd heeft om een aantal redenen. De hoofdreden was dat de Raad van State vernietigend was. Men kan wel zeggen dat men dat op voorhand wist als men bevoegdheden afpakt, maar het blijft belangrijk om met de argumenten van de Raad van State rekening te houden. Er waren nog andere argumenten om tegen te stemmen voor ons. Wordt het probleem niet verplaatst? Welke zekerheid is er dat de bijkomende werklast voor de Raad voor Vergunningsbetwistingen nog doenbaar is?

Het wordt een stuk complexer. Voor de één moet men bij de Raad van State zijn, voor de ander bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen. Het komt er altijd op neer – dat is een heel duidelijk politiek standpunt – dat het eigenlijk een sluipende regionalisering is om de zogeheten Vlaamse justitie dan toch maar wat vorm te geven. Daarom hebben wij tegen dat decreet gestemd.

Gaat dit op het Overlegcomité aangebracht en bekeken worden?

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (cd&v): Collega's, het is eigenlijk onbegrijpelijk wat er gebeurt. Waar moet die Waalse Regering zich mee? Wat bezielt ze om dat te doen? Vlaanderen heeft een heel logische noodzakelijke stap gezet in de uitbouw van de Vlaamse bestuursrechtscolleges. Het gaat om Vlaamse jurisdictie over Vlaamse bevoegdheden. Ik denk dat dat niet complex is, ik denk dat dat supereenvoudig is, ik denk dat dat heel logisch is, en daar moet Franstalig België met zijn fikken afblijven. *(Applaus bij de meerderheid)*

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Voor alle duidelijkheid, het Overlegcomité is bedoeld volgens de gewone wet tot hervorming der instellingen om belangenconflicten en discussies te beslechten. Elk belangenconflict dat gevat is door een – vermeend – bevoegdheidsconflict wordt onmiddellijk geparkeerd en het is de rechtbank die zich daarover moet uitspreken. Zelfs wanneer het ter sprake komt op het Overlegcomité, zal dat niets veranderen aan de juridische procedures.

Ik vroeg me daarnet af in verband met snellere procedures, meer rechtszekerheid, snellere vergunningen, wie kan daartegen zijn? Ik heb me vergist. Er zijn toch nog bondgenoten van de Franstaligen hier in dit Vlaams Parlement, en ze zitten ter linkerzijde, de volledige linkerzijde. Ik ben oprecht geschrokken van de tussenkomst van de Vooruitfractie. Ik herinner me nochtans iemand als Renaat Landuyt die een vurig pleidooi hield, en dat ook ter schrift heeft gesteld, voor een Vlaamse justitie, die zelf de eerste Vlaamse minister van Justitie wilde worden. *(Applaus bij de meerderheid en het Vlaams Belang)*

Ik stel vast dat in dezen Vooruit betekent: achteruit. Achteruit. *(Applaus bij de meerderheid en het Vlaams Belang)*

U wijst op het kritisch advies van de Raad van State. Daar hebben we hier al over gepraat in de bespreking voorheen. Het klopt dat de afdeling Wetgeving van de Raad van State kritisch was over de uitbreiding van de rechtspraak van de concurrentie van de Vlaamse bestuursrechtscolleges. Dat is op zich niet zo heel verwonderlijk, omdat het natuurlijk net die Raad van State is die een deel van zijn werkvolume – niets menselijks is hen vreemd – ontnomen ziet. Dat kan ik goed kaderen. Het is niet omdat de Raad van State kritisch is dat de decreten dan ongrondwettelijk zijn. Integendeel, ik heb net verwezen naar de rechtspraak van het Grondwettelijk Hof, dat net geoordeeld heeft, zelfs vijftien jaar geleden al, dat er op grond van de ratio van de impliciete bevoegdheden niets fout is met de

oprichting van Vlaamse bestuurscolleges, zeker niet als dat ten goede komt aan de rechtzoekende.

Het is een beetje vreemd dat net Elio Di Rupo met de PS beroep aantekent, terwijl in het PS-verkiezingsprogramma – wij lezen dat, een voorbereid man ... – staat dat administratieve rechtscolleges ofwel uitgebouwd moeten worden door de gefedereerde entiteiten, ofwel dat er zo'n asymmetrische structuur, zoals we nu in Vlaanderen kennen, tot stand moet komen. Dus PS slaagt erin om nog vóór 9 juni tegen het eigen verkiezingsprogramma in te gaan. Dat is toch wel opmerkelijk.

Op die werking van die Vlaamse bestuursrechtscolleges was in het verleden veel kritiek. Je moet toch vaststellen dat, in vergelijking met vijftien jaar geleden, die oprichting uiteindelijk positief geëvalueerd is door het Grondwettelijk Hof en uiteindelijk ook gezorgd heeft voor een versnelling van de procedures, meer rechtszekerheid en een snellere vergunning. Het is vooral op dat spoor dat wij willen doorgaan.

Je kunt hier en daar een puntje van kritiek hebben, maar ik hoop dat we kamerbreed willen – dat bewijzen ook recente actualiteitsontwikkelingen – dat we net sneller gaan in de vergunningsprocedures en net dat is de doelstelling die hier op tafel ligt, en die doelstelling wordt ondergraven door onze Franstalige vrienden. *(Applaus bij de N-VA)*

De voorzitter: Mevrouw Blancquaert heeft het woord.

Adeline Blancquaert (Vlaams Belang): Als er vandaag één iets duidelijk is, dan is het wel dat dat huidige staatsmodel op het vlak van justitie en bestuursrechtspraak niet langer werkbaar is. Minister, ik kan alleen maar hopen dat u en de N-VA eindelijk eens inzien dat uw confederaal model, waar ook samenwerking op het vlak van justitie nodig zal zijn, onrealistisch is, maar ook nefast voor Vlaanderen. Door die aanval uit Wallonië is onze oproep naar een onafhankelijk Vlaanderen niet alleen gerechtvaardigd, maar ook noodzakelijk

Minister, ik reik u de hand om dat samen met ons na 9 juni te verwezenlijken.

Grijp ze dan eindelijk eens aan voor een onafhankelijk Vlaanderen, Vlaanderen weer van ons. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaïke De Vreese (N-VA): Collega Blancquaert zal toch ook snel ons partijprogramma eens moeten lezen, want daarin pleiten wij voor een volledige defederalisering van Justitie richting Vlaanderen, dus alles in Vlaamse handen. Ik denk ook dat wat we vandaag meemaken, me weer extra motiveert om daarvoor te strijden.

Minister, het is niet meer dan normaal dat als Vlaanderen bepaalde bevoegdheden heeft in een materie, we ook de controle hebben over de handhaving daarvan. Een deel zit dan bij de federale Raad van State en een ander deel zit dan bij de Vlaamse Raad voor Vergunningsbetwistingen. Dat is verwarrend, dat is niet efficiënt en dat is nefast voor de welvaart.

Dus inderdaad: Wallonië, blijf met jullie fikken van de Vlaamse bevoegdheden en steek geen stokken meer in de wielen van Vlaanderen. Wij zullen daar tot onze laatste snik voor blijven vechten en ik hoop echt dat het Grondwettelijk Hof zijn verstand in deze zaak gebruikt.

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Mieke Schauvliege aan Lydia Peeters, Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken, en aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het waterbeleid in Vlaanderen en de arbeidsomstandigheden op de stuwen van de Dender

ACTUELE VRAAG van Bruno Tobback aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het verlenen van vergunningen in overstromingsgevoelig gebied

ACTUELE VRAAG van Marius Meremans aan Lydia Peeters, Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken, over de toestand van de stuwen en sluizen op de Dender

ACTUELE VRAAG van Steven Coenegrachts aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de nieuwe planschaderegeling en het bouwen in gebieden gelegen in overstromingsgevoelig gebied

De voorzitter: De volgende vier samengevoegde actuele vragen zijn gericht aan minister Peeters en minister Demir, maar minister Demir laat zich vervangen door minister Diependaele.

Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): De 'Pano'-reportage toonde gisteren het failliet van het waterbeleid in Vlaanderen. We hebben hier al veel gediscussieerd over water en overstromingen. In december hadden we overstromingen in de Westhoek, in januari in de Dendervallei en toen werden er heel wat beloftes gedaan, maar de vraag is wat daarmee is gebeurd.

Wat we in de reportage zagen, was echt hallucinant: sluiswachters die elke dag hun leven riskeren om oubollige, defecte sluizen te bedienen. Dat is schandalig. We zagen lokale besturen die er alles aan doen om bouwen toe te laten, ook op plekken waarvan we allemaal weten dat het geen goed idee is, dat het ons in de miserie zal werken omdat die overstromingsgevoelig zijn.

We zagen voorbeelden van lokale zelfbedieningspolitiek, met op kop nog een Vlaams Parlementslid die daar ook aan meedeelde. Zo, beste collega's, is het dweilen met de kraan open.

We weten nochtans wat er moet gebeuren. Ten eerste moeten we ervoor zorgen dat de medewerkers van de Vlaamse overheid op een veilige manier kunnen werken, niet geconfronteerd kunnen worden met onveilige arbeidssituaties, dat er voldoende investeringen gebeuren. Ten tweede moet er een plan worden gemaakt voor alle rivieren in Vlaanderen om ervoor te zorgen dat elke Vlaming veilig is als het gaat over overstromingen. Ten derde moeten die lokale besturen ondersteund worden om ervoor te zorgen dat bouwen in die overstromingsgevoelige gebieden niet meer wordt toegelaten, dat wij voldoende centen hebben om ervoor te zorgen dat we open ruimte hebben.

Mijn vraag aan u, minister, en aan de voltallige Vlaamse Regering: wanneer gaat u nu eindelijk een plan op tafel leggen, voor elke rivier in Vlaanderen, dat ervoor zorgt dat elke Vlaming beschermd is tegen overstromingen, met de nodige investeringen? (*Applaus bij Groen*)

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (Vooruit): Het gebeurt zelden, maar ik heb een lijstje gemaakt. Toen ik gisteren naar 'Pano' keek, dacht ik dat ik naar een documentaire over een soort failed state of bananenrepubliek aan het kijken was die zo goed als onbestuurbaar was in de praktijk. Ik zal u zeggen waarom.

Wanneer ik op het lijstje kijk, zie ik burgemeesters, van al de regeringspartijen hier vertegenwoordigd in het parlement, letterlijk, figuurlijk, flagrant en met een grote lach op hun gezicht alle regels waar in dit parlement over werd gestemd, met de voeten treden. Dit parlement stemt voor een Blue Deal om ruimte te maken voor water, waarop de schepen van Opwijk een sporthal wil bouwen in een moeras. We hebben een stolp gezet over de watergevoelige gebieden, maar de burgemeester van Geraardsbergen is lid van een wijkcomité dat absoluut wil behouden dat er woningen in de winterbedding van een rivier staan. Er is een glashelder negatief advies van de Vlaamse administratie, maar de burgemeester van Affligem verklaart zichzelf functioneel analfabeet, zegt dat de term "ongunstig" Wetstraattaal is, en geeft toch een vergunning, want daar had hij zin in.

Het toppunt van onfatsoenlijk gedrag, collega's, zijn parlementsleden die blijkbaar voor hun eigen gewin de administratie onder druk zetten om vergunningen af te leveren die totaal niet horen, en overigens in de voorbije maanden dapper mee gedebatteerd hebben om de absurd riante vergoedingen goed te keuren voor slechtgelegen bouwgronden, zonder ook maar één keer melding te maken dat ze zelf enkele tientallen daarvan in hun portefeuille hebben zitten. Maar ik laat het aan de deontologische commissie over om daarover te oordelen.

Minister, zo'n soort van spel – waarbij men denkt de eigen zaakjes binnen de gemeente te regelen, en de problemen voor een ander zijn – betekent natuurlijk dat alle plannen die deze Vlaamse Regering heeft om de duizenden gezinnen die voor reële waterschade staan, en om de miljarden euro's aan schade die we zullen krijgen door terugkerende overstromingen aan te pakken, in de praktijk totaal onuitvoerbaar worden. Bovendien zullen de juridische procedures zich stelselmatig opstapelen door dit soort van plat wanbeleid. Tegen ieder van dit soort belachelijke beslissingen en zakkenvullerijen moeten iedere keer opnieuw burgers in beroep gaan om gelijk te halen waar ze ook gelijk hebben.

Minister, hoeveel kunnen we geloven van al die plannen, die terecht zijn en reële noden en uitdagingen voor de toekomst van Vlaanderen aanpakken? Hoe worden die ooit uitgevoerd als u op die manier lokale besturen niet onder controle kunt krijgen? (*Applaus bij Vooruit*)

De voorzitter: De heer Meremans heeft het woord.

Marius Meremans (N-VA): We staan hier weer. Eerst en vooral wordt er naar een plan gevraagd. Dat plan is er. Het is gisteren niet aan bod gekomen, maar het heet T.OP Dender (territoriaal ontwikkelingsprogramma). Alle gemeenten van de Denderstreek zijn daarbij betrokken, en als stad bij de Dender is Dendermonde dat ook. Die T.OP Dender beslaat een aantal thema's: ruimte voor water, groen-blauwe Denderflanken, en transformatie voor de bebouwde ruimte. Daar is men dus mee bezig, maar dat is natuurlijk voor de middellange en de lange termijn. Elke gemeente is daarmee bezig, maar ik spreek mij niet uit over individuele gevallen.

Waar het voor mij nu vooral op aankomt – en dat geldt voor alle mensen uit de Denderstreek –, zijn die stuwen en die sluizen. Ik wil toch eventjes wel toevoegen dat daar gisteren ook een beetje vrolijk rond is gefietst.

De werken waren normaal gestart in Geraardsbergen. Die plannen waren klaar. Die zijn wel stilgelegd door een procedure van Omer Wattez. Die heeft een bijnaam die ik ook al een paar keer gebruikt heb. Met andere woorden: die werken liggen daardoor stil.

Maar wat mij vooral verontrust, minister, zijn die andere stuwen en sluizen die het waterpeil regelen. En na wat ik gisteren gezien heb, zou ik graag willen weten of die veiligheid toch gegarandeerd is. Ik weet dat er een noodstuw staat in Geraardsbergen. De vraag is natuurlijk of de bewoners daar moeten vrezen, bij overvloedige regenval, de laatste dagen opnieuw, of de veiligheid wel gegarandeerd wordt bij die stuwen en sluizen. Dat was mijn vraag. *(Applaus bij de N-VA)*

De voorzitter: De heer Coenegrachts heeft het woord.

Steven Coenegrachts (Open Vld): Ministers, de strijd tegen het water is een strijd die we allemaal samen moeten voeren. Het is ook een strijd die per locatie anders is, en die andere maatregelen vergt. We hebben de discussie over de sluizen, waar we blijkbaar vaak gehinderd worden door ellenlange procedure-mogelijkheden die ons verhinderen een schop in de grond te steken. We hebben op sommige plaatsen nood aan anders bouwen, anders vergunnen. Geen kelders, maar paalwoningen bijvoorbeeld. Op andere plaatsen mogen we inderdaad niet meer bouwen, is het voorbij, en moeten we de grond een andere bestemming geven, moeten we van bepaalde woongebieden open ruimte maken. De Vlaamse Regering heeft daar zeker ook al initiatieven toe genomen, al ruimtelijke uitvoeringsplannen opgestart. Dat is positief.

Want in die 'Pano'-reportage – en ik laat het aan de programmamakers om hun selectie aan experts en politici samen te stellen, al duw je de conclusie dan natuurlijk ook in een bepaalde richting – was de conclusie op het eind van de rit vrij duidelijk. Dat is gewoon een pure aanval op het eigendomsrecht. Het gaat over mensen die zeggen er de bulldozer tegen te duwen, dat je niemand moet vergoeden, dat die mensen maar moeten schuiven voor het algemeen belang, dat het eigendom in dit land eigenlijk niets meer betekent en ook niet gewaardeerd hoeft te worden. Wij hebben in dit parlement daarover duidelijke keuzes gemaakt. Wij hebben planschade goedgekeurd aan 100 procent venale waarde, de enige juiste, eerlijke vergoeding, die je daarvoor kunt geven. Al die beslissingen moeten natuurlijk gestoeld zijn op rechtszekere middelen, rechtszekere waterkaarten, pluviaal, fluviaal. Vandaag zien we dat dat theoretische modellen zijn, theoretische kaarten, die nooit aan het publiek tegenstelbaar gesteld zijn, nooit openbaar onderzocht zijn, en daarom ook juridisch wankel zijn, maar door de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) toch gebruikt worden voor adviesverlening. Vandaar is er ook de vraag waarom de VMM die in de adviesverlening gebruikte, en hoe u nog altijd tegenover die compensatie van de planschade staat. *(Applaus van Bart Van Hulle en Bart Dochy)*

De voorzitter: Minister Diependaele heeft het woord.

Minister Matthias Diependaele: Dank u wel aan de vraagstellers. U begrijpt natuurlijk dat ik hier geheel uit vrije wil sta. Ik vervang minister Demir, maar u mag het mij niet kwalijk nemen – dat mag u wel, maar het gaat niet veel helpen – dat ik me aan de voorbereiding ga houden die ze mij bezorgd heeft. Dan probeer ik op een paar zaken te antwoorden.

Eerst en vooral heeft Vlaanderen al jaren geleden de watertoets ingevoerd. Het heeft natuurlijk weinig nut om zo'n toets in te voeren als je die niet goed zou gaan uitvoeren. Het is dus wel degelijk de bedoeling dat die watertoets degelijk gebruikt wordt, en dat die aantoont waar er een risico is. In dat geval moet er geweigerd worden. De adviesinstanties en de vergunningverlener moeten die watertoets correct doen, en ze baseren zich daarvoor op expertise, terreinkennis, modellen die opgesteld worden, de watertoetskaarten enzovoort. Dat is allemaal mooi in het decreet beschreven.

Dat sommige lokale besturen op onverantwoorde wijze omgaan met die watertoets en omgevingsvergunningen blijven afleveren in overstromingsgevoelig gebied, is

een probleem dat collega Demir al enige tijd aanklaagt. Op haar voorstel is er door het Departement Omgeving de voorbije jaren dan ook systematisch in beroep gegaan tegen dergelijke vergunningen. Dat is al 343 keer gebeurd. Dat is dus nog niet min. We doen dat niet om mensen te 'ambeteren' of het lokale besturen moeilijk te maken. Dat is natuurlijk omdat, door vergunningen te verlenen in watergevoelig gebied, je je eigen miserie van de toekomst gaat organiseren.

Er is natuurlijk ook nog zoiets als lokale autonomie. Gemeentebesturen zijn nu eenmaal ontvoegd. Zij kunnen zelf die verantwoordelijkheid nemen voor het verlenen van vergunningen. Veel gemeenten nemen dat serieus en doen dat goed. Helaas zijn er ook enkele die dat minder goed doen en die dus verzaken aan hun verantwoordelijkheid. Mevrouw Demir is daar ook al erg vaak heel helder over geweest. Ik citeer mevrouw Demir, maar dat zal duidelijk zijn van het eerste woord dat ik uitspreek: "Baronnengedrag helpt het algemeen belang niet en dat primeert boven gemeentelijke autonomie. Bij bevoegdheden horen nu eenmaal verantwoordelijkheden." Sluit de aanhalingstekens.

De collega-minister denkt dus inderdaad dat toezichtsbeleid verder moet kunnen gaan dan vandaag de dag. We dragen lokale autonomie van besturen na aan het hart, maar ook daar zijn grenzen aan.

Zij is dus van mening dat lokale besturen die structureel – structureel, herhaaldelijk dus – blijven verzaken aan hun verantwoordelijkheid en structureel vergunningen blijven afleveren in watergevoelig gebied, eigenlijk hun vergunningsbevoegdheid moeten kunnen verliezen. Dat is naar het voorbeeld van de rioleringsinvesteringen, waarbij Vlaanderen kan ingrijpen. Ligt het aan mevrouw Demir, dan maken we het decretaal mogelijk om de vergunningsbevoegdheid weer naar Vlaanderen te trekken, wanneer het al te gortig wordt.

Zij staat dus open voor dat debat over extra toezicht en sanctiemogelijkheden ten aanzien van lokale besturen. Het beschermen van de open ruimte en de bouwshift zijn immers een gedeelde verantwoordelijkheid.

De droogteproblematiek en de wateroverlast – en dat is het laatste wat ik zeg – zijn weerszijden van dezelfde medaille. Daarom kwam er de Blue Deal, maar ook het Blue Dealdecreet, waarin we verankeren dat elke toekomstige Vlaamse Regering binnen een jaar na haar aantreden een Blue Deal met concrete investeringen moet opmaken. Die Blue Deal is ons sterk antwoord op de aanpak van extreme weersituaties. Door dat decreet zal elke nieuwe Vlaamse Regering in de toekomst een Blue Deal moeten opmaken en laten goedkeuren, met niet alleen doelstellingen, maar ook de financiering van heel concrete maatregelen. Die voorbereidingen zijn bezig.

Ten slotte, voor het weigeren van vergunningen is er op zich natuurlijk geen planschade, maar is er de reguliere methode die vandaag werkt. Voor een planwijziging, een herbestemming van grond, natuurlijk wel. Dat is de logica zelve. In voorkomend geval wordt er voor bepaalde werken wegens waterhuishouding natuurlijk een onteigening gedaan, tegen de correcte vergoeding.

De voorzitter: Minister Peeters heeft het woord.

Minister Lydia Peeters: Collega's, waterveiligheid, waterzekerheid is uiteraard van essentieel belang. Ik denk dat we ook gerust mogen stellen dat we op dat vlak met De Vlaamse Waterweg, bevoegd voor de bevaarbare waterwegen, de voorbije legislatuur ook heel wat werk hebben verricht. We hebben onder meer 550 miljoen euro besteed aan waterbeheer, voor investeringen. Daarnaast hebben we ook nog 180 miljoen euro aan onderhoudswerken. Het is dus zeker niet zo dat we niets hebben gedaan.

We hebben zelf ook, in navolging van de waterbom in de Vesdervallei, onmiddellijk het initiatief genomen tot dat expertenpanel, onder leiding van Henk Ovink. We zijn ook tot ons tienpuntenactieplan gekomen om te zorgen voor meer waterveiligheid en meer waterzekerheid.

In de 'Pano'-reportage gisteren kwam onder andere het verhaal van de Dender aan bod. Collega Meremans heeft al terecht verwezen naar het Territoriaal Ontwikkelingsprogramma (T.OP) Dender, het strategisch actieplan.

Mevrouw Schauvliege, u weet dat wij ook al actieplannen hebben voor het Scheldebekken, voor het IJzerbekken en voor de Maas. Het strategisch plan voor de Dender, 'Meer ruimte voor de Dender', is volop in opmaak. We hopen zo snel mogelijk het definitief alternatief te kunnen afkloppen op de Vlaamse Regering.

Wat is alleszins één certitude? Dat is het feit dat het hele verhaal van de stuwen sowieso beslist beleid is. We moeten die stuwen veranderen. Die stuwen zijn al 150 jaar oud, maar u weet net zo goed als ik dat we daar met een ellenlange procedureslag spelen, zowel voor Aalst als voor Geraardsbergen. In Aalst zijn de werken – en het zijn heel grote, omvangrijke werken – zo goed als rond. In Geraardsbergen was er echter een eerste keer een vernietiging van de vergunning in 2017, met nadien ook een strafklacht jegens de aannemers en jegens de mensen van De Vlaamse Waterweg. We hebben een nieuwe vergunningsprocedure doorlopen, met een nieuw milieueffectrapport, met ook nieuwe problematieken rond erfgoed en dergelijke meer. We hebben finaal in 2023 een nieuwe vergunning verkregen. Wat is het gevolg? Het actiecomité Omer Wattez gaat opnieuw naar de Raad voor Vergunningsbetwistingen. U weet net zo goed als ik dat we zonder vergunning geen werken kunnen uitvoeren.

Wat doen we op dit ogenblik? Met die mensen aan tafel zitten. Voor mij geldt nog altijd: liever cocreëren dan procederen. Ik hoop dat zij zo snel mogelijk inzien dat we eigenlijk de handen in elkaar moeten slaan, om ervoor te zorgen dat we zo snel mogelijk een vergunning krijgen, zodat we die stuwen en sluizen zo snel mogelijk kunnen veranderen.

Wat gebeurt er in afwachting? Want opnieuw, dat werd inderdaad door de sluiswachters gezegd: er is op dit ogenblik wel degelijk een actieplan binnen De Vlaamse Waterweg. Dat is een actieplan rond een veilige aanwending van die stuwen. Dat wordt door iedereen gerespecteerd en gehonoreerd. Dat komt ook maandelijks op het overlegcomité Preventie en Welzijn.

Wat dat betreft, hoop ik dus dat iedereen dat ook blijft respecteren in de toekomst. Maar liefst van al komt er zo snel mogelijk een vergunning, zodat we zo snel mogelijk de werken kunnen aanvatten om al die stuwen te vervangen. Het beleid is beslist en het is absoluut noodzakelijk.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, ik hoor u heel veel zeggen, maar een van de grote problemen is er nog. Er is beslist over stuwen. De milieubeweging vecht dat aan, omdat ze net niet akkoord zijn met het plan waarin heel dat verhaal zich kadert. Waarom zijn ze niet akkoord? Omdat ze aangeven dat die stuwen op zich het probleem niet gaan oplossen. We zitten nu al met heel grote problemen. Ze willen dat dat integraal wordt aangepakt.

Dat is een goed idee. Daarom is het belangrijk dat je voor elke rivier in Vlaanderen zo'n duidelijke strategie op poten zet. Niet alleen een strategie, maar dat je ook structurele middelen voorziet om ervoor te zorgen dat die plannen worden uitgevoerd. Minister, ik wil u vragen: ziet u brood in het voorzien van structurele middelen, over de legislaturen heen, voor het uitvoeren van die plannen? Want dat

is essentieel als we willen komen tot een waterveilig Vlaanderen, voor elke Vlaming in de regio. *(Applaus bij Groen)*

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (Vooruit): Ministers, als jullie kijken naar de manieren waarom het actiecomité de procedure tegen die stuw heeft gewonnen, dan is het precies omdat die stuw alleen geen oplossing is. Dat was ook het argument van de rechtbank in die uitspraak. Het is misschien een deel van de oplossing, maar het is op zichzelf geen oplossing.

Het heeft vooral geen zin als gemeentebesturen langs de Dender blijven verharderen, en de afstroom van water blijven bemoeilijken. Dan zorgen die alleen maar voor het afschuiven van het probleem. Dat was ook het meest onverantwoordelijke dat ik de burgemeester van Samson heb horen verkondigen in die 'Pano'-reportage. Hij gaat ervan uit dat het probleem maar voor een ander moet zijn. Laat dat water maar afvloeien.

Hoe meer water je laat afvloeien, hoe meer problemen er stroomafwaarts zullen komen, en hoe meer overstromingen er daar zullen komen. Mijnheer Coenegrachts, dat is ook zo bij mensen die eigendom hebben. Als je de grond, het land en de woningen van mensen onder water zet, omdat je er slecht mee omgaat, dan is dat ook eigendomsaantasting.

Ministers, is er vanuit de Vlaamse Regering nu echt een globaal overkoepelend plan, in overleg met die gemeenten? Zodat in plaats dat iedereen gewoon zijn goesting doet, iedereen tezamen het juiste doet om het probleem op te lossen. Zodat al die mensen, al die duizenden gezinnen die daar vandaag wonen, en de belastingbetaler die opdraait voor de miljarden euro's aan schade, een goed gevoel kunnen hebben bij het idee dat de regering het ook aanpakt en oplost, in plaats van het te laten aanmodderen, letterlijk en figuurlijk. *(Applaus bij Vooruit en Groen)*

De voorzitter: De heer Meremans heeft het woord.

Marius Meremans (N-VA): Neem me niet kwalijk, maar ik ontwaar toch een zekere hypocrisie bij de collega's. Men zegt dat het met die stuwen en sluizen niet vooruitgaat. Ze vragen hoe dat komt aan de minister. Als we dan zeggen dat het aan de procedureslag ligt, dan zegt men dat de actiecomités ook wel gelijk hebben. Het is A of het is B, mensen, alstublieft zeg. *(Opmerkingen bij Groen. Applaus bij de meerderheid)*

Beseffen jullie wel dat jullie met mensenlevens aan het spelen zijn? Beseffen jullie dat wel? Ik ben daar geweest. Ik weet wat watersnood teweegbrengt bij mensen. Ik vind dat werkelijk hypocriet gedrag. Er is een plan. Het klopt, we moeten ruimte hebben voor water. Dat is juist. We moeten meanderen. Dat is ook gebeurd bij Marke en dergelijke. Maar die sluizen en stuwen zijn essentieel. Die zijn echt essentieel. Dat is een essentieel onderdeel voor veiligheid. De rest is ook noodzakelijk. Dus stop met die comités achterna te lopen, in de hoop op een paar stemmen meer, alstublieft. *(Applaus bij de meerderheid)*

De voorzitter: De heer Coenegrachts heeft het woord.

Steven Coenegrachts (Open Vld): Voorzitter, het valt mij toch ook op dat de collega's van Vooruit en Groen tegen delen van de oplossing zijn omdat de globale oplossing er nog niet zou liggen. Ze zeggen wel dat het delen van de oplossing zijn, maar dat ze er toch tegen zullen procederen. Ik kan dat niet begrijpen. Stap per stap geraken we er wel.

Collega's, als wij draagvlak willen behouden voor alle maatregelen die we moeten nemen, waarbij we aan al die mensen moeten zeggen: "Sorry, u had gedacht uw droomhuis op dit stuk grond te bouwen, maar het kan niet vanwege water", en dat is een zeer terechte boodschap, dan moeten we inderdaad zorgen voor compensatie. Maar dan moeten wij er ook voor zorgen dat de kaarten op basis waarvan wij dat beslissen, juridisch onderbouwd zijn. Dat is vandaag een manco. Onze pluviale en fluviale kaarten zijn theoretische modellen die nog niet openbaar onderzocht zijn. Dat dreigt op die manier de nieuwe boskaart te worden. Dat moeten we absoluut vermijden.

Ik vraag dus aan de regering hoe we ervoor zullen zorgen dat die kaarten juridisch onderbouwd zijn. *(Applaus bij Open Vld)*

De voorzitter: De heer Vandewalle heeft het woord.

Onno Vandewalle (PVDA): Ik heb gisteren ook naar de 'Pano'-documentaire gekeken. In het begin dacht ik dat het een soort historische documentaire was over het leven in de 19e eeuw in Vlaanderen. Het was wel pijnlijk, de waterproblematiek die we daar zien, en het mismeesteren ervan door de Vlaamse Regering. We zien dat ze in Wallonië hebben geïnvesteerd om de Dender uit zijn oevers te laten treden. En over de taalgrens zijn er enkel dijken om het water tegen te houden. In Wallonië hebben ze de sluizen vernieuwd; in Vlaanderen werken de sluiswachters in levensgevaarlijke omstandigheden met verroeste kettingen en met eigenlijk middeleeuwse stuwen. Ik zit niet in de Waalse Regering, het is niet aan mij om de Waalse Regering te verdedigen, maar het is natuurlijk wel pijnlijk voor een parlement waar sommige partijen van Wallonië-bashing een soort nieuwe hobby hebben gemaakt, om te zien wat het verschil is. Het toont ook aan hoe belachelijk het is dat we in dit land die bevoegdheden hebben opgesplitst. Waarom hebben wij dat gedaan?

We hebben maatregelen nodig om die sluizen te vernieuwen en om de Dender de ruimte te geven om uit zijn oevers te treden. Minister, ik wil van u weten hoe het zit met al die andere sluizen en stuwen waarover we het nog niet hebben gehad. U hebt het enkel over Aalst en Geraardsbergen gehad. Hoe zit het met de rest? *(Applaus bij de PVDA)*

De voorzitter: De heer Slagmulder heeft het woord.

Kristof Slagmulder (Vlaams Belang): Naar aanleiding van de overstromingen in de Denderstreek diende het Vlaams Belang recent nog een motie in met verschillende constructieve voorstellen. En wat bleek? Alle andere partijen stemden tegen. De camera's waren weg uit de Denderstreek en er veranderde bijna niets. Ik vind het dan ook hypocriet dat, nu 'Pano' het dossier aan de schandpaal heeft genageld, er hier opnieuw een rondje gespeelde verontwaardiging wordt opgevoerd.

Wat zagen we in 'Pano'? Levensgevaarlijke werkomstandigheden, een cd&v-burgemeester die ondanks negatief advies toch vergunningen uitreikt in overstromingsgebied, en een Vlaams Parlementslid, ook van cd&v, die mogelijk zijn positie misbruikte in een bouw dossier. Dat zijn zaken die de geloofwaardigheid van de politiek absoluut niet ten goede komen. Verder sprak de reactie van de gedelegeerd bestuurder van De Vlaamse Waterweg ook boekdelen toen hij met de schrijnende werkomstandigheden werd geconfronteerd. Zijn dienst leek niet eens te weten of te beseffen hoe ernstig de toestand is.

Minister Peeters, hebt u eigenlijk nog vertrouwen in de bestuurstop van De Vlaamse Waterweg? Acht u deze nog in staat om de overstromingsrisico's effectief aan te pakken en te beheersen? *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (cd&v): Collega's, verstandig omgaan met water en met de voorwaarden waaronder er kan worden gebouwd: ik denk dat eenieder in dit parlement het daarover eens is.

Als we op Geopunt Vlaanderen kijken, zien we dat we met betrekking tot water maar liefst tien kaartlagen vinden met informatie over water en over welke risico's er eventueel zouden kunnen zijn. Er wordt nogal streng gesteld alsof het zwart-wit zou zijn, maar als ik kijk naar die kaarten – minister, ik heb u daarover al in het verleden aangesproken in de commissie – dan is dat helemaal niet zo zwart-wit. We weten allemaal, of ik hoop tenminste dat iedereen die tussenkomt weet, dat de investeringen die er gebeuren en het beheer van de waterloop een impact hebben op die kaarten.

Minister, u hebt zelf ook gesteld dat ze indicatief zijn, maar ook dat maatregelen nemen ook een mogelijkheid is om te zien onder welke voorwaarden eventuele ontwikkelingen kunnen. Met andere woorden, de collega heeft al gevraagd hoe we met de status van die kaarten en de impact daarvan moeten omgaan. Ik heb de minister ook al gevraagd hoe we daar beleidsmatig verder mee aan de slag gaan.

Ik wil daarbij aanvullen: als het de uitkomst is dat een grond niet kan worden bebouwd, dan hebben we het engagement aangegaan dat effectief de harde bestemming omgezet wordt naar een zachte bestemming, met ook de nodige planschade daaraan verbonden. Minister, welke rol ziet u daar in de toekomst weggelegd voor Vlaanderen?

De voorzitter: Minister Peeters heeft het woord.

Minister Lydia Peeters: Collega's, dank u wel voor de bijkomende vragen.

Ik herhaal nog even: wat betreft de acht stuwcomplexen op de Dender, hebben we voor zeven ervan beslist beleid dat die stuwcomplexen worden vervangen. Dat is beslist beleid. Dat zit ook mee opgenomen in de T.OP Dender.

Vooraleer we een stuwcomplex kunnen vervangen, vernieuwen, renoveren, hebben we een omgevingsvergunning nodig. Ik denk dat de heer Meremans het terecht stelde, we moeten vooral kijken wat hier primeert: het algemeen belang, de waterzekerheid, de waterveiligheid of het individueel belang van een aantal actiecomités die telkens opnieuw stokken in de wielen steken en verhinderen dat er een vergunning kan worden afgeleverd of telkens opnieuw naar de Raad voor Vergunningsbetwistingen gaan, zodanig dat er helemaal geen vergunning is. Dat zijn de feiten vandaag.

De eerste vergunning was van 2015. Die is in 2017 aanhangig gemaakt voor de Raad voor Vergunningsbetwistingen, en die werd vernietigd. We hebben een nieuwe vergunningsaanvraag ingediend. Die werd in 2023 verkregen, na eerst een strategisch milieueffectrapport (MER) over de cumulatieve effecten van de zeven stuwcomplexen. De vergunning werd verkregen. Wat blijkt? Het actiecomité gaat opnieuw naar de Raad voor Vergunningsbetwistingen, en die procedure is hangende.

Dat maakt dat op dit ogenblik De Vlaamse Waterweg geen vergunning heeft om de werken uit te voeren. Die stilstand is een volledige verantwoordelijkheid van een actiecomité. En waarom? Omdat dat actiecomité maar één ding wil: vooral alleen maar dat de rivier overal volop kan meanderen. Nu, je kunt honderd jaar geschiedenis niet met één pennentrek wegvegen.

Wat is daar altijd ons standpunt geweest? Zacht waar het kan, hard wat het moet. Ja, daar waar veel bewoning is, moet je mensen beschermen, moet je dijken bouwen. En daar waar er ruimte is, moet je die rivier laten meanderen.

Ik ben zelf een Maasbewoner. Ik denk dat het voorbeeld van het actieplan rond de Maas het beste voorbeeld is van hoe het kan. Ja, daar zijn woningen gekocht. Ja, daar zijn woningen verdwenen. En ja, de rivier heeft daar een heel breed bed en kan dan vrij meanderen, en dat zorgt voor veiligheid. Maar op sommige plaatsen zijn er ook dijken, en die dijken moeten te gepasten tijde versterkt en verhoogd worden. Het is dus een en-en-en-verhaal. Dat staat ook heel expliciet in het plan van ons expertenpanel Weerbaar Waterland: zorgen voor dijken en voor verstevigingen en elders ook zorgen dat er meer ruimte is voor de rivier, zodat de rivier kan meanderen.

Ik heb daarstraks gezegd welke middelen wij op dit ogenblik investeren: 550 miljoen euro plus 180 miljoen euro regulier onderhoud. Ja, ik ben ook een pleitbezorger voor een waterzekerheidsfonds over de legislatuur heen. Ook dat is een van de punten in het actieplan Weerbaar Waterland, door de experts mee op tafel gelegd. Laat ons daar dus werk van maken, dat we zo snel mogelijk werken kunnen uitvoeren. Maar ik blijf herhalen: werken kunnen we maar uitvoeren – en die werken zijn in het algemeen belang – als we ook effectief een vergunning hebben.

Tot slot: ik heb uiteraard nog alle vertrouwen in onze administratie. Ik denk dat heel veel dingen gisteren heel ongenueanceerd zijn gebracht in de 'Pano'-reportage, maar het koste wat het kost, De Vlaamse Waterweg doet al het mogelijke om een goed waterbeheer te doen op de bevaarbare waterlopen. Er worden heel veel investeringen gedaan. Er zijn recent ook op de Dender nog werken uitgevoerd. Het is u misschien ontgaan, maar alleszins zijn er nog werken uitgevoerd.

Ik heb er alle vertrouwen in dat, zodra we definitief de vergunning bekomen ... Ik hoop dat daar de verantwoordelijkheidszin bij het actiecomité duidelijk daagt. Wat hebben we gedaan? We hebben hen uitgenodigd. We hebben op dit ogenblik een intendant aangeduid om samen met dat actiecomité te kijken wat nu de noodzakelijke werken zijn. Laat ons zo snel mogelijk komen tot een vergunning, zodat die werken kunnen worden uitgevoerd en we kunnen zorgen voor de veiligheid van de mensen.

De voorzitter: Minister Diependaele heeft het woord.

Minister Matthias Diependaele: Ik wil heel kort drie zaken zeggen. Eerst en vooral wil ik aansluiten bij de collega's van de meerderheid die daarnet inderdaad bevestigd hebben dat die sluizen en stuwen een deel van de oplossing zijn, maar dat die comités achternalopen niet gaat.

Voor alle duidelijkheid, er is niets verkeerd met een particuliere belangenverdediging, er is niets verkeerd met een vzw die zich daarvoor inzet, maar wat gehervardeerd moet worden, is het feit dat de politiek hier en in het algemeen dat algemeen belang moet dienen. En die beide kun je niet doen door een particulier comité achterna te lopen dat een bepaald belang dient en verdedigt. Daar is niks op tegen, maar het algemeen belang, daar moeten wij voor zorgen, dat is onze verantwoordelijkheid. Als je naar de laatste jaren kijkt, dan gaat dat verloren. Dan zijn we die ruggengraat in de politiek kwijt, om alleen maar iedereen te willen achternalopen, in de plaats van voorop te zetten wat er nu effectief nodig is om die problemen aan te pakken.

Ten tweede, het is een deel van de oplossing, maar niet alleen. Er gebeuren ook nog andere zaken die ik doorgestuurd gekregen heb. Er is erosiebeleid, er worden maatregelen genomen om open ruimte te vrijwaren, er worden signaalgebieden geschrapt, er worden natuurvriendelijke oevers aangelegd, en ga zo maar verder.

Er is dus al beleid bezig dat ruimer is dan alleen maar de vernieuwing van die stuwen en die sluizen.

En dan, mevrouw Rombouts – dat is natuurlijk wel een beetje een deel mijn bevoegdheid ook –, wij voorzien wel degelijk in een cofinanciering vanuit Vlaanderen voor die herbestemmingen, vanuit het bouwshiftfonds. Daar is dus al een zekere bijdrage die wij leveren. *(Applaus bij de N-VA)*

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Collega's, dat het een en-en-verhaal is, is duidelijk. Er moet effectief gewerkt worden aan de vernieuwing van de sluizen, maar er moet tegelijkertijd gewerkt worden aan ruimte voor water. Het probleem is hier daarnet heel duidelijk geïllustreerd: er zijn mensen die geloven dat de oplossing alleen bij die sluizen zit. Dat is niet het geval. Het is en-en.

En dat is waar we naartoe moeten gaan. Vandaar is ons pleidooi, al jaren lang, om voor elke rivier in Vlaanderen een degelijk plan te maken, dat zowel harde als zachte maatregelen combineert. Maar er moet niet alleen een plan zijn, want zo hebben we er al veel die in de schuif belanden. De plannen moeten ook uitgevoerd worden, met de nodige budgetten, zodat onze sluiswachters niet in onveilige situaties moeten komen zoals nu. Want dat is alleen maar het gevolg van achterstallig beheer, onderfinanciering en verwaarlozing van onze waterinfrastructuur. En daar moeten we van af. *(Applaus bij Groen)*

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (Vooruit): Het gebeurt niet vaak dat ik het met minister Diependaele eens ben, maar ik ga het nu toch doen. Ik sluit mij helemaal aan bij uw oproep om in het bestuur oog te hebben voor het algemeen belang. Van dat algemeen belang maken, als het over de Dender gaat, zowel de sluizen, de meandering als de overstromingsgebieden – die trouwens in de Blue Deal zitten – deel uit.

Maar als u aan burgers wilt uitleggen en tonen dat u het algemeen belang nastreeft, dan zal dat toch iets beter moeten gebeuren dan hoe die drie of vier lokale bestuurders die ik gisteren in die reportage heb gezien, dat deden. Want als er nu een ding flagrant duidelijk was, was dat geen enkele van die vier mensen – één parlamentslid, drie lokale bestuurders – ook maar 'een jota bezig was' met algemeen belang. Die waren stuk voor stuk bezig, als het al niet was met hun eigen portemonnee, dan minstens met een aantal dossiers die alleen maar voor hun gemeente interessant waren. En de gemeentes stroomopwaarts of stroomafwaarts: 'on s'en fout' dat die onder water staan.

Als u, minister, het algemeen belang, het vertrouwen van de burger in een goed bestuur wilt ondergraven, moet u het vooral op die manier doen. En het soort vergunningen dat daar werd afgeleverd, het zou er nog aan mankeren dat men daar niet tegen in beroep gaat. Die hadden gewoon nooit afgeleverd mogen zijn. Dan had er ook niemand in beroep hoeven te gaan. En dan zou het al een heel stuk beter lopen in Vlaanderen qua bestuur en qua juridische procedures. *(Applaus bij Vooruit)*

De voorzitter: De heer Meremans heeft het woord.

Marius Meremans (N-VA): Collega's, ik vind het jammer dat nu blijkbaar elke lokaal bestuurder op hetzelfde hoopje wordt gegooid: sjoemelaars, mensen die denken aan eigenbelang. Mijnheer Tobback, u kent blijkbaar toch weinig schepe-nen, weinig raadsleden in de Dendervallei die daar wel degelijk mee bezig zijn. Dat is het eerste.

Ten tweede wil ik zeggen dat er een plan is. Deze week nog is op elk college – of toch de voorbije weken of de komende weken – een strategische nota beland over T.OP Dender, waarbij je nog bemerkingen kon geven. Men is daar dus mee bezig, maar dat is voor de middellange en de lange termijn. Dat is een hele transformatie die je moet doen in die Dendervallei, waarbij ook moeilijke beslissingen genomen zullen moeten worden. Daar ben ik mij ook terdege van bewust. Maar ik blijf erbij, minister, dat u werk moet maken van die stuwen en sluizen, en die omgevingsvergunningen.

Ik besef ook dat ze nu opnieuw – want er is vroeger al gesproken met het actiecomité – naar de raad stappen. Dat is hun recht, maar ik noem dat inciviek gedrag, het spijt me. Ik noem dat gewoon inciviek gedrag, zoiets. En ik vind eigenlijk dat dat niet meer kan. Ze moeten toch gaan nadenken hoe ze daar in de toekomst mee zullen omgaan, willen ze in Vlaanderen nog twee stenen op elkaar krijgen. Dat zal dan voor het volgende parlement zijn.

Ten laatste wil ik zeggen dat de Dender inderdaad veel potentieel heeft. Kom er alstublieft fietsen, kom er wandelen. Het blijft een prachtige streek en ik wil voor die streek nog steeds mijn nek uitsteken. (*Applaus bij de N-VA*)

De voorzitter: De heer Coenegrachts heeft het woord.

Steven Coenegrachts (Open Vld): Voorzitter, de Dender is schoon, maar niet zo schoon als Limburg. Dat kan ook niet. Zoals zo vaak, collega's, wijst Limburg ook in dit dossier de weg. Wij hebben die en-en-enaanpak gedaan. Wij hebben én de meandering, én het omzetten van bestemmingen, het weghalen van bewoning, én het versterken van sluizen en dijken gedaan.

Dus, collega's, als jullie hier pleiten voor een en-en-enbenadering, maar zeggen dat de 'en' van de dijken niet hoeft en dat alleen de andere 'en'en er moeten komen, dan is dat quatsch en flauwekul. Een en-en-enaanpak betekent: elk aspect. Pak die dijken in de Dender eerst aan en begin daarna aan de rest.

Met het Limburgse model hebben wij ook aangetoond dat wij eerlijk omgaan met de eigendommen van die mensen. We hebben hun niet alles afgepakt en dan gezegd dat ze 80 procent terugkrijgen van wat ze er ooit voor hebben betaald. We hebben een draagvlak gebouwd door eerlijk om te gaan met de eigen-dommen van de mensen. Zo zijn wij tot uw voorbeeld verheven.

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Stefaan Sintobin aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de aangekondigde nieuwe landbouwprotesten en de vraag naar overleg met de Vlaamse Regering

ACTUELE VRAAG van Els Ampe aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, en aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het nieuwe boerenprotest tegen het Stikstofdecreet

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Minister, normaal gezien zullen we morgen opnieuw worden geconfronteerd met boerenprotesten aan onze havens in Antwerpen, Zeebrugge en Gent. De acties worden vooral georganiseerd door twee kleine organisaties, namelijk de Verenigde Jonge Landbouwers en Farmers Defence Force (FDF) van Bart Dickens. Het Algemeen Boerensyndicaat (ABS) steunt de acties en heeft er begrip voor, al zal het niet zelf oproepen om deel te nemen. Ik

heb de indruk dat Boerenbond zich de laatste weken en maanden op bevel van cd&v wat koest houdt.

Mevrouw De Ridder is er niet, maar de vraag is niet of we die betogers nu uiteen moeten ranselen met de wapenstok of de boeren moeten bedreigen met juridische acties of financieel straffen. De vraag is: waarom zijn er morgen opnieuw acties aangekondigd? Het antwoord is eigenlijk vrij simpel: het gaat over het Vlaamse beleid en het beleid ter zake, bijvoorbeeld het stikstofakkoord, enthousiast mee goedgekeurd door cd&v.

Enkele maanden geleden was er een overleg tussen de Vlaamse Regering enerzijds en Boerenbond en het ABS anderzijds. De andere, kleinere verenigingen waren daar niet op uitgenodigd. De Vlaamse Regering weigert dus eigenlijk naar iedereen te luisteren. Ook opmerkelijk is dat een van de deelnemers aan dit overleg, namelijk het ABS, zegt dat er van alle afspraken en akkoorden die op dit overleg werden gemaakt nog niets te merken is op het terrein. Het zijn allemaal vage beloftes, net zoals ik destijds heb gezegd, en het doorschuiven van problemen naar een volgende legislatuur. Ik denk dat het beter zou zijn dat de Vlaamse Regering opnieuw een overleg organiseert met de landbouworganisaties, maar dan niet alleen met Boerenbond en het Algemeen Boerensyndicaat, maar met alle verenigingen die zich hebben georganiseerd.

Minister, bent u als minister van Landbouw bereid om achter het initiatief te staan om met de voltallige Vlaamse Regering een nieuw overleg te organiseren, of om het mee te organiseren? (*Applaus bij het Vlaams Belang*)

De voorzitter: Mevrouw Ampe heeft het woord.

Els Ampe (Onafhankelijke): Waar is minister Demir nu weer? Elke keer als er vragen worden gesteld over landbouw, is ze niet te bespeuren. Dus mag u, minister Brouns, de kastanjes uit het vuur halen.

De voorzitter: Excuus, collega Ampe, die vragen zijn gericht aan de minister van Landbouw, Jo Brouns, en niet aan minister Demir. U hebt ze zelf ingediend aan minister Jo Brouns. (*Applaus*)

Els Ampe (Onafhankelijke): Ik wil even benadrukken dat het Stikstofdecreet door mevrouw Demir is ingediend, en dat ze ten minste hier zou kunnen zijn om te luisteren naar dit debat.

Maar ik ga verder. Ik stel u de vraag, minister Brouns. U mag hier opnieuw de kastanjes uit het vuur halen. Wekenlang zijn de landbouwers op straat gekomen omdat er niet naar hen wordt geluisterd. Ze vragen al wekenlang om het Stikstofdecreet van tafel te vegen, maar week na week worden ze met een kluitje in het riet gestuurd.

Er zijn ook verenigingen die niet gehoord worden, waar niet mee gesproken wordt. Mijn vraag is eigenlijk om zowel het ABS als de nieuwe verenigingen van jonge landbouwers te horen, en ook de Farmers Defence Force. 'What's in a name?' Blijkbaar hebben de boeren vandaag al een 'defence force' nodig opdat jullie naar hen zouden luisteren. Er zijn naar schatting 12.000 boeren die niet weten of zij zullen kunnen verder boeren na 2025, en hier wordt er allemaal een beetje lacherig over gedaan. Wel, ik vind dat hallucinant.

Mijn vraag is met wie u overleg heeft gepleegd: met al die verenigingen of met enkele onder hen – misschien enkel met Boerenbond? Welke beloftes zijn ge-maakt en welke beloftes zijn nagekomen?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Dank u wel, collega's. Uiteraard zijn die zorgen van onze landbouwers en hun landbouworganisaties mij bekend. Ik heb begrip getoond vanaf dag 1. Ik zal dat blijven doen.

Ik heb met iedereen gesproken, met alle landbouworganisaties, met de erkende en met de nieuwe initiatieven. Met allemaal, met al degene die u opgesomd hebt, sta ik in contact.

Als je luistert – ik denk dat dat ondertussen bekend is –, dan merk je dat die zorgen niet alleen in Vlaanderen leven. We zien in heel Europa vandaag dat landbouwers op straat komen. Je kunt de zorgen meestal herleiden tot drie zaken: rechtszekerheid – in Vlaanderen ging dat over stikstof –, de maatschappelijke en financiële waardering – hoe spreken wij over die landbouwers, hoe kijkt de samenleving daarnaar, hoe worden ze afgebeeld in de media, krijgen ze een eerlijke prijs voor hun producten – en ten derde het veelvoud en de karrevracht aan regels, waardoor die kar door haar as dreigt te zakken.

We hebben afgelopen maand met de Vlaamse Regering en de erkende landbouworganisaties afspraken gemaakt, en ja, na de woorden de daden. Overheidsmanager van het jaar, Mark Andries, is aangeduid om de verschillende processen die op de rails zijn gezet en de verschillende werkgroepen, te coördineren. Heel concreet zijn er de zorgen rond stikstof en de rechtszekerheid.

Er is deze week een overleg met de Europese Commissie over de onhaalbaarheid van sommige doelen. Wij nemen de verantwoordelijkheid om die stikstofuitstoot in Vlaanderen te reduceren en te halveren. Wij ontslaan ons niet van de taak en de opdracht om daar een verantwoordelijkheid op te nemen, maar tegelijk zeggen we tegen Europa dat sommige van die doelen niet haalbaar zijn. Dat is concreet iets wat deze week met de Europese Commissie ter tafel zal worden gelegd. Het wordt ook ondersteund door Nederland.

In de werkgroep die gestart wordt onder leiding van Jan Verheeke van de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen (Minaraad) en Joris Relaes van het Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek (ILVO) gaat het over de cocreatie tussen de landbouworganisaties en de Vlaamse overheid om de omslag van een depositiebeleid naar een emissiebeleid voor te bereiden. Dat is cruciaal voor de toekomst van al wie onderneemt in het dichtbevolkte Vlaanderen.

Een andere concrete maatregel is het mestactieplan (MAP). Dat is ook een belangrijke zorg die leeft en waarbij er een veelheid aan regels bestaan die, als het gaat over de boetes, buitenproportioneel waren. Ook daar zijn er concrete aanpassingen die naar het parlement zullen komen. Er is de afspraak dat er geen bijkomende nultbemesting zal zijn in het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN).

Dat zijn allemaal heel concrete afspraken die een uitvoering zullen krijgen. Derogatie zal worden aangevraagd. Toegang tot water is ook een heel belangrijk element.

Jullie geloven met mij in innovatie om die stikstof te reduceren. Vorige week, of twee weken geleden, is door de Vlaamse Regering een uitbreiding en versterking van het Wetenschappelijk Comité Luchtemissies Veeteelt (WeComV) goedgekeurd, om sneller meer technieken te kunnen erkennen.

Ook op het federale niveau is al actie ondernomen. Concreet zijn er werkgroepen geïnstalleerd om de markttransparantie te kunnen verbeteren, zodat de landbouwer sterker staat in zijn positie als onderhandelaar over zijn prijs. En ook op Europees niveau zal er gewerkt worden aan maatregelen binnen het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB), want het landbouwbeleid speelt zich af op Vlaams, federaal en Europees niveau. Ze zullen een beperking opleggen, die in

Vlaanderen concreet vertaald zal worden als het niet-productief areaal, om te komen tot meer ruimte voor de landbouwer. Cruciaal is daar vooral ook het gelijk speelveld, het handelsakkoord, de erkenning van de landbouw als strategische sector, de spiegelclausule ... Dat zijn allemaal concrete afspraken die ervoor zorgen dat de landbouwsector in Vlaanderen de plaats krijgt die hij verdient, als producent van duurzaam, efficiënt en kwaliteitsvol geproduceerd voedsel.

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Minister, ik begrijp dat er voor sommige zaken wat tijd nodig is, maar toch blijkt – onder andere uit een persbericht van het Algemeen Boerensyndicaat (ABS) – dat er getalmd is, en dat er van alles wat u hier net verteld hebt, eigenlijk weinig of niets te merken is op het terrein.

Wat de stikstofaanpak betreft: u moet mij natuurlijk niet geloven, ik zeg dat hier al jaren, maar misschien moet u ook eens spreken met professor Benedikt Sas. Hij is trouwens de nieuwe woordvoerder van de jonge veehouders. Sommigen verwijten hem complottheorieën, maar hij is wel professor aan de UGent, collega Dochy.

Misschien, mijnheer Dochy, minister, moet u eens het artikel lezen, niet in Het Laatste Nieuws, niet in een sensatiekrant, maar in Trends/Knack, en ook eens de heruitzending bekijken op Kanaal Z. Er was recent een Stikstof Congres van de Koninklijke Vlaamse Academie van België voor Wetenschappen en Kunsten (KVAB), en daar waren topacademici aanwezig. Ik ga citeren wat er in het artikel staat: “Wetenschappers pleiten voor een veel redelijker, pragmatischer, langzamer en minder bureaucratische aanpak van het stikstofprobleem. Er wordt” – en dat zeg ik hier al jaren – “onterecht uitgegaan van theoretische modellen, en niet vanuit concrete metingen op het terrein.” En daarbij zeggen ze ook dat boeren die stoppen voor 2030, vrijstelling zouden moeten krijgen. “Dit lost zich vanzelf ...”. Dat zeg ik niet, dat zeggen topacademici; dus ik denk dat u met het Stikstofdecreet van in het begin verkeerd gestart bent. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: Mevrouw Ampe heeft het woord.

Els Ampe (Onafhankelijke): Minister Brouns, u geeft mooie woorden, maar u bent nogal tandeloos in deze regering. Er zijn twee zaken die u hier hebt opgesomd die toch nieuwe vragen oproepen.

Ten eerste zegt u dat u iedereen gehoord hebt, zowel ABS als de nieuwe vereniging van jonge landbouwers, Farmers Defence Force, en toch verklaren zij dat ze niet gehoord zijn. Misschien zijn ze dan wel door u gehoord, maar niet door minister Demir, die het Stikstofdecreet zelf heeft neergelegd. Dat is toch wel ergens onduidelijk.

Ten tweede zegt u dat er een verschil zal worden gemaakt tussen depositie en emissie, maar wanneer zal dat dan gemaakt worden? Wanneer zal die verandering er zijn? Tot nu toe is er eigenlijk niets veranderd voor de landbouwers. Wat is de deadline, wat is de datum?

De voorzitter: Mevrouw Joosen heeft het woord.

Sofie Joosen (N-VA): Ik wil graag pleiten voor sereniteit. Laat ons het overleg alle kansen bieden. De verdere uitrol van het landbouwakkoord loopt volop, en dat hebben we ook gehoord. Dat landbouwakkoord capteert ook heel wat van de bezorgdheden van onze landbouwers. Daarnaast vergeet het natuurlijk ook niet de natuur en het milieubeleid, dat we niet mogen negeren. Natuurlijk lost zo’n akkoord niet alles ineens op. Dat kan ook niet. Het zal nog heel wat tijd vergen om ons landbouwmodel toekomstbestendig te maken. Het zal nog heel wat tijd vergen om

voor onze landbouwers een correcte verloning te bereiken voor de producten die zij met veel liefde produceren.

Ik wil ook oproepen om geen andere economische sectoren te gaan treffen met bijkomende acties. Dat brengt onze landbouw geen stap vooruit, integendeel. Onze Vlaamse familiale landbouw is ook afhankelijk van andere economische sectoren, en is momenteel ook afhankelijk van export. Dat is een realiteit.

Minister, ik zou willen blijven pleiten voor dat overlegmodel. *(Applaus bij de N-VA)*

De voorzitter: De heer Dochy heeft het woord.

Bart Dochy (cd&v): Ik heb alle begrip voor de acties die vanaf morgen weer worden opgestart door de landbouwsector. Ik zal u zeggen waarom.

De goede wil van de Vlaamse Regering aan de onderhandelingstafel vertaalt zich vandaag niet in het veld. Ik begrijp dat er nog heel wat dingen op stapel staan, dat zaken nog moeten worden uitgerold en worden afgesproken. Er zijn competente mensen aangesteld om dat te begeleiden. Dat is oké, maar er zijn ook signalen die de Vlaamse overheid, diensten en administraties zouden kunnen geven die direct merkbaar zijn, en die ontbreken.

Ten eerste is dat de advisering door het Agentschap Natuur en Bos (ANB). Daar blijf ik vragen bij stellen. Ten tweede is dat het hele verhaal rond het Mestdecreet, dat heel urgent is. De controles, de manier van aanpakken, de omgang van de administraties met de landbouw, die is niet oké, die is niet verbeterd. De Vlaamse overheid zou een signaal kunnen geven naar die administraties. *(Applaus bij cd&v)*

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, ik las na het landbouwakkoord dat u pleit voor een nieuw ruimtepact. Er staan in dat akkoord afspraken, er zijn afspraken gemaakt. Er zou een overleg komen met alle actoren, niet alleen met de landbouworganisaties maar ook met milieuverenigingen. Zijn daar al plannen rond gemaakt? Wanneer gaat dat overleg door? Wie zit daarbij aan de tafel? Het is zeer belangrijk dat alle actoren meegenomen worden als men spreekt over de ruimte in Vlaanderen. *(Applaus bij Groen)*

De voorzitter: De heer Van Hulle heeft het woord.

Bart Van Hulle (Open Vld): Minister, ik ben wel de mening toegedaan dat heel wat veetelers op dit moment de impact van het Stikstofakkoord nog niet goed beseffen. Ik heb de indruk dat het hen ook vanuit het parlement, de administratie en de regering niet altijd gemakkelijk gemaakt wordt. Ik haal twee voorbeelden aan.

Ze moeten zelf hun PAS-referentie 2030 berekenen, met kans op fouten. Er wordt hun gemeld dat er een tool gemaakt is, maar die is er nog niet. Dat is niet uw bevoegdheid maar die van minister Demir, maar misschien weet u er meer over. Twee, een aantal aspecten van het Stikstofdecreet zijn gedelegeerd aan de regering die dit in uitvoeringsbesluiten kenbaar moet maken, maar die uitvoeringsbesluiten laten sinds 25 januari op zich wachten. Wat is daar de stand van zaken?

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Voorzitter, minister, collega's, bedankt voor de stand van zaken die u gegeven hebt, maar natuurlijk probeert de Vlaamse Regering het protest zoveel mogelijk te sussen. Dat is u duidelijk niet gelukt. Ik heb in mijn vorige tussenkomst gezegd dat er heel snel gereageerd is op de protesten en dat

u de gesprekken snel hebt aangevat. Die hebben intussen al geleid tot verder overleg.

Ik wil toch ook benadrukken wat collega Schauvliege zegt. Er is beloofd, ook in de commissie Landbouw naar aanleiding van vragen, dat er overleg zou komen, niet alleen met de landbouwsector maar ook met milieuverenigingen. Ik wil er namens Vooruit sterk op aandringen dat dat ook gebeurt.

Wat de acties betreft: ik heb hier al bij andere gelegenheden gezegd dat acties moeten kunnen, maar ze moeten natuurlijk wel binnen een bepaald kader verlopen. Ik denk dat de landbouw wat dat betreft zeker niet te klagen heeft. Als ik zie hoe snel is ingespeeld op hun vragen, kunnen we andere sectoren noemen waar dat veel minder snel gaat. Laten we de dingen in hun context bekijken.

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Collega's, laat me nogmaals herhalen dat we over de zorgen die hier geuit zijn rond stikstof en het theoretische model, deze week starten met het overleg met de Europese Commissie om de haalbaarheid van sommige doelen die zo weinig stikstof verdragen, te bespreken. We willen onszelf daarmee niet ontslaan van de verantwoordelijkheid om de reductie te doen die nodig is.

Met Joris Relaes en Jan Vereecken start de werkgroep die de omslag van de deposities naar het emissiebeleid zal maken. Dat is de enige uitweg voor ondernemend Vlaanderen, voor al die bedrijven die uitstoten.

Collega Joosen, het overlegmodel zit in mijn DNA. Ik zal altijd kiezen voor overleg, maak u daarover geen zorgen.

Collega Dochy, dat zijn zaken die wij op het terrein ook voelen. Bij een akkoord of een decreet is het zeker belangrijk dat de administratie ook volgt.

We hebben vorige week in de schoot van de regering nog een aantal zaken besproken, waarbij we vaststelden dat het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) nog altijd in de logica zit van vóór het decreet. Dus het is heel belangrijk dat men die regels ook heel concreet toepast. Als het gaat over MAP 7, dat de volgende generatie zal zijn na MAP 6, is het heel duidelijk dat daar de afspraak is gemaakt dat er geen nultbemesting zal zijn in VEN en daarvoor de MER-richtlijn en de kennisgevingsnota ook zal worden aangepast. Afspraak is afspraak.

Collega Schauvliege, alle actoren, Natuurpunt, Bond beter Leefmilieu, het Vlaams netwerk van ondernemingen (Voka), Boerenbond, het ABS, Groene Kring, lokale besturen, Embuild, iedereen die betrokken is bij de open ruimte, maar voor mij in het bijzonder alle natuurverenigingen en de landbouwers als behoeders van die open ruimte, worden uitgenodigd op 19 maart. Dat is de eerste vergadering die daarrond zal plaatsvinden. Wat de PAS-referentie betreft, is er gisteren een mail verstuurd naar alle lokale besturen met de duiding waar u naar verwijst. Er zal nog een besluit moeten komen om een aantal uitzonderingen verder uit te werken op het niveau van de regering. Wanneer een stal heeft leeggestaan, moet je daar rekening mee houden bij die berekening. Dat zijn heel concrete zaken die deel zijn van de verdere uitvoering.

Collega's, we hebben dus zeker niet stilgezeten. Ik vind het heel belangrijk dat we een vertrouwensvol en een zeer bekwaam figuur in de persoon van Mark Andries hebben kunnen aanstellen, die dus al volgende week zijn eerste verslag zal uitbrengen van de werkzaamheden in de verschillende werkgroepen die gestart zijn. We zullen ook, zeker ik als minister van Landbouw, met alle landbouwers en organisaties in Vlaanderen, zoals ik de voorbije jaren al heb gedaan van Kinrooi tot Koksijde, blijven spreken.

We hebben al een aantal beslissingen genomen. Het Wetenschappelijk Comité Veeteelt is uitgebreid, we zijn vertrokken naar de Europese Commissie, de werkgroep rond die veelheid aan administratieve lasten is gestart en daar zijn al concrete afspraken gemaakt, dus het proces is lopende. Het is ook absoluut nodig dat we veel meer vertrouwen gaan geven aan die landbouwsector en aan onze landbouwers, als een strategische sector in Vlaanderen en in Europa. *(Applaus bij cd&v)*

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Minister, het blijft een feit dat er morgen opnieuw protesten zijn en dat die protesten, als ik het goed begrijp, steeds heviger zullen worden in de toekomst zolang er geen verder overleg is met de Vlaamse Regering en een aantal gemaakte beloftes niet worden ingelost.

Het is inderdaad een feit dat, zoals collega's zeggen, er op het terrein niks van te merken is. Het zijn allemaal aankondigingen. Ten aanzien van Mevrouw Joosen en de heer Vandenhove: ik heb enigszins wel begrip voor de acties. Als mensen hun inkomen, hun toekomst, hun familie, de toekomst van hun familie en van hun gezin in het gevaar komt en er niet geluisterd wordt naar hen, dan kunnen ze niet anders dan overgaan tot acties. Mocht ik landbouwer zijn, dan zou ik net hetzelfde doen. Wij van de Vlaams Belangfractie zullen de boeren blijven steunen, ook al worden ze door iedereen in de steek gelaten. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: Mevrouw Ampe heeft het woord.

Collega Sintobin, nu moet u uit de weg.

Uw tijd is op.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Ik wil er nog bij zeggen dat ik in de periode van Open Vld mevrouw Ampe nooit heb gehoord over landbouw.

Els Ampe (Onafhankelijke): Ja, dat klopt. In de periode van Open Vld was het zo dat er in de fracties specialisten waren die tussenkwamen op een thema. Dat is in alle fracties zo. *(Opmerkingen bij het Vlaams Belang)*

Nu ik alleen in het parlement zit, kan ik op alle zaken tussenkomen.

De voorzitter: Collega Ampe, laat u niet afleiden. Uw tijd is aan het lopen.

Els Ampe (Onafhankelijke): Ik heb eigenlijk geen antwoord gehad op mijn vraag, namelijk de deadline voor depositie en emissie, de aanpassing van het Stikstofdecreet. Wat zegt u? 2030. Als ze daarop moeten wachten, dan zijn ze ondertussen al gestopt.

Mijn conclusie is: laat de boeren hun land. Er zijn te weinig mensen op de administratie die iets van landbouw kennen. Laat het toch alstublieft aan de boeren over.

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Collega's, ik schors de vergadering tot 18.35 uur.

– De vergadering wordt geschorst om 18.21 uur.

– De vergadering wordt hervat om 18.41 uur.

ONTWERP VAN DECREET over het stimuleren van een veilig sportklimaat – 1975 (2023-2024) – Nrs. 1 en 2**Algemene bespreking**

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het ontwerp van decreet over het stimuleren van een veilig sportklimaat.

De algemene bespreking is geopend.

Vraagt er iemand het woord? *(Neen)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2023-24, nr. 1975/1)

– *Artikel 1 tot en met 61 worden zonder opmerkingen aangenomen.*

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet houden.

ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met het samenwerkingsakkoord van 22 december 2023 tussen de Federale Staat, de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap, de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, het Waalse Gewest en de Franse Gemeenschapscommissie strekkende tot wijziging van het samenwerkingsakkoord van 12 maart 2021 tussen de Federale Staat, de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap, de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, het Waalse Gewest en de Franse Gemeenschapscommissie betreffende de verwerking van gegevens met betrekking tot vaccinaties tegen COVID-19 – 1976 (2023-2024) – Nrs. 1 en 2**Algemene bespreking**

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het ontwerp van decreet houdende instemming met het samenwerkingsakkoord van 22 december 2023 tussen de Federale Staat, de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap, de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, het Waalse Gewest en de Franse Gemeenschapscommissie strekkende tot wijziging van het samenwerkingsakkoord van 12 maart 2021 tussen de Federale Staat, de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap, de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, het Waalse Gewest en de Franse Gemeenschapscommissie betreffende de verwerking van gegevens met betrekking tot vaccinaties tegen COVID-19.

De algemene bespreking is geopend.

Vraagt er iemand het woord? *(Neen)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2023-24, nr. 1976/1)

– *Artikel 1 en 2 worden zonder opmerkingen aangenomen.*

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet houden.

ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met het samenwerkingsakkoord van 22 december 2023 tussen de Federale Staat, de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap, de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, het Waalse Gewest en de Franse Gemeenschapscommissie betreffende de verwerking van gegevens met betrekking tot CoBRHA+

– 1977 (2023-2024) – Nrs. 1 en 2

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het ontwerp van decreet houdende instemming met het samenwerkingsakkoord van 22 december 2023 tussen de Federale Staat, de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap, de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, het Waalse Gewest en de Franse Gemeenschapscommissie betreffende de verwerking van gegevens met betrekking tot CoBRHA+.

De algemene bespreking is geopend.

Vraagt er iemand het woord? (*Neen*)

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2023-24, nr. 1977/1)

– *Artikel 1 en 2 worden zonder opmerkingen aangenomen.*

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet houden.

ONTWERP VAN DECREET tot wijziging van de Vlaamse Codex Fiscaliteit van 13 december 2013, wat betreft aanpassingen aan het nieuw Burgerlijk Wetboek

– 1980 (2023-2024) – Nrs. 1 en 2

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het ontwerp van decreet tot wijziging van de Vlaamse Codex Fiscaliteit van 13 december 2013, wat betreft aanpassingen aan het nieuw Burgerlijk Wetboek.

De algemene bespreking is geopend.

Vraagt er iemand het woord? (*Neen*)

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2023-24, nr. 1980/1)

– Artikel 1 tot en met 22 worden zonder opmerkingen aangenomen.

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet houden.

**VOORSTEL VAN DECREET van Marino Keulen, Paul Van Miert, Sofie Mertens, Rita Moors, Martine Fournier en Bert Maertens over het professionele rijonderricht
– 1739 (2022-2023) – Nrs. 1 tot en met 6**

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het voorstel van decreet van Marino Keulen, Paul Van Miert, Sofie Mertens, Rita Moors, Martine Fournier en Bert Maertens over het professionele rijonderricht.

De algemene bespreking is geopend.

De heer Keulen heeft het woord.

Marino Keulen (Open Vld): Voorzitter, goede collega's, dit is een voorstel van decreet waarover we inhoudelijk ook in de commissie goed gediscussieerd hebben, denk ik. We brengen de sector van het professioneel rijonderricht nu eindelijk binnen in de 21^e eeuw, met onder andere digitale tools als het gaat over controle als sluitend instrument tegen fraude. Denk aan een vroegere 'Pano'-reportage waar we dan toch gevolg aan geven, maar ook op het niveau van het lesgeven. Degenen die mijn leeftijd hebben, kunnen het zich nog herinneren. De sector van het professionele rijonderricht is heel organisch gegroeid. In de jaren 70 en 80 begonnen mensen met een rijnschool en dat kreeg gaandeweg inderdaad vorm.

We hebben inderdaad niet alleen de digitale tool erin gebracht, het rijonderricht 2.0 vormgegeven; we hebben dat ook gedaan in overleg met de sector zelf. Voorzitter, collega's, de sector zelf doet me vaak denken aan een protestantse kerk. Zit je met twee mensen van de sector samen, dan heb je drie meningen. Dat schiet alle kanten uit. Iedereen is het ook wel met u eens dat wat er nu is, eigenlijk niet aangehouden kan worden. Iedereen beseft ook heel goed dat het niet alleen te maken heeft met een stuk modernisering en digitalisering, wat ondertussen in alle sectoren zijn ingang heeft gevonden, maar ook met de 'Pano'-reportage en de fraudegevoeligheid die toch wel bestaat in de sector. Wat dat betreft beseffen zij ook dat er een versnelling hoger geschakeld moet worden.

Het was ook een overleg met wisselende samenstellingen, waarbij de vraag kon worden gesteld of er altijd werd teruggekoppeld en of dat op een correcte manier gebeurde. Het is ook een heel kleine sector. Als je praat over de rijnscholen, praat je eigenlijk over 250 personen. Er zijn een tachtigtal vergunde rijlesgevers in Vlaanderen.

Metten is weten, en om de grootteorde van het een en ander weer te geven, collega's: op jaarbasis worden er in Vlaanderen zeventigduizend nieuwe rijbewijzen uitgereikt, maar de helft daarvan gebeurt nog altijd onder de vorm van de vrije rijbegeleiding. Dat gaat dan over ouders die dat doen met hun kinderen, of goede vrienden die de kinderen onder de arm nemen. Dat kan nog altijd aan 20 euro. Nergens is het goedkoper op dat vlak dan in Vlaanderen. Die vergelijking kun je op het niveau van heel Europa maken. Dat staat ook buiten dit voorstel van decreet; het gaat hier dus duidelijk niet over de vrije rijbegeleiding.

Alhoewel, in de professionele sector steekt die vrije rijbegeleiding wel heel wat partners de ogen uit, want dat is natuurlijk ook wel een belangrijk deel van de

markt dat daardoor verloren gaat. We doen dat, denk ik, nu op de goede manier. We professionaliseren. Een rijbewijs is een beetje een diploma voor het leven. Als je een beetje voorzichtig bent, heb je dat een heel leven lang. Het heeft natuurlijk maatschappelijk ook een groot belang als je de bril opzet van de verkeersveiligheid, de eigen veiligheid in het verkeer, maar ook de veiligheid van andere weggebruikers.

Zoals gezegd, zijn er heel wat praktische dingen die nog vorm moeten krijgen in de uitvoeringsbesluiten. Voorzitter, en collega's, ook op dat vlak garanderen we dat de sector wordt betrokken. Ik heb wel één zaak geleerd: als je iedereen in de sector wilt overtuigen, en alle neuzen in dezelfde richting wilt krijgen, dan krijg je zoveel tegengestelde signalen en adviezen, en dan gebeurt er niks. Het vlak van fraudegevoeligheid en fraude die werd blootgelegd in een vroegere aflevering van 'Pano' aan de ene kant, alsook het hele digitale verhaal dat vandaag overal zijn ingang vindt, blijven dan onaangeroerd. Dat lijkt mij dan ook een heel erg gemiste kans te zijn. Daarom vraag ik toch aan de collega's om dit voorstel van decreet goed te keuren, in het belang van de verkeersveiligheid, in het belang van een professioneel rijonderricht 2.0.

De voorzitter: De heer Van Miert heeft het woord.

Paul Van Miert (N-VA): Collega's, als het gaat over rijopleidingen en rijvaardigheid, denk ik dat we maar twee parameters mogen meenemen in de beoordeling en in het uitbouwen van een regelgeving daaromtrent: eerst en vooral veiligheid en daarnaast kwaliteit.

Een aantal aspecten die ook al door een aantal collega's werden aangehaald: het gelijke speelveld. Het werd heel dringend dat actoren – en dat zijn er niet zo veel, zoals collega Keulen al heeft geduid – met gelijke wapens ten strijde konden trekken. Dat betekent dus een vergunningsplicht voor iedereen, toezicht voor iedereen vanuit het Vlaamse niveau, proeven afleggen om les te kunnen geven, en daarna bijscholing en evaluatie. Ik denk dat dat op zijn plaats is, zeker als het over veiligheid gaat. We hebben vanmorgen in de media kunnen vernemen dat er in 2023 eens een positieve balans was tegenover 2022 als het gaat over de veiligheid op de weg. Het aantal dodelijke slachtoffers is verminderd, maar het zijn er nog altijd veel te veel, natuurlijk. Maar een goed, gelijk speelveld als het gaat over rijvaardigheid en rijopleiding is daarin een must.

Een tweede zaak is niet alleen naar de rijinstructeurs toe, maar ook de leerling-chauffeur. Het is toch wel belangrijk dat hij of zij weet dat de kwaliteitsvereisten van de persoon met wie ze in de wagen stappen, gegarandeerd zijn. Er zit daar dan een kwaliteitsnormering op die gecontroleerd wordt vanuit Vlaanderen. Het is ook belangrijk dat het behalen van een lesgeversdiploma geen zaak is voor het hele leven. Je moet daarin bijgestuurd en bijgeschoold worden. Ik denk dus dat dat naar de ouders en leerling-chauffeurs zelf toch ook weer een garantie is op een beter traject dat men kan afleggen.

De collega haalde daarjuist ook al een derde aspect aan: die inbreuken, onregelmatigheden, fraude zoals die bestond, moeten we beter kunnen aanpakken. De cowboys moeten eruit. Ik denk dat dat allemaal voor zich spreekt.

Collega's, ook onze fractie beseft dat dit voorstel van decreet als kaderdecreet nog niet helemaal 'getuned' is, om het dan in autotermen uit te drukken. We hebben ook heel veel begrip voor de sector. Ik heb ook gezien dat de minister en haar kabinet, net zoals MOW, een klein dozijn overlegmomenten gehad heeft in aanloop naar wat vandaag voorligt.

Natuurlijk is er steun van onze fractie voor dit voorstel van decreet, maar ik wil de minister ook vragen om overleg te blijven houden met die sector als het gaat over

de uitvoeringsbesluiten die nog moeten volgen. Op die manier zal veel van de ongerustheid, die er misschien toch nog aanwezig is, verholpen worden. Vanuit de N-VA-fractie is er dus onze steun voor dit voorstel van decreet. *(Applaus bij de N-VA)*

De voorzitter: De heer Bex heeft het woord.

Stijn Bex (Groen): Collega's, ik heb in de commissie genuanceerd gesproken over dit voorstel van decreet. Ik wil dat vandaag opnieuw doen, maar ik denk dat we het er allemaal over eens zijn dat er dringend nood was aan regelgevend werk. Na alle problemen die we in die sector hebben geconstateerd, zouden we daar een aantal veranderingen in aanbrengen. Vanuit die optiek heb ik mij op constructieve wijze onthouden bij de bespreking in de commissie.

Ik heb het voorstel van decreet echter aan een tweede lezing onderworpen, als u wilt, na de toch nog wel aanhoudende berichten die wij kregen van mensen die niet tevreden zijn met dit voorstel van decreet. Bij wijze van voortschrijdend inzicht zal ik mijn fractie vandaag toch voorstellen om tegen te stemmen.

Waarom, collega's? Omdat het enerzijds absoluut niet duidelijk is hoe dat gelijke speelveld vorm zal krijgen. Er is ook gezegd dat er nog heel veel werk voor de minister is om een en ander uit te werken. Ik denk dat het heel belangrijk is dat we dat signaal geven, dat daar effectief verder aan moet worden gewerkt. Maar ten tweede toch ook door de manier waarop dit voorstel van decreet tot stand is gekomen. Laat mij toch zeggen dat ik het enigszins vreemd vind dat men bij een voorstel van decreet, dat dus is ingediend door de collega's hier in het parlement, verwijst naar de minister die het werk blijkbaar allemaal heeft voorbereid. Is dit dan een voorstel van decreet dat effectief tot stand gekomen is in het parlement? Of is dat iets wat, door de manier waarop men gewerkt heeft, uiteindelijk dan toch als voorstel van decreet ingediend moest worden? Door die manier van werken heeft bijvoorbeeld de Mobiliteitsraad van Vlaanderen niet automatisch een advies kunnen geven. Ze hebben dat snel uit eigen beweging moeten doen. Ik denk dat er een aantal kansen gemist zijn om een breder overleg met de sector te voeren.

Ik zou kunnen voorstellen om alsnog hoorzittingen te organiseren in de commissie, maar ik denk dat de collega's daar niet meer toe bereid zijn. Ik denk echter dat het absoluut nodig is – en daarmee rond ik af – dat de sector bij de totstandkoming van de uitvoeringsbesluiten weer mee aan tafel wordt genomen. Ik vind niet dat we ons dan nog kunnen wegsteken achter het feit dat die sector te vergelijken zou zijn met de protestantse kerk. Ik denk dat we echt moeten zorgen dat die mensen op een gefundeerde manier hun mening kunnen geven en dat die mening ook wordt meegenomen in hoe het beleid tot stand komt. *(Applaus bij Groen)*

De voorzitter: Mevrouw Robeyns heeft het woord.

Els Robeyns (Vooruit): Collega's, zoals ik ook al in de commissie heb gezegd, staat dit voorstel van decreet inhoudelijk toch nog veraf van de uitgangspunten die rond deze hervorming in het regeerakkoord werden vooropgesteld. Dat is niet iets wat wij alleen zeggen, ook de MORA zegt dat in zijn advies. Er blijven met dit voorstel van decreet nog steeds verschillen tussen rijscholen en zelfstandige instructeurs. De verplichte lessen kunnen bijvoorbeeld enkel worden gegeven door rijscholen en niet door zelfstandige instructeurs. Ook attesten kunnen alleen door erkende rijscholen worden uitgeschreven. We vragen ons af hoe je aan een kandidaat-bestuurder, aan een burger, gaat uitleggen dat de ene les wel telt voor een attest en de andere niet. Voeren we daar zelfs niet een nieuwe mogelijkheid tot fraude mee in?

Wij betreuren ook, net zoals collega Bex juist zei, het gebrek aan overleg met de sector. Collega Keulen, ik weet dat u benadrukt dat er veel overleg is geweest.

Ondertussen hebben we echter toch ook, zeker van de kleinere scholen, begrepen dat zij niet betrokken zijn, terwijl die regelgeving ook op hen een grote impact heeft.

Instructeur worden gaat moeilijker en ook duurder worden, wat ongetwijfeld ook zijn effect gaat hebben op de kosten van rijlessen. Die zullen ook duurder gaan worden. We gaan ook die drempel om rijinstructeur te worden toch verhogen, op een moment dat de sector toch enorm vergrijsd en op zoek is naar nieuwe instructeurs.

Tot slot delen wij de bezorgdheid van de sector dat die drempels kunnen zorgen voor meer monopolisering van de markt en vooral een verschraling van het aanbod, zeker op het platteland. Om die redenen gaan wij het voorstel van decreet niet goedkeuren.

De voorzitter: De heer Keulen heeft het woord.

Marino Keulen (Open Vld): Het is eigenlijk om een korte reactie te geven op de goede collega's Bex en Robeyns. Ik vind dat we een goede commissie hebben, waar er ook naar elkaar wordt geluisterd. Ik zou u toch willen verzoeken – uiteraard bent u volledig autonoom in uw stemgedrag – om uw onthouding aan te houden, al was het maar – daar zijn we het toch allemaal over eens, meerderheid en oppositie – omdat we stappen voorwaarts zetten als het gaat over het regelen van het professionele rijonderricht en we eigenlijk vooruitgang boeken.

Er is dus heel veel overleg geweest. Collega Bex, uiteraard is er zeker en vast betrokkenheid geweest van het kabinet. Wat dat betreft, vind ik niet dat ik daarmee het geheim van de goden onthul. Want dit is toch wel een heel belangrijke materie. Rijden en omkijken: het is helemaal op zijn plaats om dat beeld hier te gebruiken. Er is heel veel overleg geweest. Alleen is het een heel diverse sector, waar iedereen ook staat voor zijn eigen mening, en waar mensen naast elkaar zitten onder dezelfde noemer, maar toch ook heel verschillende standpunten innemen. Dat is ook goed en terecht, maar daar kun je ook niet echt mee vooruit. Wat de uitvoeringsbesluiten betreft – want heel veel praktische dingen moeten daarin hun beslag krijgen –, is het inderdaad ook het engagement van de regering om de sector daar opnieuw bij te betrekken.

Het onderscheid tussen rijsscholen en de erkende rijlesgevers, collega Robeyns, is eigenlijk ook de diversiteit zoals die vandaag bestaat op het terrein. Als je dat allemaal gaat uniformiseren, denk ik ook dat je het kind met het badwater weggooit, omdat de ene ook staat voor iets anders dan de andere. Ik denk dat je die veelzijdigheid moet behouden, omdat dat ook een stukje maatwerk is. Dat beantwoordt soms aan heel specifieke behoeften van diegenen die een beroep doen op de diensten van het professionele rijonderricht.

Opnieuw, op het vlak van de dienstverlening – ook de performantie en objectiviteit daarvan, en de garantie dat diegene die de lessen volgt, ook kwaliteit krijgt – zetten we absoluut belangrijke stappen voorwaarts met het voorstel van decreet dat hier vandaag ter stemming voorligt, voorzitter en collega's.

De voorzitter: De heer Verheyden heeft het woord.

Wim Verheyden (Vlaams Belang): Collega's, vanuit de rijsschoolsector heb ik toch heel wat bezwaren gelezen tegen dit voorstel van decreet, in die mate dat het professionele rijonderricht het voorstel van decreet een verstikkend geheel noemt van maatregelen die hun doel voorbij schieten, en – laat ons eerlijk zijn – voor kandidaat-bestuurders in de sector van de rijopleiding. Ook de Mobiliteitsraad van Vlaanderen (MORA) plaatste ernstige vraagtekens bij dat voorstel.

Daarom vraagt de sector om dit voorstel van decreet niet in te voeren, en om het huiswerk opnieuw te maken in overleg met de sector. In de commissie Mobiliteit heb ik een greep gedaan uit de maatregelen in het voorstel van decreet. De opmerkingen die vanuit de sector werden geuit, ga ik ditmaal niet allemaal herhalen. Ze staan trouwens uitvoerig beschreven in het commissieverslag.

Als je dat als buitenstaander bekijkt, kun je eigenlijk enkel instemmen met het voorstel. Je zou je afvragen waarom niet: fraudebestrijding, een erkenningskader voor rijsscholen, vergunde lesgevers, oefenterreinen, de verplichte opleiding van rijlesgevers. Zo kan ik nog even doorgaan. Het komt z gezegd allemaal de kwaliteit ten goede.

Maar wat de voorstanders van dit voorstel van decreet niet weten, is wat de uitwerking betekent voor alle mensen die er werken, ook voor het behalen van de erkenning voor de kleine en middelgrote familiale rijsschoolhouders. In de eerste plaats zijn alle behaalde brevetten van beroepskwaliteit in België niets meer waard in Vlaanderen. Met de uitvoeringsbesluiten die op tafel liggen, worden ze niet automatisch omgezet naar vergunde lesgevers.

Een eenmansrijsschool voortzetten volgens de richtlijnen in dit voorstel van decreet zal gigantisch veel geld kosten. Het doorvoeren van dit voorstel van decreet dat de fraude zou moeten aanpakken, is een beetje alsof je met een kanon op een mug zou schieten. Het zou ongezien nadelige gevolgen hebben voor de rijsscholen, lesgevers en klanten, die de daardoor duurder wordende rijopleiding wellicht niet kunnen betalen.

De sector had voor de commissievergadering van 22 februari een overleg met collega Keulen. Federdrive – de federatie van erkende rijsscholen – de Beroepsvereniging Zelfstandige Rij-instructeurs (BeZer), en een vertegenwoordiging van vijftig kleine rijsscholen hebben duidelijk neen gezegd tegen dit voorstel van decreet. Enkel de Vlaamse Automobilistenbond (VAB) is voor. Collega Keulen zei dat dit voorstel van decreet een compromis was. Dat wordt in ieder geval tegengesproken door de sector. Tijdens de twaalf vergaderingen zijn de kleine rijsscholen, de verschillende opleidingscentra, en de rijinstructeurs van de rijsscholen, zelfs niet gehoord of bevraagd.

En terwijl de sector wordt overgereguleerd, is controle op grote fraude, bijvoorbeeld zonder geregistreerde begeleider, zo goed als onbestaande. Dat is toch wel in tegenspraak met de bedoeling van dit voorstel van decreet. Het focust enkel op administratieve maatregelen en verliest daarbij belangrijke doelstellingen van de rijopleiding uit het oog. Dat het voorstel van decreet focust op administratieve takenlast in plaats van op de broodnodige actualisering van de rijopleiding in Vlaanderen is ook volgens de Mobiliteitsraad van Vlaanderen (MORA) een gemiste kans.

Het woord 'verkeersveiligheid' vinden we welgeteld drie keer terug in het voorstel van decreet. Het woord 'retributie', houd u vast, liefst 127 keer. De procedure die nu werd gevolgd, doet vermoeden dat de inbreng van stakeholders uit de sector toch niet echt ernstig werd genomen. Dat is een vaststelling die ook de MORA doet. De MORA betreurt dat werd gekozen om de betrokkenheid van de adviesorganen te kortwieken door te werken met een voorstel van decreet in plaats van met een ontwerp van decreet. Een dergelijk voorstel van decreet, met een aanzienlijke impact op burgers, bedrijven, rijsscholen en rijlesgevers, vereist breed overleg om tot een kwaliteitsvolle en gedragen regelgeving te komen.

Kortom, het voorstel van decreet is geen goede zaak voor de sector van de rijopleiding, niet voor rijsschoolhouders, niet voor instructeurs, niet voor toekomstige rijsschoollesgevers en zeker niet voor kandidaat-bestuurders. Het is trouwens opvallend dat de MORA zelfs niet werd geconsulteerd. De MORA vroeg enkele jaren

geleden al om de hervorming van de rijopleiding snel voort te zetten en hierbij de voorstellen uit de eerdere MORA-adviezen mee te nemen. Ik stel echter vast dat de MORA overtuigd is dat het huidige voorstel van decreet veraf staat van de vier oorspronkelijke doelstellingen van de hervorming: een sluitende kwaliteitscontrole en een kordatere aanpak van fraude; het invoeren van een uniform statuut voor rij scholen en zelfstandige rijinstructeurs om de kwaliteit en de controle op de regelgeving te verbeteren; een betere instroom van goed opgeleide lesgevers; het actualiseren en toekomstgericht aanpassen van het rijonderricht. Daarom besliste de MORA op eigen initiatief om te adviseren over dit voorstel van decreet. Voor de MORA is de rijopleiding een belangrijk beleidsthema vanwege de impact op kandidaat-bestuurders, rij scholen, opleiders, examencentra en de verkeersveiligheid. De MORA meent dus dat het voorstel van decreet tekortschiet om een echt gelijk speelveld te realiseren door bijvoorbeeld een aanzienlijk onderscheid tussen rij scholen en zelfstandige rijlesgevers in stand te houden.

Bovendien biedt het voorstel van decreet als kaderdecreet weinig zekerheid of het gelijke speelveld zal worden gerealiseerd door middel van toekomstige uitvoeringsbesluiten.

Collega's, ik stel gewoon vast dat de sector besluit dat er niet naar zijn bezwaren is geluisterd. De MORA werd niet geconsulteerd. Ik stel vast dat de opmerkingen en bezwaren van de MORA aansluiten en zelfs overeenstemmen met de bezwaren van de sector. Onze fractie zal dit voorstel van decreet dan ook niet goedkeuren.

De voorzitter: De heer Vandewalle heeft het woord.

Onno Vandewalle (PVDA): Als ik iedereen hier vandaag hoor, denk ik dat er een iets is waarover iedereen het eens is, en dat is dat de rijlessensector beter zou moeten worden georganiseerd. Dit is inderdaad nog altijd een beetje het Wilde Westen. We weten vaak niet van welke kwaliteit de rijlessen zijn, en of de rijinstructeurs geen fraude plegen. Ik denk echt dat er meer controle moet komen. Dat zal goed zijn voor de verkeersveiligheid. Dat is heel belangrijk, want we zien vandaag, zeker bij veel jonge chauffeurs die net hun rijbewijs hebben behaald, dat er nog te veel gevaar is op de baan en dat een gebrekkige rijopleiding daar zeker niet bij zal helpen, of dat we bijna zeker zijn dat deze een tegengesteld effect zal hebben.

Dat gezegd zijnde, en ik zal de kritieken van een aantal collega's niet herhalen, in het bijzonder die van collega Bex: onze fractie deelt die kritieken, en dat is voor ons een reden om dit voorstel van decreet niet te steunen.

Ook belangrijk zijn de aangehaalde kritieken over het betrekken van het middenveld en de sector bij het opstellen van het voorstel van decreet. Wij hebben de afgelopen dagen en weken toch heel veel signalen daarover gekregen vanuit de sector. Wij kunnen die signalen niet zomaar negeren.

Nog een extra punt dat ik wil aanhalen, is dat wij vanuit de sector en het middenveld verontruste signalen hebben gekregen met betrekking tot de betaalbaarheid en het effect dat dit voorstel van decreet zou kunnen hebben op de prijzen van het rijbewijs en de lessen. Dat is toch belangrijk om aan te halen, in het bijzonder omdat we weten dat rijlessen vandaag al veel te duur zijn. Het is vandaag voor veel jongeren al te duur om te proberen hun rijbewijs te behalen. Niet iedereen heeft ouders die ervoor kunnen zorgen dat ze met de auto kunnen oefenen. Niet iedereen heeft in zijn omgeving iemand met wie ze kunnen oefenen. Begin er dus maar eens aan. Je komt net van de schoolbanken, je zoekt een job, je hebt niemand in je omgeving om te leren rijden, maar je moet wel gaan werken in de haven van Antwerpen of de haven van Gent of op een industrieterrein in een nachtshift. Je hebt een rijbewijs nodig, maar dat is te duur. Rijlessen kosten soms 1600 euro, om die 20 uur gedaan te hebben. Een terugkommoment kost ook nog

eens 122 euro. Het gaan afhalen van het praktisch rijbewijs, het behalen van het theoretisch rijbewijs: dat zijn allemaal euro's die optellen en die ervoor zorgen dat je uiteindelijk rond de 2000 euro zit. Voor een jonge gast van 18 jaar die zijn rijbewijs wil behalen om te gaan werken op een industrieterrein, is dat gewoon te veel. Ook daarom, en vanwege de andere kritieken die werden aangehaald door de collega's, zullen wij tegen dit voorstel van decreet stemmen. (*Applaus bij de PVDA*)

De voorzitter: De heer Keulen heeft het woord.

Marino Keulen (Open Vld): Goede collega's, de prijs voor diegenen die naar een rijkschool gaan of eventueel naar een vergunde rijlesgever, moet nog worden vastgelegd in de uitvoeringsbesluiten. Maar nog eens opnieuw: de helft van diegenen die een rijbewijs behalen, doet dat nog altijd via vrije begeleiding. Dat kost 20 euro. Dat is de prijs die diegene die de begeleiding doet, moet betalen om een opfriscursus te volgen. Die opfriscursus is natuurlijk heel belangrijk. Iedereen, zelfs met veel ervaring, heeft de betekenis van de verkeerssignalisatie, de verkeersborden, de verkeersregels wel als een soort van automatisme in het hoofd zitten, maar de opfrissing is toch belangrijk. Ik heb daarover verslagen gelezen in de krant, in Het Belang van Limburg: alle deelnemers vonden dat belangrijk. Maar we zijn nog altijd de regio met het goedkoopste instrument om aan een rijbewijs te komen. Dat is de vrije begeleiding en dat kost 20 euro. Dat is goed voor 35.000 van de 70.000 nieuwe rijbewijzen die op jaarbasis worden afgeleverd. Ook daar heeft de waarheid haar rechten.

De voorzitter: De heer Vandewalle heeft het woord.

Onno Vandewalle (PVDA): Mijnheer Keulen, niemand ontkent dat 35.000 personen hun rijbewijs halen met de vrije begeleiding. Het gaat natuurlijk over die 35.000 anderen, de andere helft die blijkbaar niet de mogelijkheid heeft om dat via vrije begeleiding te doen. En die mensen bestaan, jonge mensen die zeggen dat ze niemand in hun omgeving hebben om hen te leren rijden. Hun ouders hebben geen auto en in hun omgeving zijn er heel weinig mensen die al een auto hebben. In de grote steden is dat een heel concrete realiteit en die mensen willen ook hun rijbewijs halen om te gaan werken. Voor die mensen is het vandaag veel te duur. Dat is een signaal dat ik krijg van heel veel jongeren. Natuurlijk is de vrije begeleiding goedkoop en het is een goede zaak dat dat goedkoop is. Dat ontkent niemand. Maar, hoe gaan we de mensen die niet de mogelijkheid hebben om via vrije begeleiding aan een rijbewijs te komen, helpen om goedkoper een rijbewijs te halen?

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? (*Neen*)

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking.

De door de commissie aangenomen tekst wordt als basis voor de bespreking genomen. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 1739/5)

– *Artikel 1 tot en met 46 worden zonder opmerkingen aangenomen.*

Er is een amendement op artikel 47. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 1739/6)

De stemmingen over het amendement en over het artikel worden aangehouden.

– *Artikel 48 tot en met 51 worden zonder opmerkingen aangenomen.*

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het voorstel van decreet houden.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Els Ampe over een audit van de dienst voor de bouwvergunningen van de provincie Oost-Vlaanderen, naar aanleiding van de bouwvergunning voor de onderneming van een Vlaams volksvertegenwoordiger – 2098 (2023-2024) – Nr. 1

Voorstel tot spoedbehandeling

De voorzitter: Mevrouw Ampe heeft het woord.

Els Ampe (Onafhankelijke): Voorzitter, bij motie van orde, op basis van artikel 50, punt 1, h), van het reglement, zou ik bij spoed willen vragen om een voorstel van resolutie op de agenda te zetten.

De voorzitter: Collega, u bent dat daarnet tegen mij komen zeggen en ik heb u misschien op een verkeerd spoor gezet, maar u moet nu gewoon de spoedbehandeling vragen en ik zeg nu dat we ons daar later over zullen uitspreken. U zult de spoed redelijk snel kunnen motiveren.

Bij dezen hebt u de spoedbehandeling gevraagd van een voorstel van resolutie. We zullen straks, redelijk snel, de spoed behandelen. (*Opmerkingen*)

De titel luidt: voorstel van resolutie over een audit van de dienst voor de bouwvergunningen van de provincie Oost-Vlaanderen, naar aanleiding van de bouwvergunning voor de onderneming van een Vlaams volksvertegenwoordiger. Dat stuk wordt nu rondgedeeld.

Het incident is gesloten.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Veerle Geerinckx, Katrien Schryvers, Freya Saeys, Koen Daniëls, Maaïke De Rudder en Tine van der Vloet over de invoering van een betaalbaarheidsmonitor in de Vlaamse woonzorgcentra – 1971 (2023-2024) – Nrs. 1 en 2

Bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het voorstel van resolutie van Veerle Geerinckx, Katrien Schryvers, Freya Saeys, Koen Daniëls, Maaïke De Rudder en Tine van der Vloet over de invoering van een betaalbaarheidsmonitor in de Vlaamse woonzorgcentra.

De bespreking is geopend.

Mevrouw De Martelaer heeft het woord.

Ann De Martelaer (Groen): Beste collega's, ik doe een korte tussenkomst omdat ik afwezig was in de commissie wegens ziekte. Ik heb het voorstel van resolutie en het verslag van de bespreking gelezen. Wij sluiten ons als Groen aan bij dit voorstel. Wij vinden het belangrijk dat er op regelmatige tijdstippen en ook gecoördineerd gegevens worden verzameld. Dat is belangrijk in functie van het beleid en zeker in functie van de betaalbaarheid. Het enige wat ik mis in de gehouden bespreking en in het voorstel zelf, is de openbaarheid van deze monitor. Ik zou graag aan de indieners vragen of deze betaalbaarheidsmonitor jaarlijks zal worden gepubliceerd. Ja of nee?

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Ik ging eigenlijk ook maar heel kort tussenkomen. Het Departement Zorg geeft jaarlijks een overzicht van de gemiddelde dagprijs, maar met de betaalmonitor willen we eigenlijk verdergaan, want we willen op systematische wijze een analyse maken van die prijzen. Het belang van de sectorspecifieke boekhouding kan in dezen denk ik toch wel niet overschat worden, want die zal toelaten om zicht te krijgen op de woon-, leef-, zorg- en beheerskosten, en ook op hoe die kosten jaar na jaar evolueren. Als we dat inzicht kunnen verwerven, zal ons dat ook toelaten om gerichter beleidsmaatregelen te treffen, en ook in de jaren daarop het effect van die beleidsmaatregelen op de dagprijs te meten.

Ik denk bijvoorbeeld heel specifiek aan het feit dat een aantal zorgkosten niet worden gesubsidieerd, zoals bijvoorbeeld de anciënniteit van een verpleegkundige na zestien jaar. We weten dat heel wat ouderen de rusthuisfactuur moeilijk kunnen betalen met eigen middelen. We gaan ook kijken naar hoe groot die groep is, en op welke steunmaatregelen zij, naast hun pensioen en eigen vermogen, een beroep kunnen doen om die factuur betaald te krijgen.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (cd&v): Collega's, de betaalbaarheid van woonzorgcentra is een heel belangrijk aandachtspunt voor het beleid. We hebben daar deze legislatuur ook al fors geïnvesteerd. Denk aan de maatregelen die hier genomen zijn met betrekking tot de zorgzwaarte en dus de afschaffing van het onderscheid tussen een rust- en verzorgingstehuis (rvt) en een rustoord voor bejaarden (rob). Denk ook aan de verhoging van het zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden of aan de versterking van het zorgbudget voor ouderen.

Het is echt nodig dat we goed zicht houden op hoeveel mensen het desondanks moeilijk hebben om een woonzorgcentrum te betalen. Zo weten we momenteel niet exact voor hoeveel mensen de OCMW's moeten tussenkomen, noch voor welke bedragen die tussenkomsten moeten gebeuren, en of bepaalde bedragen uiteindelijk worden gerecupereerd, omdat er ofwel wel eigendom of voldoende vermogen is, ofwel een beroep wordt gedaan op de onderhoudsplicht van de kinderen. Die info kan ons nochtans veel leren en mee de basis vormen voor toekomstige beslissingen om de factuur van een woonzorgcentrum betaalbaarder te maken en betaalbaar te houden.

Vandaar dat we deze resolutie nu hebben ingediend. Dank aan collega Geerinckx voor het initiatief daarvoor.

Met betrekking tot de opmerking van collega De Martelaer wil ik graag verwijzen naar punt 3 in het voorstel van resolutie, waar uitdrukkelijk is opgenomen dat op basis van de hierboven vermelde betaalbaarheidsmonitor jaarlijks gerapporteerd zal worden aan het Vlaams Parlement, met als doel de betaalbaarheid in de sector te bespreken. Het is dus de bedoeling dat dit ook wordt besproken in het parlement.

De voorzitter: Mevrouw Vandecasteele heeft het woord.

Lise Vandecasteele (PVDA): De dagprijscontrole is al sinds de zesde staats-hervorming een bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap, maar vandaag weten we eigenlijk nog altijd niet hoeveel mensen precies betalen voor hun woonzorgcentrum. We zijn al jarenlang vragende partij om daar meer zicht op te krijgen.

We hebben al enkele vragen ingediend om te weten hoeveel ouderen een beroep moeten doen op het OCMW bijvoorbeeld om hun woonzorgcentrum te kunnen

betalen, en hoeveel kinderen moeten bijdragen tot de woonzorgfactuur van hun ouders om het betaalbaar te houden. Het is wel straf dat dat tot vandaag niet gekend is. We weten ook helemaal niet hoeveel mensen gemiddeld betalen aan supplementen voor het woonzorgcentrum.

Het is dus tijd en het is goed dat er nu een voorstel van resolutie voorligt dat daar inderdaad inzage in zal geven en dat we eindelijk inzicht gaan krijgen in hoeveel mensen gemiddeld betalen, zeker omdat we ook een toenemende commercialisering zien, met bijvoorbeeld multinationals als Orpea die de afgelopen jaren tot 5000 euro per maand vroegen voor zorg die uiteindelijk niet volstond, met omkadering die niet volstond. Ik denk dat het belangrijk is om inzicht te krijgen in die prijzen en in de betaalbaarheid van de woonzorgcentra.

Ik kom tot een andere zaak. In de toelichting van de resolutie staat iets waarmee we niet akkoord gaan. Er staat dat het een misvatting is te denken dat het pensioen alleen voldoende zou moeten zijn om de dagprijs volledig te dekken. In de geest van de resolutie lijkt het wel alsof het normaal is dat mensen hun spaargeld moeten opsouperen en dat bijvoorbeeld ook de partners van mensen die in een woonzorgcentrum wonen, een zeer hoge kost moeten betalen voor het woonzorgcentrum van hun partner, dat mensen hun huis moeten verkopen om het betaalbaar te houden of dat mensen bij het OCMW of bij hun kinderen moeten aankloppen. Voor ons is dat niet normaal. Wij vinden echt dat je met een volwaardig pensioen je woonzorgcentrum zou moeten kunnen betalen en dat je niet je spaarcenten moet opsouperen om het woonzorgcentrum te kunnen betalen.

Sommige patiënten wonen lang in een woonzorgcentrum. Ik kan u zeggen dat zij echt ongerust zijn dat ze hun spaarcenten zullen overleven. Ouderen die in een woonzorgcentrum wonen, vinden het niet oké dat hun kinderen elke maand 100 tot 300 euro moeten bijleggen om hun factuur te betalen. Dat is niet oké en dat zouden we nooit normaal mogen vinden.

We denken inderdaad dat de pensioenen moeten worden opgetrokken en dat de mensen een deftig pensioen moeten krijgen na een leven lang zorgen en werken. Met dat deftig pensioen moet het woonzorgcentrum kunnen worden betaald.

Het blijft vooral belangrijk dat we eindelijk een zicht krijgen op hoeveel een woonzorgcentrum de mensen effectief kost. Daarom zullen we deze resolutie wel steunen, maar blijven we bij ons standpunt van een maximumfactuur voor het woonzorgcentrum en dat je na een leven van werken en zorgen met je pensioen het woonzorgcentrum zou moeten kunnen betalen.

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (Vooruit): Voorzitter, we hebben het risico dat we hier het debat over de betaalbaarheid van woonzorgcentra helemaal overdoen.

Wat er in deze resolutie staat, zullen we steunen. Op zich is het niet heel spectaculair. Een heel aantal gegevens zijn, onder andere in de dagprijsmonitoring, al beschikbaar binnen de Vlaamse overheid. Op zich is het uiteraard een goede zaak om na te gaan in hoeveel gevallen OCMW's moeten bijleggen en de onderhoudsplicht wordt toegepast. Dat is een nuttige toevoeging.

Er is iets wat ik al een hele tijd jammer vind in de commissie Welzijn. Op het einde van de legislatuur komen er resoluties vanuit de meerderheid in plaats van het gewoon in beleid om te zetten en ervoor te zorgen dat het realiteit wordt en dat we de betaalbaarheid van de woonzorgcentra kunnen garanderen. In plaats van met resoluties nog een aantal zaken op de agenda te zetten, laten we het gewoon doen, zou ik zeggen.

De voorzitter: Mevrouw Geerinckx heeft het woord.

Veerle Geerinckx (N-VA): Ik wil iedereen danken voor de opbouwende debatten die we hebben gevoerd in de commissie. Het is en blijft een noodzakelijke stap om in de toekomst gericht beleid te kunnen voeren, met een eerlijk en correct debat over het geheel der dingen.

Metten is weten en deze cijfers kennen we vooralsnog niet. We weten nog altijd niet hoeveel mensen de factuur feitelijk niet kunnen betalen. Om dat debat helder en transparant te kunnen voeren, is het goed om daarvoor een monitor te ontwikkelen. Dat is waarom we deze resolutie hebben ingediend en waarom we denken dat we daarvoor jullie steun konden krijgen, om ervoor te zorgen dat we het debat toekomstgericht correct zullen kunnen voeren.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Nee)*

De bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het voorstel van resolutie houden.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Katrien Schryvers, Veerle Geerinckx, Freya Saeys, Katja Verheyen, Maaïke De Rudder en Elke Sleurs over de aanpak van ouderenmis(be)handeling – 1972 (2023-2024) – Nrs. 1 en 2

Bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het voorstel van resolutie van Katrien Schryvers, Veerle Geerinckx, Freya Saeys, Katja Verheyen, Maaïke De Rudder en Elke Sleurs over de aanpak van ouderenmis(be)handeling.

De bespreking is geopend.

Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (cd&v): Collega's, als we spreken over slachtoffers van misbruik en mishandeling, dan denken we vaak niet aan 60-plussers. Toch is ouderenmishandeling of ouderenmisbehandeling een wezenlijk probleem. Hulplijn 1712, de centra algemeen welzijnswerk (CAW) en het Vlaams Ondersteuningscentrum Ouderenmis(be)handeling (VLOCO) registreerden in 2022 ongeveer 22 meldingen per week. We weten dat het werkelijke aantal situaties ongetwijfeld hoger ligt: er gebeuren heel veel zaken waar geen melding over wordt gedaan. Slachtoffers zijn heel kwetsbaar, en daarom vinden wij het belangrijk om met het voorstel van resolutie de aandacht te vestigen op de problematiek, en ook op de noodzaak om hier rond een beleid uit te werken.

In ons voorstel spreken we niet louter over mishandeling, maar ook bewust over misbehandeling, om aan te geven dat het niet altijd hoeft te gaan om intentioneel geweld. Er zijn natuurlijk situaties waar kwaadwilligheid een rol speelt, maar het kan ook gaan om situaties waarbij een mantelzorger, bijvoorbeeld, met de beste bedoelingen zorg voor een ouder wil opnemen, maar dat door onkunde, onwetendheid of onmacht niet op een adequate of passende manier doet. In zo'n gevallen vergt een gerichte aanpak niet zozeer een straf, maar wel meer ondersteuning en zeker ook meer omkadering.

Vandaar onze vragen om de draagkracht van mantelzorgers te versterken en ook extra aandacht te hebben voor hun noden. Slachtoffers van ouderenmisbehandeling zijn vaak erg terughoudend om mistoestanden aan te kaarten. Dat is ook heel begrijpelijk, want de mensen door wie ze mishandeld worden, zijn vaak

familieleden of vrienden van wie ze, in meer of minder mate, afhankelijk zijn. Het is dus van belang om in te zetten op sensibilisering, op het doorbreken van het taboe en op het bekendmaken van meldings- en hulpkanalen.

We vragen in het voorstel van resolutie ook in te zetten op een grotere alertheid van hulpverleners die werken in de thuissituatie, alsook op de vorming van professionals, zodat zij desgevallend weten hoe te handelen. De brede inzet van een risicotaxatie-instrument kan hierbij zeker heel nuttig zijn.

Een goed uitgewerkt beleid kan maar tot stand komen op basis van het nodige onderzoek en correcte cijfers. Vandaag gebeurt de registratie echter heel versnipperd. Onze vraag daaromtrent is daarom heel concreet: we willen er bij de federale overheid op aandringen dat de politie een afzonderlijke registratie doet van de aangifte van ouderenmishandeling en dat er ook een gegevensuitwisseling tot stand kan komen met Vlaanderen.

Kortom, collega's, met dit voorstel van resolutie vragen we aan de Vlaamse Regering om op verschillende vlakken sterker in te zetten op het voorkomen, het erkennen en het aanpakken van ouderenmishandeling en ouderenmisbehandeling. Het is een problematiek die tot vandaag nog veel te vaak onderbelicht wordt.

De voorzitter: Mevrouw Geerinckx heeft het woord.

Veerle Geerinckx (N-VA): Ik denk dat het duidelijk is. Ook wij ondersteunen heel erg dit voorstel van resolutie. We vinden inderdaad dat elke kans om te melden en het merkbaar maken dat er kanalen zijn, belangrijk zijn. Het is en het blijft een taboe. Het blijft ook vaak onder de waterlijn. We willen iedereen aanmoedigen om daar alert voor te zijn. Ik denk dat dit voorstel van resolutie dat beoogt. Dat is de reden waarom we dat uiteraard mee ondersteunen. Het is net als bij andere zaken: eerst melden, en dan kunnen we weten of er verder preventief beleid moet gevoerd worden. Het is een taboe doorbreken, en dat is nodig in dezen.

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Elke dag zijn er gemiddeld twintig meldingen van ouderenmishandeling. We weten dat op ouderenmishandeling een heel groot taboe rust, en zeker op het aangeven ervan. Men heeft schaamte of schuldgevoelens tegenover de mishandelaar. Dat maakt dat men er vaak niet over spreekt en dat het ook niet aangegeven wordt. Het doorbreken van dat taboe is, denk ik, onze eerste opdracht.

Ik denk ook dat het belangrijk is in dat kader om erover te praten. We moeten blijvende inspanningen leveren voor de hulplijn 1712 om die bekender te maken, zeker ook bij onze ouderen.

Voor onze fractie zijn er twee zaken heel belangrijk.

Ten eerste is dat de alertheid van zorgverleners met betrekking tot oudermis(be)-handeling: huisartsen, verpleegkundigen, gezinshelpers, personeel van woonzorgcentra, burens, familie. Dat zijn allemaal mensen die signalen kunnen oppikken en die daarmee aan de slag kunnen gaan. Zij hebben ook een bijzondere band met hun patiënten en ze gaan ook wel vaker doorhebben dat er iets fout is. Het nietpluisgevoel is bij zorgverleners in het algemeen goed ontwikkeld. We moeten hen vooral begeleiden in wat erna moet gebeuren. Hoe moeten we die mis(be)handeling aanpakken, hoe moeten we hen stimuleren om actie te durven ondernemen?

Ten tweede is er de ondersteuning van mantelzorgers. Soms zijn het de mantelzorgers zelf die de persoon voor wie ze zorgen mishandelen. Dat is vaak door overbelasting. Ik denk dat mantelzorg toch wel het meest onderschatte

beroep is, want het is 24 uur op 24 en zeven dagen op zeven. Dat brengt veel stress en overbelasting met zich mee, en dat kan zich uiten in mis(be)handeling. Ik denk dat zorgverleners die in dat gezin komen, niet alleen een verantwoordelijkheid dragen ten aanzien van de zieke, maar ook ten aanzien van degenen die de zieke omringen.

De voorzitter: Mevrouw De Martelaer heeft het woord.

Ann De Martelaer (Groen): Oudermis(be)handeling kwam in het derde seizoen van de Canvasreeks 'Als je een wist' van Hilde Van Mieghem aan bod. Deze reeks kwam in 2022 wel flink binnen. De Vlaamse overheid heeft toen voor het eerst een grootschalige campagne over deze problematiek gelanceerd, om deze vorm van geweld onder de aandacht te brengen. Tijdens de commissievergaderingen van de voorbije jaren hebben we deze problematiek via vraagstelling herhaaldelijk besproken. Uit de bespreking bleek telkens dat daar toch wel een groot taboe op rust, maar dat er ook een hele reeks factoren meespelen in situaties van oudermis(be)handeling.

Dit voorstel van resolutie doet niet minder dan elf aanbevelingen. Als Groenfractie kunnen we dit voorstel grotendeels volledig mee ondersteunen.

De voorzitter: Mevrouw Vandecasteele heeft het woord.

Lise Vandecasteele (PVDA): Ja, het is een groot probleem, ook in onze huisartsenpraktijk, waar oudermis(be)handeling vaak onder de radar blijft. Het is heel belangrijk dat daar veel meer aandacht voor komt en dat het taboe errond doorbroken wordt. Ook de ouderverenigingen, zowel OKRA als de Vlaamse Ouderenraad, pleiten al langer om daar meer aandacht voor te hebben en er meer sensibilisering rond te doen. Ik denk dat dit een belangrijke stap vooruit is, en we gaan dit dan ook steunen.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Nee)*

De bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het voorstel van resolutie houden.

**VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Els Ampe over een audit van de dienst voor de bouwvergunningen van de provincie Oost-Vlaanderen, naar aanleiding van de bouwvergunning voor de onderneming van een Vlaams volksvertegenwoordiger
– 2098 (2023-2024) – Nr. 1**

Voorstel tot spoedbehandeling

De voorzitter: Dames en heren, vanmiddag heeft mevrouw Els Ampe bij motie van orde een voorstel tot spoedbehandeling gedaan van het voorstel van resolutie van Els Ampe over een audit van de dienst voor de bouwvergunningen van de provincie Oost-Vlaanderen, naar aanleiding van de bouwvergunning voor de onderneming van een Vlaams volksvertegenwoordiger.

Mevrouw Ampe heeft het woord.

Els Ampe (Onafhankelijke): Voorzitter, ik vraag de spoedbehandeling voor dit voorstel van resolutie om een audit te laten uitvoeren van de provincie Oost-Vlaanderen bij de indiening van een bouwvergunning van een parlementslid, en mogelijke beïnvloeding. Waarom de spoedbehandeling? Omdat deze duistere zaak natuurlijk een schaduw werpt over alle parlementsleden, over het hele parlement. Hoe sneller er een onderzoek komt naar wat er juist gebeurd is met die

bouwvergunning in de zaak-Bothuyne, hoe beter. Dat is de reden waarom ik de spoedbehandeling vraag.

De voorzitter: De heer Van Rompuy heeft het woord.

Peter Van Rompuy (cd&v): De parlamentsvoorzitter heeft daarnet laten weten dat de Deontologische Commissie zo spoedig mogelijk bijeen zal komen. Collega Bothuyne zal daar natuurlijk naartoe komen, en daar op alle vragen antwoord geven, inclusief de vragen die hier in dit voorstel van resolutie aan bod komen.

De voorzitter: Mevrouw Ampe heeft het woord.

Els Ampe (Onafhankelijke): Voorzitter, ik denk dat de bijeenkomst van de Deontologische Commissie zeer goed is, maar dat het onvoldoende is om met spoed de hele zaak bloot te leggen. De zaak zal bij de provincie blijven hangen, en hoe sneller die audit er komt, hoe beter.

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Ik wil het achtbare lid er graag op attenderen dat het parlement niet bevoegd is om over specifieke persoonlijke dossiers te oordelen, tenzij de Deontologische Commissie.

Als mevrouw Ampe graag de beleidsvoering rond de toekenning van bouwvergunningen in de provincie Oost-Vlaanderen in haar algemeenheid wil bevragen, kan zij daartoe vragen indienen in de commissie. Voor de specifieke context heeft collega Van Rompuy terecht al verwezen naar de Deontologische Commissie.

De voorzitter: Vraagt er nog iemand het woord over de spoed? *(Neen)*

Dan stemmen wij bij zitten en opstaan over het voorstel tot spoedbehandeling.

De parlementsleden die het eens zijn met voorstel tot spoedbehandeling, wordt verzocht op te staan.

Ik denk niet dat een tegenproef nodig is.

Het voorstel tot spoedbehandeling is niet aangenomen. Derhalve blijft het voorstel van resolutie naar de Commissie voor Binnenlands Bestuur, Gelijke Kansen en Inburgering verwezen.

Het incident is gesloten.

ONTWERP VAN DECREET over het stimuleren van een veilig sportklimaat – 1975 (2023-2024) – Nrs. 1 en 2

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet over het stimuleren van een veilig sportklimaat.

Stemming nr. 1

Ziehier het resultaat:

112 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
112 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met het samenwerkingsakkoord van 22 december 2023 tussen de Federale Staat, de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap, de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, het Waalse Gewest en de Franse Gemeenschapscommissie strekkende tot wijziging van het samenwerkingsakkoord van 12 maart 2021 tussen de Federale Staat, de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap, de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, het Waalse Gewest en de Franse Gemeenschapscommissie betreffende de verwerking van gegevens met betrekking tot vaccinaties tegen COVID-19
– 1976 (2023-2024) – Nrs. 1 en 2

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet houdende instemming met het samenwerkingsakkoord van 22 december 2023 tussen de Federale Staat, de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap, de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, het Waalse Gewest en de Franse Gemeenschapscommissie strekkende tot wijziging van het samenwerkingsakkoord van 12 maart 2021 tussen de Federale Staat, de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap, de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, het Waalse Gewest en de Franse Gemeenschapscommissie betreffende de verwerking van gegevens met betrekking tot vaccinaties tegen COVID-19.

Stemming nr. 2

Ziehier het resultaat:

111 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
111 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met het samenwerkingsakkoord van 22 december 2023 tussen de Federale Staat, de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap, de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, het Waalse Gewest en de Franse Gemeenschapscommissie betreffende de verwerking van gegevens met betrekking tot CoBRHA+
– 1977 (2023-2024) – Nrs. 1 en 2

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet houdende instemming met het samenwerkingsakkoord van 22 december 2023 tussen de Federale Staat, de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap, de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, het Waalse Gewest en de Franse Gemeenschapscommissie betreffende de verwerking van gegevens met betrekking tot CoBRHA+.

Stemming nr. 3

Ziehier het resultaat:

112 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
112 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

ONTWERP VAN DECREET tot wijziging van de Vlaamse Codex Fiscaliteit van 13 december 2013, wat betreft aanpassingen aan het nieuw Burgerlijk Wetboek

– 1980 (2023-2024) – Nrs. 1 en 2

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet tot wijziging van de Vlaamse Codex Fiscaliteit van 13 december 2013, wat betreft aanpassingen aan het nieuw Burgerlijk Wetboek.

Stemming nr. 4

Ziehier het resultaat:

106 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
106 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

VOORSTEL VAN DECREET van Marino Keulen, Paul Van Miert, Sofie Mertens, Rita Moors, Martine Fournier en Bert Maertens over het professionele rijonderricht

– 1739 (2022-2023) – Nrs. 1 tot en met 6

Aangehouden stemmingsen

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over amendement nr. 11, van Marino Keulen, Paul Van Miert, Sofie Mertens, Rita Moors, Martine Fournier en Bert Maertens, op artikel 47 van het voorstel van decreet van Marino Keulen, Paul Van Miert, Sofie Mertens, Rita Moors, Martine Fournier en Bert Maertens over het professionele rijonderricht.

Stemming nr. 5

Ziehier het resultaat:

105 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
65 leden hebben ja geantwoord;
40 leden hebben neen geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het amendement aan.

Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het aldus geamendeerde artikel 47.

Stemming nr. 6

Ziehier het resultaat:

105 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
60 leden hebben ja geantwoord;
43 leden hebben neen geantwoord;
2 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement artikel 47 aan.

Redenen voor onthouding?

De heer Rzoska heeft het woord.

Björn Rzoska (Groen): Ik heb een stemafpraak met collega Fournier.

De voorzitter: De heer Aerts heeft het woord.

Staf Aerts (Groen): Ik heb een stemafpraak met collega Coudyser.

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het voorstel van decreet.

Stemming nr. 7

Ziehier het resultaat:

105 leden hebben aan de stemming deelgenomen;

61 leden hebben ja geantwoord;

42 leden hebben neen geantwoord;

2 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het voorstel van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Veerle Geerinckx, Katrien Schryvers, Freya Saeys, Koen Daniëls, Maaïke De Rudder en Tine van der Vloet over de invoering van een betaalbaarheidsmonitor in de Vlaamse woonzorgcentra

– 1971 (2023-2024) – Nrs. 1 en 2

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het voorstel van resolutie van Veerle Geerinckx, Katrien Schryvers, Freya Saeys, Koen Daniëls, Maaïke De Rudder en Tine van der Vloet over de invoering van een betaalbaarheidsmonitor in de Vlaamse woonzorgcentra.

Stemming nr. 8

Ziehier het resultaat:

112 leden hebben aan de stemming deelgenomen;

112 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het voorstel van resolutie aan. De resolutie zal aan de Vlaamse Regering worden overgezonden.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Katrien Schryvers, Veerle Geerinckx, Freya Saeys, Katja Verheyen, Maaïke De Rudder en Elke Sleurs over de aanpak van ouderenmis(be)handeling

– 1972 (2023-2024) – Nrs. 1 en 2

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het voorstel van resolutie van Katrien Schryvers, Veerle Geerinckx, Freya Saeys, Katja Verheyen, Maaïke De Rudder en Elke Sleurs over de aanpak van ouderenmis(be)handeling.

Stemming nr. 9

Ziehier het resultaat:

112 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
112 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het voorstel van resolutie aan. De resolutie zal aan de Vlaamse Regering worden overgezonden.

MOTIE van Els Robeyns tot besluit van de op 22 februari 2024 in commissie gehouden interpellatie door Els Robeyns aan minister Lydia Peeters over de aanhoudende problemen bij de uitrol van de nieuwe vervoersplannen van De Lijn en de Hoppincentrale – 2049 (2023-2024) – Nr. 1

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over de motie van Els Robeyns tot besluit van de op 22 februari 2024 in commissie gehouden interpellatie door Els Robeyns aan minister Lydia Peeters over de aanhoudende problemen bij de uitrol van de nieuwe vervoersplannen van De Lijn en de Hoppincentrale.

Mevrouw Robeyns heeft het woord.

Els Robeyns (Vooruit): Collega's, zoals jullie allemaal weten, staan de gebruikers van het openbaar vervoer sinds de invoering van de nieuwe vervoersplannen, vandaag ongeveer drie maanden geleden, meer dan ooit in de kou. Ondertussen heeft De Lijn al meer dan zeventuizend klachten ontvangen, onder andere over afgeschafte haltes en lijnen, maar zeker ook over het flexvervoer, het vervoer op maat. Dat moest de gaten in de landelijke gebieden en dorpen opvullen, maar tot op vandaag werkt het nog steeds niet goed.

Ook rond de Hoppincentrale, die onder andere met een callcenter vanuit Barcelona het systeem moet aansturen, loopt veel mis. Zes op de tien flexbussen rijden vandaag leeg rond. Klachten worden in het callcenter niet geregistreerd, en De Lijn heeft zelfs geen toegang tot alle data waar Via eigenaar van is. Daarom vragen wij in deze motie dat de Vlaamse Regering de operationele samenwerking met Via en de werking van de Hoppincentrale met het callcenter doorlicht, zodat we zorgen dat de regering ervoor zorgt dat de registratie van objectieve data over het flexvervoer gegarandeerd wordt, dat we komen tot één routeplanner, en dat we alle klachten snel en grondig analyseren, om zo ons openbaar vervoer te verbeteren op kwalitatief vlak.

De voorzitter: Begin van de stemming.

Stemming nr. 10

Ziehier het resultaat:

112 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
46 leden hebben ja geantwoord;
64 leden hebben neen geantwoord;
2 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement de motie niet aan.

MOTIE van Thijs Verbeurgt, Staf Aerts, Jos D'Haese, Els Robeyns, Mieke Schauvliege en Lise Vandecasteele tot besluit van het op 13 maart 2024 in plenaire vergadering gehouden actualiteitsdebat over de herstructurering bij busbouwer Van Hool
– 2096 (2023-2024) – Nr. 1

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over de motie van Thijs Verbeurgt, Staf Aerts, Jos D'Haese, Els Robeyns, Mieke Schauvliege en Lise Vandecasteele tot besluit van het op 13 maart 2024 in plenaire vergadering gehouden actualiteitsdebat over de herstructurering bij busbouwer Van Hool.

Stemming nr. 11

Ziehier het resultaat:

112 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
46 leden hebben ja geantwoord;
64 leden hebben neen geantwoord;
2 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement de motie niet aan.

MOTIE van Wim Verheyden, Bart Claes, Carmen Ryheul en Chris Janssens tot besluit van het op 13 maart 2024 in plenaire vergadering gehouden actualiteitsdebat over de herstructurering bij busbouwer Van Hool
– 2097 (2023-2024) – Nr. 1

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over de motie van Wim Verheyden, Bart Claes, Carmen Ryheul en Chris Janssens tot besluit van het op 13 maart 2024 in plenaire vergadering gehouden actualiteitsdebat over de herstructurering bij busbouwer Van Hool.

Stemming nr. 12

Ziehier het resultaat:

112 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
21 leden hebben ja geantwoord;
91 leden hebben neen geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement de motie niet aan.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Dames en heren, hiermee zijn we aan het einde gekomen van onze werkzaamheden voor vandaag.

We komen opnieuw bijeen op woensdag 20 maart 2024 om 14 uur.

De vergadering is gesloten.

– De vergadering wordt gesloten om 19.44 uur.

BIJLAGEN

Aanwezigheden**Aanwezig**

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Els Ampe, Hannes Anaf, Imade Annouri, Stijn Bex, Adeline Blancquaert, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Allessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Koen Daniëls, Johan Deckmyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Filip Dewinter, Kim De Witte, Bart Dochy, Sihame El Kaouakibi, Veerle Geerinckx, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Sofie Mertens, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Katrien Partyka, Freya Perdaens, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Freya Saeys, Bob Savenberg, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Slootmans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Bart Somers, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Jeroen Tiebout, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Wilfried Vandaele, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Freya Van den Bossche, Koen Van den Heuvel, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Maurits Vande Reyde, Anke Van dermeersch, Tine van der Vloet, Onno Vandewalle, Orry Van de Wauwer, Kris Van Dijck, Loes Vandromme, Jeremie Vaneeckhout, Bart Van Hulle, Karl Vanlouwe, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Thijs Verbeurgt, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Brecht Warnez, Suzy Wouters, Hilâl Yalçın.

Afwezig met kennisgeving

Robrecht Bothuyne, Annick De Ridder, Leo Pieters, Kurt Vanryckeghem: ambtsverplichtingen;

Cathy Coudyser, Emine Gül İsci: familieverplichtingen;

Roosmarijn Beckers, Tine Van den Brande: gezondheidsredenen;

Martine Fournier: verlof voor palliatieve zorgen.

Individuele stemmingen Vlaamse Volksvertegenwoordigers**Stemming nr. 1:****JA-stemmen:**

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Els Ampe, Hannes Anaf, Imade Annouri, Stijn Bex, Adeline Blancquaert, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Allessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Koen Daniëls, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Sihame El Kaouakibi, Veerle Geerinckx, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Sofie Mertens, Elisabeth Meuleman, Rita

Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Katrien Partyka, Freya Perdaens, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Freya Saeys, Bob Savenberg, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Sloomans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Bart Somers, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Jeroen Tiebout, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Onno Vandewalle, Loes Vandromme, Jeremie Vaneeckhout, Karl Vanlouwe, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Brecht Warnez, Suzy Wouters, Hilâl Yalçın

Stemming nr. 2:

JA-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Imade Annouri, Stijn Bex, Adeline Blancquaert, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Allessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Koen Daniëls, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Sihame El Kaouakibi, Veerle Geerinckx, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Kerkels, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Sofie Mertens, Elisabeth Meuleman, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Katrien Partyka, Freya Perdaens, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Freya Saeys, Bob Savenberg, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Sloomans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Bart Somers, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Jeroen Tiebout, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Onno Vandewalle, Loes Vandromme, Jeremie Vaneeckhout, Karl Vanlouwe, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Brecht Warnez, Suzy Wouters, Hilâl Yalçın

Stemming nr. 3:

JA-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Els Ampe, Hannes Anaf, Imade Annouri, Stijn Bex, Adeline Blancquaert, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Allessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Koen Daniëls, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Sihame El Kaouakibi, Veerle Geerinckx, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie

Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Sofie Mertens, Elisabeth Meuleman, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Katrien Partyka, Freya Perdaens, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Freya Saeys, Bob Savenberg, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Slootmans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Bart Somers, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Jeroen Tiebout, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Onno Vandewalle, Loes Vandromme, Jeremie Vaneeckhout, Karl Vanlouwe, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Brecht Warnez, Suzy Wouters, Hilâl Yalçın

Stemming nr. 4:

JA-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Imade Annouri, Adeline Blancquaert, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Alessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Koen Daniëls, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Sihame El Kaouakibi, Veerle Geerinckx, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Sofie Mertens, Elisabeth Meuleman, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Katrien Partyka, Freya Perdaens, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Freya Saeys, Bob Savenberg, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Slootmans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Bart Somers, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Emmily Talpe, Jeroen Tiebout, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Onno Vandewalle, Loes Vandromme, Jeremie Vaneeckhout, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Brecht Warnez, Suzy Wouters, Hilâl Yalçın

Stemming nr. 5:

JA-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Karin Brouwers, Alessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Veerle Geerinckx, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Bert Maertens, Marius Meremans, Sofie Mertens, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Katrien Partyka, Freya Perdaens, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Björn Rzoska, Freya Saeys, Bob Savenberg, Joke Schauvliege, Mieke

Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Bart Somers, Chris Steenwegen, Emmily Talpe, Jeroen Tiebout, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Katja Verheyen, Brecht Warnez, Hilâl Yalçın

NEEN-stemmen:

Hannes Anaf, Imade Annouri, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Johan Danen, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Sihame El Kaouakibi, Chris Janssens, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Ilse Malfroot, Elisabeth Meuleman, Els Robeyns, Carmen Ryheul, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Els Sterckx, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Onno Vandewalle, Jeremie Vaneckhout, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Suzy Wouters

Stemming nr. 6:

JA-stemmen:

Karin Brouwers, Alessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Veerle Geerinckx, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Kerkels, Bert Maertens, Marius Meremans, Sofie Mertens, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Katrien Partyka, Freya Perdaens, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Freya Saeys, Bob Savenberg, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Bart Somers, Emmily Talpe, Jeroen Tiebout, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Katja Verheyen, Brecht Warnez, Hilâl Yalçın

NEEN-stemmen:

Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Imade Annouri, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Johan Danen, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Sihame El Kaouakibi, Chris Janssens, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Ilse Malfroot, Elisabeth Meuleman, Els Robeyns, Carmen Ryheul, Mieke Schauvliege, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Onno Vandewalle, Jeremie Vaneckhout, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Suzy Wouters

ONTHOUDINGEN:

Staf Aerts, Björn Rzoska

Stemming nr. 7:

JA-stemmen:

Karin Brouwers, Alessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Sihame El Kaouakibi, Veerle Geerinckx, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Bert Maertens, Marius Meremans, Sofie Mertens, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Katrien Partyka, Freya Perdaens, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Freya Saeys, Bob Savenberg, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Bart Somers, Emmily Talpe, Jeroen Tiebout, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Katja Verheyen, Brecht Warnez, Hilâl Yalçın

NEEN-stemmen:

Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Imade Annouri, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Johan Danen, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Chris Janssens, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Ilse Malfroot, Elisabeth Meuleman, Els Robeyns, Carmen Ryheul, Mieke Schauvliege, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Onno Vandewalle, Jeremie Vaneckhout, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Suzy Wouters

ONTHOUDINGEN:

Staf Aerts, Björn Rzoska

Stemming nr. 8:

JA-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Els Ampe, Hannes Anaf, Imade Annouri, Stijn Bex, Adeline Blancquaert, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Alessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Koen Daniëls, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Sihame El Kaouakibi, Veerle Geerinckx, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Sofie Mertens, Elisabeth Meuleman, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Katrien Partyka, Freya Perdaens, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Freya Saeys, Bob Savenberg, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Sloomans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Bart Somers, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Jeroen Tiebout, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Onno Vandewalle, Loes Vandromme, Jeremie Vaneckhout, Karl Vanlouwe, Wim Verheyden, Katja

Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Brecht Warnez, Suzy Wouters, Hilâl Yalçın

Stemming nr. 9:

JA-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Els Ampe, Hannes Anaf, Imade Annouri, Stijn Bex, Adeline Blancquaert, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Allessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Koen Daniëls, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Sihame El Kaouakibi, Veerle Geerinckx, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Sofie Mertens, Elisabeth Meuleman, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Katrien Partyka, Freya Perdaens, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Freya Saeys, Bob Savenberg, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Sloomans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Bart Somers, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Jeroen Tiebout, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Onno Vandewalle, Loes Vandromme, Jeremie Vaneeckhout, Karl Vanlouwe, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Brecht Warnez, Suzy Wouters, Hilâl Yalçın

Stemming nr. 10:

JA-stemmen:

Meyrem Almaci, Els Ampe, Hannes Anaf, Imade Annouri, Stijn Bex, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Johan Danen, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Chris Janssens, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Ilse Malfroot, Elisabeth Meuleman, Els Robeyns, Carmen Ryheul, Mieke Schauvliege, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Onno Vandewalle, Jeremie Vaneeckhout, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Suzy Wouters

NEEN-stemmen:

Karin Brouwers, Allessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Bart Dochy, Sihame El Kaouakibi, Veerle Geerinckx, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Bert Maertens, Marius Meremans, Sofie Mertens, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Katrien Partyka, Freya Perdaens, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Freya Saeys, Bob Savenberg, Joke Schauvliege,

Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Bart Somers, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Jeroen Tiebout, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Karl Vanlouwe, Katja Verheyen, Brecht Warnez, Hilâl Yalçın

ONTHOUDINGEN:

Staf Aerts, Björn Rzoska

Stemming nr. 11:

JA-stemmen:

Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Imade Annouri, Stijn Bex, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Johan Danen, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Sihame El Kaouakibi, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Chris Janssens, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Ilse Malfroot, Elisabeth Meuleman, Els Robeyns, Carmen Ryheul, Mieke Schauvliege, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Onno Vandewalle, Jeremie Vaneeckhout, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Suzy Wouters

NEEN-stemmen:

Els Ampe, Karin Brouwers, Alessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Bart Dochy, Veerle Geerinckx, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Kerkels, Bert Maertens, Marius Meremans, Sofie Mertens, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Katrien Partyka, Freya Perdaens, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Freya Saeys, Bob Savenberg, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Bart Somers, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Jeroen Tiebout, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Karl Vanlouwe, Katja Verheyen, Brecht Warnez, Hilâl Yalçın

ONTHOUDINGEN:

Staf Aerts, Björn Rzoska

Stemming nr. 12:

JA-stemmen:

Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Guy D'haeseleer, Immanuel De Reuse, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Chris Janssens, Jan Laeremans, Ilse Malfroot, Carmen Ryheul, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Els Sterckx, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Suzy Wouters

NEEN-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Els Ampe, Hannes Anaf, Imade Annouri, Stijn Bex, Karin Brouwers, Alessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Jos D'Haese, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Koen Daniëls, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Ann De Martelaer, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Kim De Witte, Bart Dochy, Sihame El Kaouakibi, Veerle Geerinckx, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Kerkels, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Marius Meremans, Sofie Mertens, Elisabeth Meuleman, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Katrien Partyka, Freya Perdaens, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Björn Rzoska, Freya Saeys, Bob Savenberg, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Bart Somers, Chris Steenwegen, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Jeroen Tiebout, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Onno Vandewalle, Loes Vandromme, Jeremie Vaneeckhout, Karl Vanlouwe, Katja Verheyen, Maxim Veys, Brecht Warnez, Hilâl Yalçın